

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRETMENLERİN DEMOKRATİK DAVRANIŞLARI
İLE YANSITICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNİN 21.
YÜZYIL BECERİLERİNİ ÖĞRETME DÜZEYLERİNE
ETKİSİ

Tuba Demir

Zonguldak 2020

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRETMENLERİN DEMOKRATİK DAVRANIŞLARI
İLE YANSITICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNİN 21.
YÜZYIL BECERİLERİNİ ÖĞRETME DÜZEYLERİNE
ETKİSİ

Hazırlayan
Tuba Demir

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali Arslan

Zonguldak 2020

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

30.06/2020

Tuba Demir

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında 175282104009 numaralı Tuba DEMİR' in hazırladığı "Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerini Öğretme Düzeylerine Etkisi" konulu ~~DOKTORA~~/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 09/06/2020 Salı günü saat 12:00'de yapılmış, sorulara sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OYBİRLİĞİYLE/~~OYÇOKLUĞUYLA~~ karar verilmiştir.

Başkan _____

Prof. Dr. Ali ARSLAN (Tez Danışmanı)

Üye _____

Doç. Dr. Hakkı KONTAŞ

Üye _____

Dr. Öğr. Üyesi Özgür Murat ÇOLAKOĞLU

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

26./06./2020
Prof. Dr. Ertuğrul YILDIRIM
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum	:	ZBEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı
Tez Başlığı	:	Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerini Öğretme Düzeylerine Etkisi
Tez Yazarı	:	Tuba Demir
Tez Danışmanı	:	Prof. Dr. Ali Arslan
Tez Türü, Yılı	:	Yüksek Lisans Tezi, 2020
Sayfa Adedi	:	134

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. Yüzyıl becerilerini öğretme düzeylerine etkisini incelemektir. Çalışmanın verileri 2019-2020 öğretim yılı güz döneminde, Zonguldak ili Karadeniz Ereğli ilçesinde bulunan MEB'e bağlı ilkokul, ortaokul ve lisede görev yapan 441 öğretmenden toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak "Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği", "Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği" ve "21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Kullanım Ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, Chaid analizi, Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon yöntemi, Path analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretmelerinin yeterli düzeyde olduğu bulunmuştur. Chaid analizi sonucuna göre öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretme alt faktörlerinin öğretim basamağı ve cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği; kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Path analizine göre öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinin anlamlı yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Demokratik Algı, Demokratik Tutum, Demokratik Davranış, Yansıtıcı Düşünme, Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri, 21. Yüzyıl Becerileri.

ABSTRACT

Institution : ZBEÜ Institute of Social Sciences, Department of Curriculum and Instruction

Title : The Effect of Teachers' Democratic Behaviors and Reflective Thinking Tendencies on Their 21st Century Teaching Skills

Author : Tuba Demir

Advisor : Prof. Dr. Ali Arslan

Type of Thesis, Year : M.Sc. Thesis, 2020

Page Number : 134

The aim of this study is to examine the effects of teachers' democratic perceptions, attitudes and reflective thinking tendencies on their 21st century teaching skills. The data of the study is collected from 441 teachers working in primary, secondary and high schools which are affiliated to MEB in the black sea Ereğli district of Zonguldak between the fall semester of the 2019-2020 academic year. As the data collection tool titles are “Democratic perception and attitude of teacher candidates, “Reflective Thinking Tendency Scale for Teachers and Student Teachers” and “21 st Century Teacher Skills Use Scale.” For the analysis of the data, arithmetic mean, standard deviation, CHAİD analysis, Spearman Brown row difference correlation method, path analysis were examined. At the end of the research, it was found that teachers' democratic perceptions and attitudes, reflective thinking and 21st century skills were sufficient. According to the results of CHAİD analysis in the study, the democratic perceptions and attitudes of teachers, reflective thinking tendencies and sub-factors of 21st century skills showed significant difference according to the educational level and gender; It was found that there was no significant difference according to their seniority. More over according to the path analysis, it was concluded that teachers' democratic perceptions and attitudes and reflective thinking are significant predictors of 21st century skills.

Key Words: Democratic Behaviors, Democratic Perception, Democratic Attitude, Reflective Thinking, Reflective Thinking tendency, 21st Century Skills

ÖN SÖZ

Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini öğretme düzeylerine etkisini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın tamamlanması uzun ve titiz bir çalışma süresi sonunda birçok kişinin katkısı ile olmuştur.

Hem lisans hem de yüksek lisans öğrenimim boyunca engin bilgisi ve tecrübeleriyle bana rehberlik eden, yapıcı eleştirileri ile motivasyonumu sürekli yüksek tutmada yardımcı olan, mesleki özellikleri ve karakteri ile örnek gösterilecek sayılı bilim insanlarından olan saygıdeğer tez danışmanım Prof. Dr. Ali Arslan' a çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan, bana inanan, güvenen ve desteklerini hiç eksik etmeyen, her birine sonsuz sevgiyle bağlı olduğum canım annem Bedriye Keskin, babam Gülami Keskin, kardeşlerim Fatma Tuğçe ve Onur Keskin'e varlıklarından dolayı teşekkür ederim.

Uzun ve zorlu tez süresince yaşadığım tüm sıkıntılarda maddi ve manevi tüm desteğini sunan eşim Uğur Demir'e ve dünyadaki en değerli hediyem biricik oğlum Demir Eymen'e sabrından ötürü sonsuz teşekkür ederim.

Tuba Demir

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
GİRİŞ	2
1. GENEL BİLGİLER	2
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler	2
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Varsayımlar	4
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Tanımlar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Öğretmen Yeterlilikleri	5
2.2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri	8
2.2.1. Mesleki Bilgi	9
2.2.2. Mesleki Beceri	10
2.2.3. Tutum ve Değerler	11
2.2.4. 21. Yüzyıl Dünyasında Eğitim ve Öğretmen	13
2.3. Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri	14
2.3.1. P21 çerçevesinde 21. Yüzyıl Becerileri.....	16
2.3.1.1. Öğrenme ve Yenilik Becerileri	17
2.3.1.2. Eleştirel Düşünme.....	17
2.3.1.3. Problem Çözme.....	18
2.3.1.4 Yaratıcılık	18

2.3.1.5. İletişim	18
2.3.1.6. İş Birliği	19
2.3.2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	19
2.3.2.1. Bilgi Okuryazarlığı	19
2.3.2.2. Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Okuryazarlığı	20
2.3.2.3. Medya Okuryazarlığı	20
2.3.3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	20
2.3.3.1. Esneklik ve Uyum Sağlayabilme	21
2.3.3.2. Kendini Yönetme ve Girişimcilik	21
2.3.3.3. Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler	21
2.3.3.4. Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik	22
2.3.3.5. Liderlik ve Sorumluluk	22
2.4. Demokrasi	23
2.4.1. Demokrasi ve Eğitim	24
2.4.2. Demokratik Öğretmen ve Sınıf Ortamı	27
2.5. Yansıtıcı Düşünme	29
2.5.1. Eğitim ve Öğretimde Yansıtıcı Düşünme	30
2.5.2. Yansıtıcı Düşünen Öğretmenin Özelliği	32
2.5.3. Yansıtıcı Düşünmenin Yararları	33
2.5.4. Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Geliştirme Yolları	34
2.5.4.1. Amaçlı Tartışma	34
2.5.4.2. Eylem Araştırması	34
2.5.4.3. Mikro Öğretim	35
2.5.4.4. Günlük Yazma	35
2.6. İlgili Araştırmalar	36
2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	37
2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	48
3. YÖNTEM	54
3.1. Araştırmanın Modeli	54
3.2. Çalışma Grubu	54
3.3. Veri Toplama Araçları	56
3.3.1. Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği	56

3.3.2. Öğretmen ve Öğretmenler Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği.....	57
3.3.3. 21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Kullanım Ölçeği.....	58
3.4. Verilerin Toplanması	59
3.5. Verilerin Analizi.....	59
4. BULGULAR VE YORUM.....	61
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	61
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	64
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	71
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	75
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	80
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	87
SONUÇ	96
KAYNAKÇA.....	116
EKLER	126
Ek 1: Öğretmen Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği.....	126
Ek 2: Öğretmenlerin Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği.....	128
Ek 3: 21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Kullanım Ölçeği	130
Ek 4: Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Dilekçesi	131
Ek 5: Bülent Ecevit Üniversitesi Etik Kurulu İzni.....	133
ÖZ GEÇMİŞ	134

TABLULAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1: Geleneksel Eğitim ile Demokratik Eğitimin Karşılaştırılması.....	26
Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler.....	55
Tablo 4.1: Betimsel İstatistik Tablosu	61
Tablo 4.2: Korelasyon Tablosu.....	81
Tablo 4.3: Modelin İyilik Uyum İndeksi Değerleri.....	87
Tablo 4.4: Öğretmenlerin Demokratik Davranışlarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Üzerindeki Doğrudan, Dolaylı ve Toplam Etki Değerleri ...	89
Tablo 4.5: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Yönelimsel Üzerindeki Etkisi..	91
Tablo 4.6: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Onamacı Üzerindeki Etkisi...	92
Tablo 4.7: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Esnek Öğretim Üzerindeki Etkisi.....	93
Tablo 4.8: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Üretimsel Üzerindeki Etkisi .	94
Tablo 4.9: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Teknopedagojik Üzerindeki Etkisi.....	95

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: 21.Yüzyıl Becerileri	17
Şekil 4.1: Sürekli ve Amaçlı Düşünme Becerisi Puan Ortalamaları	65
Şekil 4.2: Açıkfikirlilik Becerisi Puan Ortalamaları.....	66
Şekil 4.3: Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim Becerisi Puan Ortalamaları	67
Şekil 4.4: Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik Becerisi Puan Ortalamaları.....	68
Şekil 4.5: Öğretmenlerin Araştırmacı Becerileri Puan Ortalamaları	69
Şekil 4.6: Öngörülü ve İçten Olma Becerisi Puan Ortalamaları.....	70
Şekil 4.7: Mesleğe Bakış Becerisi Puan Ortalamaları	71
Şekil 4.8: Kişisel Beceri Puan Ortalamaları	72
Şekil 4.10: Mesleki Beceri Puan Ortalamaları.....	74
Şekil 4.11: Yönetmel Beceri Puan Ortalamaları	75
Şekil 4.12: Teknopedagojik Beceri Puan Ortalamaları	76
Şekil 4.13: Onamacı Beceri Puan Ortalamaları	77
Şekil 4.14: Esnek Öğretim Beceri Puan Ortalamaları	78
Şekil 4.15: Üretimsel Beceri Puan Ortalamaları.....	79

KISALTMALAR LİSTESİ

BDE	: Bilgisayar Destekli Eğitim
BİT	: Bilgi-İletişim-Teknoloji
BÖTE	: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
BTÖY	: Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği
EARGED	: Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi
ISTE	: Uluslararası Eğitim Teknolojileri Topluluğu (International Society for Technology in Education)
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
P21	: Partnership for 21 Century Skills
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment)
TED	: Türk Eğitim Derneği
TEDP	: Türk Eğitim Derneği Projesi
TIMSS	: Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (Trends in International Mathematics and Science Study)
TPAB	: Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi
TUSİAD	: Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
YANDE	: Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
YY.	: Yüzyıl

GİRİŞ

Demokrasinin demokratik vatandaşlara ihtiyacı olduğu kadar, demokratik vatandaşlarında demokratik öğretmenlere ihtiyacı vardır. Ailede kazanılan demokratik tutumların gelişmesinde etkili en önemli faktör öğretmendir. Bu bakımdan demokrasi ve eğitim birbiri ile ilişki içinde olan kavramlardır. Demokratik davranışlar ise öğrencilere en iyi yansıtıcı düşünme ile aktarılabilir. Aynı zamanda öğretmenlerin, bu değerleri günümüz 21. yüzyıl becerileri ile uyumlu hale getirip teknolojiyi de kullanarak öğrencilere kazandırmaları gerekmektedir. Fakat her ne kadar 21. yüzyıl becerileri bu değerlerle harmanlanıp bireylere aktarılsa bile dönüt alınmadan bunun öğrencilere hangi düzeyde kazandırıldığından emin olunamaz. Değişen ve gelişen dünya koşullarından eğitim ortamları da etkilenmiştir. Öğretmen yeterliliklerinden teknoloji kullanımına kadar birden çok alanda bu etki dönüşüme uğramıştır. 21. yüzyıl öğrenen ve öğretmen etkileşiminin bu doğrultuda iyi yönetilmesi gereken süreçlerden biri haline geldiği söylenebilir. Bunun sağlanması için eğitim kurumlarında çalışanların niteliklerini mevcut durumlara devamlı olarak uyarlamak ve eğitim sistemlerini sürekli olarak yenilemek gerekmektedir. Eğitim programları, eğitimin amacı, derslerin içeriği her ne kadar iyi olsa bile bunların uygulayıcısı öğretmenler iyi yetiştirilip, geliştirilmezse yapılan çalışmalar hedefine ulaşamayacaktır.

Türkiye’de alan ile ilgili yapılan çalışmaların demokratik davranışlar ile yansıtıcı düşünme eğilimlerini belirlemeye yönelik çalışmalar olduğu ve bunlarında yetersiz kaldığı görülmektedir. 21. yüzyıl becerileri ile ilgili yapılan çalışmalarda ise daha çok becerilerin kullanım düzeyleri ile ilgili çalışmalar mevcuttur. Yapılan bu çalışmalar ise oldukça yenidir. Fakat öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerine etkisi ile ilgili çalışmaya alanda denk gelinmemiştir.

Bu çalışma ile öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini öğretme etkisi araştırılmış olmakla beraber alanda bundan sonraki yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini öğretme düzeylerine etkisi araştırılmaktadır.

1.1.1. Problem Cümlesi

Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini öğretme düzeylerine etkisi nedir?

1.1.2. Alt Problemler

Bu amaç doğrultusunda araştırmanın soruları şöyledir?

1. Öğretmenlerin demokratik davranış, yansıtıcı düşünme eğilimi ve 21.yüzyıl becerilerini öğretme puan ortalamaları nedir?
2. Öğretmenlerin demokratik davranışlarının puan ortalamaları cinsiyete, öğretim basamağına ve kıdem yılına göre değişmekte midir?
3. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri puan ortalamaları cinsiyete, öğretim basamağına ve kıdem yılına göre değişmekte midir?
4. Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme puan ortalamaları cinsiyete, öğretim basamağına ve kıdem yılına göre değişmekte midir?
5. Demokratik davranış, yansıtıcı düşünme eğilimi ve 21. yüzyıl becerilerini öğretme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Öğretmenlerin demokratik davranış ile yansıtıcı düşünme eğilimleri 21. yüzyıl becerilerini öğretme davranışlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Eğitimin temel görevlerinden biri demokratik niteliklerle donatılmış, topluma yararlı, hak ve görevlerini bilen bireyler yetiştirmektir. Demokrasi ve eğitimin birbiriyle ilişkili kavramlar olduğu göz önüne de alınırsa demokrasiyi benimseyip ve bunu diğer kuşaklara aktarma eğitim yoluyla mümkün olmaktadır. Eğitimin bu işlevini bireylere kazandırabilmek hiç kuşkusuz öğretmenlerin temel

görevidir. Öğretmenlerin bu işlevi öğrencilere aktarabilmesi için ise öncelikle kendilerinin bu değerlerle donatılmış olmaları gerekmektedir.

Demokrasi kavramıyla donatılmış öğretmenlerin aynı zamanda da bir konuyu ortaya koyarken kendi düşüncelerini, tutumlarını ifade edebilmeleri de önemlidir. Bu noktada öğretmenlerin sorunlarına çözümler bulabilen, mantıklı, sorgulayıcı, bilgiye dayalı kararlar alabilme özelliğine sahip bireyler olması gerekir. Bu hususta da yansıtıcı düşünebilmenin önemi ortaya çıkmaktadır. Yansıtıcı düşünebilen öğretmenlerden, öğrencilerine de yansıtıcı düşünebilmeyi öğretmeleri beklenmektedir.

Demokratik değer ve davranışlar, yansıtıcı düşünce ile öğrencilere aktarılabilir. Çağın gereksinimlerine bakıldığında ise öğretmenlerin tüm bu değerlerin yanında 21. yüzyıl ile uyumlu olabilmeleri teknolojiyi yakalayıp bunu öğrencilerine aktarabilmeyi sağlamaları gerekmektedir. Fakat öğretmenler her ne kadar yansıtıcı düşünme ışığında demokrasi kavramlarını 21. yüzyıl ile uyum içinde harmanlayıp öğrencilere kazandırdığı varsayılsa bile geri bildirim almadan bundan emin olunamaz. Öğretmenlerin bu konudaki geri bildirimleri ise yapılan çalışmalardaki anketler ile sağlanabilir.

Bu çalışma ile öğretmenlerin demokratik davranışlarının demokrasi yaşantılarına ilişkin ve bununla beraber demokratik algı ve tutumlarının yansıtıcı düşünme eğilimlerini 21. yüzyıl becerilerini ne düzeyde aktarabildiklerini incelemektedir. Öğretmenlerin demokratik algı ve tutumlarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ile ilişkili daha önceki çalışmalar mevcuttur. Ancak o çalışmaların sonucu öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine de ne kadar sahip oldukları, kendilerini çağın gelişmesiyle beraber ne düzeyde geliştirebildiklerini bize göstermemektedir.

Yansıtıcı düşünme; kendini geliştirebilen, sorgulayabilen, araştırmacı, entelektüel, açık fikirli, geleceği görmek ise bu konuda bu donanımlara sahip bireylerin 21. yüzyıl ile uyum içinde olup 21. yüzyılın becerilerini de öğrencilerine de kazandırması gerekir. Yapılan bu çalışma diğer çalışmalardan bu noktada farklı olup öğretmenlerin demokratik algı ve tutumlarının, yansıtıcı düşünme eğilimleri

ile 21. yüzyıl öğreten becerilerine etkisini araştırmaktadır. Bu alanda böyle bir çalışma olmadığından diğer araştırmacılara da yol gösteren bir ışık niteliğine sahiptir.

1.3. Varsayımlar

Araştırmada öğretmenlere verilen anket formunda yer alan sorulara öğretmenlerin kendilerine uygulanan ölçek maddelerine gerçek görüşlerini yansıtacak şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma;

- 1) 2019-2020 öğretim yılının güz dönemi ile,
- 2) Zonguldak ili Ereğli ilçesinde bulunan ilkokul, ortaokul, lisede görev yapmakta olan 441 öğretmen ile,
- 3) “Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği”, “Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği” ve “21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Kullanım Ölçeği” veri toplama araçları ile,
- 4) Demokratik davranış, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. Yüzyıl öğreten becerileri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Demokratik Algı ve Tutum: Öğretmenlerin demokratik algı ve tutum ölçeğinden almış oldukları puandır.

Yansıtıcı Düşünme: Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri ölçeğinden almış oldukları puandır.

21. Yüzyıl Öğreten Becerileri: Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerileri ölçeğinden almış oldukları puandır

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Öğretmen Yeterlilikleri

Eğitim, bireylerin sosyalleşmesini sağlamak, yeteneklerini keşfedip geliştirmek, ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri kazandırıp bu değerleri sonraki kuşaklara aktarmak gibi birçok işleve sahiptir. Eğitim sisteminin bu görevlerini yerine getirebilmesi için öğretmenler bu sistemin en önemli ögesidir. Eğitimdeki bu çıktıları geliştirmek ise öğretmenlerin kalitesine bağlıdır. Öğretmenlerin niteliği bu konuda ne kadar iyi ise, eğitim sistemi de hiç tartışmasız başarıya ulaşacaktır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017: 1). Öğretmenlerin istenilen kalitede ve yeterlilikte olabilmeleri bazı standartlara bağlıdır. Öğretmenlerin bu standartları sağlayabilecekleri yollardan birisi de öğretmen yeterlilikleridir (Kıpık, 2015: 28). Bu nedenle öğretmen yetiştirme çabası toplumların her zaman kaygısını oluşturmuştur (MEB, 2017: 1).

Bilim ve teknolojideki gelişmeler ekonomi, siyaset, eğitim gibi alanları da etkilemektedir. Bu gelişmeler karşısında kendi milli değerlerimizi de korumak önemli faktörlerden birisidir. Dünyada yaşanan bu gelişmeler karşısında rekabet etmek eğitime ayrılan kaynaklara bağlı olduğu kadar eğitimin niteliği de büyük önem arz etmektedir (MEB, 2017: 2). Eğitimin niteliği doğrudan öğretmenlerin niteliğine bağlı olduğu için, öğretmenlik mesleğinin nitelik ve yeterlilikleri konusu sadece Türkiye’de değil dünyadaki diğer ülkelerinde gündemini oluşturan bir konu olmuştur. Öğretmenlik mesleğindeki bu nitelik arayışları Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan beri üzerinde önemle durulan konulardan biri olmuştur (Kıpık, 2015: 29). Okulların öğretimsel amaçlarına ulaşmasında en etkili baş mimarlar öğretmenlerdir. Öğretmenler okullardaki başarıyı yüksek tutma potansiyelleri konusunda sorumludur. Yeterli öğretmen başarıyı olduğu kadar başarısızlığı da üzerine alandır. Değişen günümüz koşulları, bilim ve teknolojideki gelişmeler etkili öğretmenin okullardaki önemini her geçen gün artırmaktadır. Eğitim yoluyla bireylere bilgi, beceri, değer ve tutumları aktarmak okullarda öğretmenlerin en birincil görevidir. Yeni kuşaklara bu değer, bilgi ve becerileri aktarıp bireylerin sorumluluk sahibi olmaları, eleştirel düşünebilen, kendini gerçekleştirebilen bireyler olmalarında öğretmenlerin payı çok büyüktür. Öğretmenlerin bu

potansiyellerini etkili kullanabilmeleri için okul idarecileri ile öğretmenlerin iş birliği içinde olması gerekir. Geçmişten süregelen değişimler her alanda olduğu gibi eğitimde de gelişme ve değişimler mevcuttur. Eğitimdeki gelişme ve değişimlerde okulun ve öğretmenin rolü de değişme göstermekle birlikte önemini hala korumaktadır. Okulların etkililiğinin sağlanmasında klasik okul anlayışı değişmekle beraber 21. yüzyıla kadar eğitimin işlevi iyi vatandaş yetiştirmek, kültürü yeni kuşaklara aktarmak iken; günümüzde ise bilgi üreten, demokratik değerlere sahip, bireysel özgürlük hak ve sorumluluklarını bilen bireyleri yetiştirmek olarak değişme gösterdiği ve bu durumunda öğretmenlerin rolünü daha da etkin hale getirdiği görülmektedir. Öğretmen ne kadar etkili ve yeterli ise eğitimde o derece etkili ve yeterli olmaktadır (Özkan ve Arslantaş, 2013: 312-326). Eğitimin niteliği ile ilgili çalışmalar son yıllarda artış göstermekle beraber, öğretmenlerinde bu alandaki nitelik ve yeterlilikleri geliştirilmektedir. Neticede nitelikli, yüksek kalitede öğretmenlere sahip olmak, eğitimin niteliğine de doğrudan etki yapmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda ülkeler kaliteli öğretmende var olması gereken nitelikleri belirlemeye çalışmaktadır (MEB, 2017: 2).

Öğretmenlik mesleğinin doğası gereği öğretmenlik yeterliliklerinin belirlenmesi tam bir sınır içinde bulunmamaktadır. Çünkü öğretmenlik mesleği toplumların sürekli değişmesi ve gelişmesine paralel olarak bilginin hızla çoğaldığı yüzyılda sürekli dinamik ve değişen bir özelliğe sahiptir. Ve bu değişimde öğretmenlik mesleğinde geleneksel olarak bilinen işlevlerin yeniden ele alınması gerektiği inancını oluşturmaktadır. Bu değişime bağlı olarak ise öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliliklerinin neler olacağı görüşü ortaya çıkmaktadır (World Bank, 2005).

Ülkemizde öğretmenlerde bulunması gereken nitelikler ve yeterlilikleri Milli Eğitim Bakanlığı belirlemektedir (MEB, 2017: 5). Öğretmen nitelik ve yeterliliklerinin belirlenmesi, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 15. Maddesinin (a) fıkrası gereği Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Öğretmenlik mesleğinin yeterliliklerinin tanımı her ülkede farklı şekillerde yapılmıştır. Öğretmenlerin yeterlilikleri tüm bu tanımlar çerçevesinde, öğretmenlerin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları en etkili şekilde

öğrencilere aktarmak gibi ortak bir tanım etrafında toplanmaktadır. Ülkemizdeki öğretmen yeterlilikleri ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından şöyle tanımlanmaktadır: öğretmenlerin, “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlardır” (MEB, 2006: 3).

Öğretmenlerin eğitimleri sonrasında sahip oldukları diplomaları onların nitelikli ve kaliteli bir öğretmen olduğunu garantilememektedir (Şişman, 2009: 80). İlk öncelik olarak öğretmenlik mesleğine, öğretmen olmayı gerçekten isteyen, öğrenim hayatları başarılı olan bireyler seçilmelidir (Işık vd., 2010:58). Öğretmen yetiştiren fakültelerde öğretmenlik mesleğine yatkınlık, iletişim becerileri, dili etkili ve doğru kullanma gibi değerlerde göz önünde bulundurulmalıdır (Şişman, 2009: 75). Öğretmenlik mesleğindeki yeterliliklerinin iyileştirilmesi için ilk önce öğretmenlik mesleğinde sahip olunması gereken genel ve özel alanların bilinmesi ve bu yeterliliklerin ise öğretmenlere hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programları ile kazandırılması gerekmektedir (MEB, 2006: 1). Öğretmenlerin yeterliliklerinin geliştirilmesinde, öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinin kalitesi de önemli faktörlerden biridir. Hizmet öncesinde göz ardı edilen öğretmen yeterlilikleri, öğretmenler göreve başladıktan sonraki süreçte hizmet içi eğitimlerle geliştirilmelidir. Bilginin durağan olmadığı evrende eğitimin gereksinimi olan değerleri doğrultusunda, öğretmenlerin yeni değer, bilgi, beceri ve tutumlara sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlerin bu hizmet içi eğitimleri onların eğitim ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir. Öğretmenlerin eğitim ihtiyaçları ise sahip olmaları gereken yeterlilikler ele alınarak hazırlanmalıdır (Karacaoğlu, 2008: 22-25).

Ülkemizde ise Milli Eğitim Bakanlığı'nca 1999 yılında öğretmenlerin yeterliliklerinin tanımına yönelik çalışma yapılmış fakat bu uygulamaya geçirilmemiştir. Bu çalışmanın sonuçlarında ise öğretmen yeterlilikleri; a) eğitme-öğretme yeterliliği, b) genel kültür bilgi ve becerileri, c) özel alan bilgi ve becerileri başlığı altında toplanmıştır. Bu çalışma hayata geçirilemeden; MEB, temel eğitime destek projesini 2002 yılında öğretmen yeterlilikleri konusunda ikinci bir çalışma olarak başlatılmıştır (Türk Eğitim Derneği [TED], 2009: 11). TEDP kapsamında Öğretmen Eğitimi, Eğitimin Kalitesi, Yönetim ve Organizasyon, Yaygın Eğitim ve

İletişim olmak üzere 5 bileşenden oluşturulmuştur (MEB, 2006: 1). Bu proje kapsamında yeterlik belirlemeye yönelik Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında YÖK-MEB, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü ve Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) tarafından daha önce hazırlanan çalışmalar ile diğer ortak bir anlayış etrafında belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışmalarda Avrupa Birliği ülkeleriyle uyumlu olacak şekilde öğretmen yeterliliklerinin yeniden şekillendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda birçok katılımcının görüşleri neticesinde; a) kişisel ve mesleki değerler – mesleki gelişim, b) öğrenciyi tanıma, c) öğrenme ve öğretme süreci, d) öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, e) okul, aile ve toplum ilişkileri, f) program ve içerik bilgisi olmak üzere 6 ana yeterlik alanı, bu yeterliklere yönelik 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergelerinden oluşan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” belirlendikten sonra 2006 yılında yürürlüğe koyulmuştur (MEB, 2017: 6).

Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin ardından öğretmenlerin kendi alanları ile ilgili sahip olmaları gereken beceri, tutum, bilgi ve değerler “Öğretmenlik Mesleği Özel Alan Yeterlikleri” için çalışmalar başlatılmıştır. Özel alan yeterliği ile ilgili 14 özel alanda özel alan yeterliği hazırlanıp yürürlüğe koyulmuştur. Eğitim alanındaki yeni gelişmeler ile ulusal ve uluslararası düzeydeki yeniliklere uyum sağlayabilmek için Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinin güncellenmesi ihtiyacı kapsamında her bir öğretmenlik alanı için ayrı alan belirlemek yerine her öğretmenin kendi alanına ilişkin yeterliği de içine alacak genel yeterliklere alan bilgisi ve alan eğitimi eklenmiş tek bir metin halinde oluşturulmuştur. Yeniden güncelleme yapılan yeterlik kapsamında; a) mesleki bilgi b) mesleki beceri c) tutum ve değerler olmak üzere 3 yeterlik alanı ile 11 alt yeterlik ve bunlara ilişkin 65 göstergeden oluşturulmuştur (MEB, 2017: 7-8).

2.2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri

Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri MEB’in 2017 kılavuzunda 3 yeterlik alanı, 11 alt yeterlik alanı ve 65 göstergeden oluşmaktadır. 3 yeterlik alanı başlığı altında mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler olarak belirlenmiştir.

2.2.1. Mesleki Bilgi

Mesleki bilgi kendi içinde alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi, mevzuat bilgisi olarak 3 başlık altında toplanmıştır. Bu alana ait bilgiler aşağıda alt yerlilikleri ve göstergeleri de olmak üzere verilmiştir.

Alan Bilgisi: Öğretmenlerin alanındaki konu ve kavramları, temel bilgi ve kuramları eleştirel bakış açısına hakim olacak şekilde metodolojik, kuramsal ve olgusal bilgiye sahip olduğunu içerir. Yetim ve Göktaş (2004); Özel Alan yeterliliği kapsamında öğretmenin öğrettiği alanla ilgili bilgilerini günlük hayatla ilişkilendirmesi gerektiği, alanıyla ilgili faaliyetlere aktif olarak katılması, alanındaki temel kavramları ve bilgileri öğrenciye aktarması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Alan Eğitimi Bilgisi: Alanının öğretim programını diğer öğretim programlarıyla ilişkilendirip pedagojik alan bilgisine hakim olması gerektiğini içerir. Pedagojik alan bilgisinde, öğretmenin öğrencilerini bireysel özellikleriyle tanıyıp buna uygun adaletli öğrenme fırsatları yarattığı ve buna göre öğrenmenin gelişim özelliklerini dikkate alması gerektiği, öğretmenin pedagojik formasyonunun öğrenciyi yakından tanıma, derse uygun araç-gereç geliştirme, öğrenciye rehberlik yapma, kendini ve okulu geliştirme, ders dışı etkinlikler düzenleme, ölçme ve değerlendirme olarak özetlemiştir (Yetim ve Göktaş, 2004: 542-544). Ball ve Cohen (1999), öğretmenlerde bulunması gereken yeterlilikleri şöyle belirtmektedir: öğretmenlerin bilgilerinin çok olmasının yeterli olmadığını bunu öğrencilere öğretirken, öğrencilerden daha farklı bakış açıları kullanarak, bilgiyi farklı şekillerde öğrencilere öğretmeleri ve bunu öğrencilere aktarırken konuyla ilgili bağlantıları da iyi bilmeleri gerektiğini, öğretmenlerin öğrencilerini sadece sınıf içerisinde tanımalarının yeterli olmayacağını, öğrencilerin farklı kültürlerden, dinlerden, aile ve buldukları toplumlarını da tanıyıp öğrencileri cinsiyet farklılıklarını da göz önünde bulundurup buna göre yaklaşması gerektiğini, öğretmenlerin pedagojiyi de çok iyi bilmesi gerektiğini konuyla ilgili içerik ve şekilleri farklı metotlarla öğrencilerin farklılıklarını göz önünde bulundurarak aktarması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Mevzuat Bilgisi: Vatandaş olarak kendi hak ve sorumluluklarının bilincinde olması ve bunu yasalara uygun şekilde kullanabilmesi gerektiğini ihtiva eder. Bu alt yeterlilik alanında öğretmenlerin bireysel hak ve sorumluluklarının yanında anayasada geçen ilgili bilgileri de bilmelerini içermektedir. Öğretmenlerin Atatürk'ün eğitime olan katkıları, meslektaşlarının da hak ve sorumluluğunu bilme, öğretmenlik mesleği ile ilgili mevzuatı açıklama gibi becerilere sahip olmaları beklenir (MEB, 2017: 13).

2.2.2. Mesleki Beceri

Bu temel yeterlilik alanı öğrenme ortamlarını oluşturma, öğretimi planlama, öğretme ve öğrenme sürecini yönetme, izleme ve değerlendirme olarak dört temel alt yeterlilik alanını oluşturmaktadır (MEB, 2017: 14).

Öğrenme Ortamlarını Oluşturma: Eğitim öğretim süreçlerini öğretim programına uygun şekilde planlaması beklenmektedir. Bu alt yeterlilik alanı göstergelerinde öğretmenlerden, bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda öğrenme ortamı düzenleyen, dersin hedeflerine bağlı olarak materyal hazırlayabilen, demokratik öğrenme ortamları yaratabilen, öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini etkili iletişim sayesinde geliştirebilen öğretmenler istenmektedir (MEB, 2017: 14).

Öğretmenlerin dersin kazanımlarına uygun materyalleri geliştirip, kullanması öğrenmenin etkili ve kalıcı olması açısından önemi büyüktür (Akbaş, 2018: 28). Ve yine öğrencilerin bireysel farklılık düzeyleri, yaşları, sosyo-ekonomik koşulları gibi faktörlerinde göz önünde bulundurulması öğretimin hatırlama düzeyini üst seviyeye taşımaya yardımcı olmaktadır (Senemoğlu, 2001).

Öğretimi Planlama: Öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak onların ihtiyaçları doğrultusunda güvenli ve sağlıklı bir öğrenme ortamı oluşturmaları beklenmektedir (MEB, 2017).

Öğretme ve Öğrenme Sürecini Yönetme: Öğretme zamanını etkin bir şekilde kullanabilmesi beklenmektedir (MEB, 2017). Öğretmen, öğrencilerin etkin katılımını sağlamakla beraber öğrenme süreçlerini yönetir, planlar ve uygular.

Öğretmen dersinde kullanacağı araç-gereçleri öğrencilerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak programdaki kazanımlara uygun biçimde öğrencilerle beraber planlayabilmelidir (Tileği, 2014: 32).

İzleme-Değerlendirme: Öğrencilerin gelişimsel süreçlerine uygun ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrenmeyi yeniden düzenlemesi gerektiğini belirtir (MEB, 2017). Öğretmen, kazanımların değerlendirmelerine uygun olan ölçme araçlarına karar vermeli, ölçme- değerlendirme planını etkili şekilde hazırlayabilmelidir. Ayrıca ölçme hedeflerine en uygun yöntemi uygulamalı, öğrencilerin gelişimlerini düzenli izlemeli, ölçme sonuçlarına göre öğrencilerin zayıf ve eksik taraflarını belirledikten sonra geri dönüt sağlamalıdır. Ölçme-Değerlendirme sonucuna göre eğitim sürecini gözden geçirmeli, düzenlemeler yapmalıdır (Tileği, 2014: 31).

2.2.3. Tutum ve Değerler

Tutum ve değerler yeterlik alanında öğretmenlerin sahip olması gereken milli, manevi değerler ile öğrenciye yaklaşımları onlarla olan iletişimi, iş birliğini ve öğretmenlerin mesleki –kişisel gelişimleri içine alır (MEB, 2017).

Milli, Manevi ve Evrensel Değerler: Öğretmenlerin tarihsel ve evrensel değerleri korunmasını gözeterek (MEB, 2017), uluslararası dostluğu, barışı destekleyerek, uluslararası iş birliği ve anlayışı öğrencilerin de kazanması için çaba sarf etmelidir (Tileği, 2014: 30). Öğretmenler milli ve manevi değerleri sadece öğrenmekle yetinmemeli, bu değerleri geliştirmelidir. Okulların bu değerleri öğrencilere kazandırılan ortam olduğu düşünülürse öğrencilerin milli ve manevi değerlerine, öğretmen saygı duymalı ve öğrencilerin o haklarını göz etmelidir (Arslan, 2019: 9).

Öğrenciye Yaklaşım: Her öğrencinin öğrenebileceği varsayımıyla onları destekleyici tutum gösterdiğini (MEB, 2017) seviye düzeyleri ne olursa olsun öğrencilerini özgüven ve başarabileceklerine olan inançlarını artırmalıdır (Tileği, 2014: 30). Walker (2008), ise çalışmaları sonrasında etkili öğretmen niteliklerini belirtmiştir. Etkili öğretmen; dersine hep hazır halde gelen, öğrencileri ve öğretim hakkında hep pozitif tutumu olan, öğrencilerinin kişisel problemlerine karşı hassas

davranmasını bilen, yüksek mizah duygusu ile sınıfında öğretimi eğlenceli hale getiren, öğrencilerine saygılı davranmayı en yüksek düzeyde tutan, öğrencilerine karşı yıkıcı davranışlarda bulunmayan, öğrencilerinden özür dilemesini bilen, sürekli öğrenmeye açık ve öğrenmeyi her zaman seven, öğrencilerine karşı şefkat ve merhamet taşıyan, öğrencilerine karşı adil olmasını bilen öğretmenler olduğunu belirtmiştir.

İletişim ve İş birliği: Öğrenci, veli, meslektaşları ve diğer bireylerle etkili iletişim içinde olması gerektiğini belirtir. Öğretmenlerin olumlu ve etkili bir ortam oluşturması için öncelikle öğretmenlerin iletişimi sağlam bireyler olması gerekir. Öğrencilerin hayatında etkili bir rol oynayan öğretmenlerin akademik bilgisi olmasından ziyade kişisel nitelikleri güçlü olanlar olduğu ortaya çıkmıştır (Walker, 2008).

Kişisel ve Mesleki Gelişim: Öğretmenlerin, kişisel ve mesleki olarak kendini geliştirmesi gerektiğini belirtir (MEB, 2017: 13-16). Değişen günümüz koşullarında bilginin de sürekli değişime uğraması ile öğretmenlerin de izledikleri yöntem ve stratejileri değiştirmesi ve yansıtıcı düşünme becerisine sahip olmakla birlikte yaptığı öz değerlendirme ile de kendini yenilemesi, katıldığı kurslarla ve hizmet içi eğitimlerle geliştirmesi gereklidir (Arslan, 2019:10). Stronge (2007), etkili öğretmenlerin öğrencilerinin üzerinde olumlu bir kalıcı etki bıraktığı konusunda hem fikir olduğunu ifade etmiştir. Okulların ve öğrencilerin başarısında en etkili gücün öğretmenler olduğunun yapılan tüm çalışmaların sonucu olarak ortaya çıktığını belirtmiştir. Son zamanlarda yapılan çalışmaların öğretmen nitelikleri üzerinde durulduğu etkili öğretmenlerin özelliklerinde vurgulanan ortak yönlerin ise öğretmenlerin kişisel özellikleri ölçme ve değerlendirme, öğrencinin gelişim özellikleri, sınıf yönetimi, derse olan hazırlığı olduğu ve tüm bu parçaları bir araya getirdiğinizde etkili öğretmenin tanımını ortaya çıkardığını ifade eder. Ve yine kelime dağarcığı ve sözel becerileri yüksek olan öğretmenlerin iletişim becerileri gelişmiş olacağı için bilgileri öğrencilere etkili şekilde iletebileceklerini ortaya çıkarmıştır. Hizmet içi kurslarla alanında kendi gelişimini sağlayan öğretmenlerinde okul ve öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkili olduğunu da vurgular.

Sonuç olarak; yapılan tüm bu çalışmalar öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinde sahip olması gereken tüm bilgi, beceri, tutum ve değerleri somut olarak ortaya koyan rehber görevinde bir metin işlevi görmektedir. Sürekli değişen ve gelişen şartlar altında güncel ihtiyaçlara göre tüm paydaşların görüş ve önerileri ile geliştirilmeye her zaman açık belgedir. Tüm bu öğretmen yetiştirme çabaları ile öğretmenler kendilerini sürekli yenileyen, iş birliğine her zaman açık, mesleğini seven yüksek nitelikli öğretmenler olabilecektir (MEB, 2006).

2.2.4. 21. Yüzyıl Dünyasında Eğitim ve Öğretmen

Bilgi çağı olarak itham edilen 21. yüzyıl, eğitimi ve dolayısıyla öğretmenlik mesleğini hiç kuşkusuz değişime uğratmıştır. Kitle iletişim araçlarının yaygın olmadığı çağlarda bilginin sahibi olarak öğretmenler görülmekte idi. Fakat kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmaya başlaması ile toplumsal, ekonomik kalkınmanın gereği olarak görülmesi ve toplumda öneminin, yerinin hızla artması ile birlikte bilgi aktaran olarak kitle iletişim araçları, öğretmenlerin bir nevi rakibi haline gelmiştir. Öğretmenlerin rakibi olarak da meslektaşlarının yerine kitle iletişim araçları geçmiştir. Haliyle geleceğimizi emanet ettiğimiz öğretmenlerin, bireyleri dijital araçlardan daha fazla eğitebilmesi için 21. yüzyıl sürecinde yeni bir eğitim sistemi ve öğretmen modeline ihtiyaç doğmuştur. Geleneksel koşullardaki öğretmen modeli, bilgi çağındaki bireylere eksik ve yetersiz kalmaktadır. Çünkü sınırsız bilgiye dijital araçlardan ulaşabilen bireyler sınıfa öğretmenden daha fazla bilgi ile yüklü olarak gelebilmektedir (Özcan, 2013: 31-32).

Teknoloji, bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi toplama, bilginin analizini yapma, bilgiyi sunma ve aktarma yöntemlerini değiştirebilir. Bu yüzden bilgi çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda teknolojinin en fazla etkisi eğitimde görülmektedir. Teknoloji geliştikçe eğitim müfredatında var olan konularda hiç kuşkusuz değişime uğrayacaktır. Çünkü bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT), eğitim sistemindeki öğrenme ortamlarını değiştirip yerine güçlü bir öğrenme ortamı sunar, bireyleri bilgi ile aktif kılar, öğrenme ve öğretme ortamını yapıcı bir sürece dönüştürür. Bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT), geleneksel öğretim yöntemlerine eklenecek ya da onların yerine kullanılacak bir sistem veya araç olarak görülmemelidir. BİT, eğitim sistemlerine yeni öğrenme yollarını destekleyen bir araç olarak görülmelidir. Bilgi

çağındaki bireylerin iletişim, problem çözme, iş birliği, yaşam boyu becerilerini geliştirmek için kullanılmalıdır (Mojgan vd., 2009: 77-78).

21. yüzyılın bu özelliği ise bireylere öğrendikleri bilgileri nerede, nasıl, ne zaman ve niçin kullanmalarını zorunlu kılmaktadır. Toplumun bilgi çağında yaşanan bu değişimlere uyum sağlayabilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda ise bireylerin karşısına yaşam boyu öğrenme kavramı çıkmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, bireyi hayatı boyunca yaşamın her alanında aktif kılan ve becerilerini yaşamı süresince geliştirdiği bir tanımdır. Yapılan çalışmalarda da 21. yüzyılda bireyin ilkokuldan üniversite yıllarına değin örgün eğitim süresi içindeki kazanımları, bireylerin yaşam boyu öğrenmesinde etkili rol oynadığı görülür. Bu nedenle öğretmenlerin ve eğitim kurumlarının bu konudaki eğitimleri önemli rol oynamaktadır. Kısaca yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olan öğretmenlerden, bilgi çağındaki değerlere sahip ve onları benimseyen ve bu değerleri sınıfında uygulayabilme yeteneğine sahip olmaları beklenir (Köğçe, 2014). Yaşam boyu öğrenme becerisinde eğitim öğretim süreci sadece okulun içine hapsedilen bir kavram değildir, öğrenmenin okul haricinde de devam ettirilmesi gereken bir faaliyettir (Kozikoğlu ve Altunova, 2018).

21.yüzyıl bireyinin eğitimde ve iş yaşamında başarıyı yakalayabilmesi için; yaratıcı ve eleştirel olan, iş birliği içinde çalışma becerisine sahip, iletişim becerisi kuvvetli, problemlerine çözümler üretebilen, yeni fikirlere açık, bilgiye ulaşırken teknolojiden yararlanıp elde ettiği bilgileri nerede kullanmasını bilen, sorumluluklarının bilincinde olup uyum sağlayabilme potansiyeline sahip, üreten, sosyal ve kültürel becerilere sahip birey olması gerekmektedir (Eryılmaz ve Ulusoy, 2015: 210). Başka bir şekliyle ifade edilirse; 21. yüzyılda gereksinim duyulan bireylerin sahip olmaları gereken beceriler sürekli değişmekte ve hemen her türlü konuda yüksek düzeyde niteliklerle donatılmış bireylere ihtiyaç duyulmaktadır (Ünlü, 2016: 373-374).

2.3. Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri

21. yüzyılda var olmak için bireylere 21. yüzyıl becerileri öğretilmelidir. Bu yüzden okullarda müfredatı değiştirip bunu 21.yüzyıla entegre edip, öğretmenlerin

eğitimlerini de buna göre düzenlemek zorundayız (Özcan, 2013: 33). 21. yüzyıl becerilerinin ne olduğuna dair uluslararası platformda ortak bir tanım yapılmamıştır. Farklı alanlardaki kuruluşlar istediği personel niteliğini belirlemek için bu nitelikleri 21. yüzyıl becerileri adı altında tanımlamışlardır. Türkiye 'de 21. yüzyıl becerilerine sahip bireylerin nitelikleri hakkında ilk defa Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği (TUSİAD) tarafından açıklama yapılmıştır. Eğitim sistemimizde de 2005 yılında uygulamaya koyulan öğretim programı ile müfredatımızda yer almıştır (Kozikoğlu ve Altunova, 2018).

Bireylerin 21. yüzyılda sahip olması gereken becerileri üç başlık altında toplanmaktadır. Bunlara baktığımızda; 1) yaşam ve kariyer becerileri, 2) öğrenme ve yenilenme becerileri, 3) bilgi, medya ve teknolojileridir (Anagün vd., 2016). Öğretmenlerin teknoloji, medya, bilgi konularıyla donanımlı olmaları, bireylerde olması istenen 21. yüzyıl becerileri öğrencilerde fikir sahibi olmalarını sağlayacaktır (Kozikoğlu ve Altunova, 2018). Burada öğrenme ve yenilenme becerisi; yaratıcı olma, eleştirel olma, yenilik, iletişim ve iş birliği içinde olma becerilerini kapsar. Bilgi, medya ve teknolojileri; bilgiye etkili şekilde ulaşabilme, bilgiyi doğru kullanabilme, web sayfaları, video gibi araçları verimli olarak kullanabilme becerilerini ifade eder. Kariyer ve yaşam becerileri; kariyeri ile ilgili kişisel gelişimine önem verme ve meslek hayatına hazır olmadır (Trilling ve Fadel, 2009).

Wagner (2008) tarafından öne çıkarılan 21. yüzyıl öğrenen becerilerinin temelinde ise bu becerilerin tüm bireylerin bu becerileri edinmesi ve geride kalmaması odaklıdır. Bu bağlamda 21. yüzyıl becerilerini yedi başlık altında toplamıştır. Bunlar; merak ve hayal gücü, kıvrak zeka ve uyum sağlama, girişimcilik ve inisiyatif alma, bilgiye erişme ve analiz etme, etkili yazılı ve sözlü iletişim, problem çözme ve eleştirel düşünme, bireyler ve sistemler arası liderlik ve iş birliği şeklindedir (Wagner, 2008). Alan yazında yapılan diğer çalışmalarda Anagün ve arkadaşları (2016), 21. yüzyıl becerilerinin bireysel farklılıklara saygı, görsel-medya-fen vb. okuryazarlık ve öğrenmeyi öğrenme becerilerine de yer verilmiştir. Bu durumda 21. yüzyıl bireylerin sahip olması gereken becerilerin öğrenmeyi öğrenme, yaşam boyu öğrenme, üst düzey düşünme becerilerini de kapsadığı ifade edilebilir.

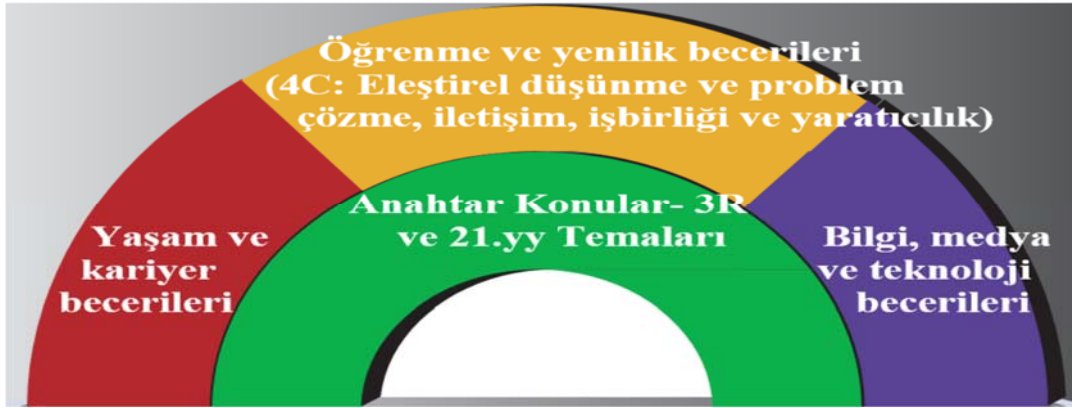
Hızla gelişen dünyada teknolojinin sağladığı imkanlar aynı zamanda bireylerinde ihtiyaçlarını aynı hızda değiştirmektedir. Bireylerin bilgiye erişiminin artması, onların bilgi seviyelerini yükseltirken bilgiyi de önemli kılmaktadır. Bilgi toplumu olmak içinse en büyük görev eğitim sistemlerine düşmektedir. Eğitim bireyleri bu nitelikte yetiştirmesi için eleştirel düşünme, yaşam boyu öğrenme, okuryazarlık (bilgi, internet, teknoloji, medya) becerilerine sahip etmesi gerekmektedir. Bilgi toplumunu oluşturan bireyleri yetiştirmekte ise en büyük pay öğretmenlerin ve medyanındır. Öğretmenlerin hizmet öncesi dönemlerinde eleştirel düşünme, problem çözme medya okuryazarlığı becerilerini kazanmış olmaları gerekmektedir (Karaman, 2016: 327-328).

Bireylerin globalleşen dünyada sahip oldukları bilgilere ek olarak 21. yüzyılın gerektirdiği üst düzey becerilere de sahip olması gerekmektedir. 21. yüzyıl öğrenenleri “dijital yerliler” olarak tanımlanırken hali hazırda var olan geleneksel yöntemlerle bu bireylere 21. yüzyılın gerektirdiği becerileri kazandırmak zor olacaktır (Kuuk, 2019). Bu sebeple eğitim sistemlerini ve programlarını çağın gerektirdiği nitelikte bu beceriler ile hazırlayıp, bu bireyleri yeni öğretim yaklaşımları ile donatmak gereklidir (Kim ve Yoon, 2008: 18). Geçtiğimiz yüzyıllardaki bilgi 21. yüzyılda yeterli değildir. Partnership for 21 st Century Learning (P21), bireylere hem iş hem hayat başarısı kazanabilmeleri için gerekli olan beceriler için bir çerçeve hazırlamıştır. P21’ e göre gerekli olan beceriler “özel beceri, içerik bilgisi ve okuryazarlık becerisi” olarak verilmiştir (P21, 2015). Bu bakımdan güncellenen eğitim sistemleri ve öğretim programları dijital öğrenme, eleştirel düşünme, problem çözme, harmanlanmış öğrenme gibi öğrencilerin aldıkları bilgileri kullanmasına imkan sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır (Johnson, Adams ve Cummins, 2012).

2.3.1. P21 çerçevesinde 21. Yüzyıl Becerileri

Alan yazında P21 becerileri olarak ifade edilen 21. yüzyıl becerileri Şekil 2.1 de gösterilmektedir.

Şekil 2.1: 21.Yüzyıl Becerileri

Kaynak: Kuuk, Özlem (2019); ‘‘21. Yüzyıl Öğrenmesi İçin P21 Çerçevesi,’’ *Eğitimde Güncel Konular ve Yeni Yaklaşımlar*, (Ed.: Doç. Dr. Ali Arslan), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, s. 11.

2.3.1.1. Öğrenme ve Yenilik Becerileri

Öğrenme ve yenilik becerileri iş birliği, yaratıcılık, problem çözme ve eleştirel düşünme, beraber çalışabilme olarak dört beceriyi kapsamaktadır. Aynı zamanda bu beceriler yaşam boyu öğrenme ile yaratıcılığın kapısını açan anahtar olarak görülmektedir (Yalçın, 2018:186). Bu alandaki becerilerin temel hedefi, bireylerde bu dört beceriyi artırdıktan sonra onları sosyal yaşama hazırlamaktır (P21, 2009). Bu beceri bilgi ve beceri kuşağı olarak, öğrenmeyi öğrenmek ve yenilenmek olmak üzere iki alt faktörden oluşmaktadır. Sözü edilen diğer becerilerden daha kapsamlıdır. Bunda ise 21. yüzyıl öğrenenlerinin bilgiyi inşa etmek ve bilgiye ulaşmak süreçlerini kapsadığı için diğer beceri ve performans göstergelerini de açıklayabilmesinin payı vardır (Kurt ve Göksün, 2017: 109).

2.3.1.2. Eleştirel Düşünme

Eleştirel düşünme, bireyin kendi fikirlerini oluşturmasında düşünmeyi öğrenmesine dayanak oluşturur. Eleştirel düşünme, yorum yapma ve karar verme yetisinde, temelinde kuşku olan sorgulayıcı bir beceridir (Karadüz, 2010: 1567). Eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler, öğrenme tecrübelerini ve bu süreci eleştirel düşünebilen, farklı bakış açılarını değerlendirebilen, bütün ve parça arasındaki ilişkiyi kavrayabilen, olası durumlarda çeşitli akıl yürütme türlerini kullanabilen bireyler olmalıdır (P21, 2015; Trilling ve Fadel, 2009).

2.3.1.3. Problem Çözme

Bir hedefe ulaşma sürecindeki sorunların aşılabilmesi için ihtiyaç duyulan zihinsel basamaklar olarak belirtilebilir (Haladyna, 1997). Bu beceriye sahip olan bireyler karşılaştıkları sorunları hem geleneksel hem de yeni yollarla çözebilmenin yanı sıra alternatif çözümler bulmak için orijinal sorular ile problemleri tespit edip analiz edebilme yeteneğine sahip olmalıdır (Yalçın, 2018: 186).

2.3.1.4 Yaratıcılık

Bu beceriye sahip bireyler, yaratıcı fikirler geliştirebilen, yeni ve önemli fikirler yaratan ve bunları üst düzeye çıkarmak için fikirlerini detaylı şekilde inceleyip analiz edebilen ve değerlendirebilen özellikte olmalıdır (P21, 2015; Tralling ve Fadel, 2009). P21 çerçevesinde bu beceriye sahip bireyler şu özellikleri taşımaktadır; farklı fikir tekniklerini oluşturabilen, değerli ve yeni fikirler üretebilen, yaratıcılığını en üst düzeye ulaştırabilmek için fikirlerini detaylandırabilen, analiz edebilen ve değerlendirebilen, farklı kişiler ile yeni fikirler geliştirebilen ve onlarla etkili iletişim kurabilen, farklı ve yeni fikirlere duyarlı olabilen, işlerinde orijinal ve yaratıcı olabilen, hatalarından ve yanlışlarından ders çıkarabilen ve bunu uzun vadeli fırsata çevirebilen, yeniliğin uygulandığı alanlarda yaratıcı fikirler ile alana katkı sağlayabilen özellikte bireyler olmalıdır (Gelen, 2017: 20).

2.3.1.5. İletişim

İletişimin çeşitli türlerini (sözlü, sözsüz, yazılı) kullanarak düşünce ve fikirlerini farklı şekillerde etkin bir biçimde ifade ederek (çok dilli dahil) bir biçimde iletişim kurma kurma olarak tanımlanabilir (P21, 2015; Tralling ve Fadel, 2009). Öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişimin etkili olması eğitimin sağlıklı olarak ilerleyebilmesi için gereklidir (Bozkurt Bulut, 2003). Öğretmenlerde bulunması gereken iletişim becerisini sınıf ortamında demokratik karar ve kurallarda, problemlerin ve çatışmaların çözümünde kullanması gereklidir (Güçlü, 1998). İletişim becerisi kişinin karşısındakine saygı ve empatiyi etkin şekilde kullanıp düşünce ve fikirlerini ben dili ile iletip yaşamasını kolay kılan davranıştır (Şahin, 1998).

2.3.1.6. İş Birliği

Ortak bir hedef etrafında toplanan çeşitli grupların ortak bir sorumluluğu üstlenip gerektiğinde ödün vererek birbirleriyle saygılı ve etkili bir şekilde çalışabilme becerisidir (P21, 2015; Tralling ve Fadel, 2009). Birlikte çalışabilme sorumluluğunu üstlenebilen ve takım üyelerinin bireysel katkılarına değer veren, ortak hedefi gerçekleştirmek için istekli ve esnek olan, farklı ekipler ile saygılı ve etkin şekilde çalışabilme özelliğine sahip bireyler olmaları beklenmektedir (Gelen, 2017: 20).

2.3.2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

21. yüzyılda bilgi, medya ve teknoloji alanlarında kendisini geliştiren bireyler bilgiye kolay ulaşma imkanı sağlayabildiği gibi elde ettiği bilgiyi farklı bakış açıları ile ele alıp geliştirebilme ve çeşitli teknolojik araçlardan faydalanarak kendine sunulan bilgilerin doğruluk payını araştırabilir (Kuuk, 2019: 13). Günümüzün medya ve teknoloji ile zenginleşen ortamlarında 21. yüzyıl dünyasında etkili olmak için vatandaşların bilgiye erişme, en üst düzeyde iş birliği ve bireysel katkıda bulunma becerisi ve teknoloji araç-gereçlerindeki hızlı değişimleri üreten, değerlendiren ve etkin şekilde kullanan bireyler olması gerekmektedir (Gelen, 2017: 21).

2.3.2.1. Bilgi Okuryazarlığı

Bu beceriye sahip olan bireylerden bilgiye ulaşırken bilginin değerlendirmesini yapabilen ve bunu paylaşırken bilgisayar okuryazarı olabilecek şekilde yani teknolojiyi etkin olarak kullanabilen bireyler olmaları beklenmektedir. Bu beceriyi bireylere kazandırmak ise eğitimin görevleri arasına girmektedir. Pek çok ülkeye bakıldığı zaman bilgi okuryazarlığı becerisini eğitim programlarına dahil ettiği görülmektedir. Öğretmenlere bilgisayar okuryazarlığı becerisi başka bir ifade ile bilgisayarı kullanabilme yetisi hizmet öncesi dönemde kazandırılabilir. Çünkü öğretmenlerin kendilerini bilgisayar konusunda yeterli hissetmeleri ve bilgi sahibi olmaları öğrencilerine de bu beceriyi kazandırmada rol model olacaktır (Kurbanolu ve Akkoyunlu, 2002: 99-100).

2.3.2.2. Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) Okuryazarlığı

Bilgisayar okuryazarlığı becerisi, iletişimin de artmasıyla birlikte farklı bir alt beceri içerisine BİT okuryazarlığı becerisine dönüşmüştür. BİT okuryazarlığı becerisi temelinde daha geniş bir teknolojinin boyutlarını (ağlar ve internet) içermektedir. Bilgisayar okuryazarlığını oluşturan becerilerinin, BİT okuryazarlığı becerilerini de kapsadığını fakat bilginin yayılmasındaki bileşenlerin BİT okuryazarlığı becerisinin bileşenlerine gereksinim duyduğu (e posta, konferans, video, web) ifade edilebilir. Literatürde bu becerinin tanımı ve kapsamı ile ilgili öğrencilerin bilgisayarları nasıl kullanacakları, bilgisayar kullanmalarındaki tutum ve becerileri, bilgi teknolojisi ile neler yapılabileceği gibi kavramlar verilmektedir. Genel olarak belirtilirse BİT okuryazarlığı becerisi bilgisayar sistemlerini çalıştırma, yazılım kullanma, internet ve www'den bilgiye ulaşabilme yetenekleri olarak kabul edilmektedir (Oliver ve Towers, 2000: 381-383).

2.3.2.3. Medya Okuryazarlığı

Medya okuryazarlığı kitle iletişim araçları ile elde edilen mesajların doğru olarak algılanması ve bunu eleştirel olarak değerlendirme ve iletme yeteneği anlamına gelmektedir (Kuuk, 2019:14). Kısaca medyada neler olup bittiğinin farkında olma çabasıdır (Ünlü, 2016). Medya okuryazarlığı becerisine sahip bireylerden; medyanın kullanımında yasal konular ile ilgili anlayışta olma, medyanın bireylerin davranışlarını ve değerlerini nasıl etkilediğini bilme, medya araçlarını uygun biçimde kullanma ve anlama gibi niteliklerde olmaları beklenir (P21, 2015).

2.3.3. Yaşam ve Kariyer Becerileri

Yaşam ve kariyer becerileri, değişen durumlara uyum sağlama, bireyin çalışma verimliliğini artırıp motivasyonunu geliştirme, zamanı verimli ve etkin kullanma bireyin kendini değerlendirmesi gibi becerileri hedeflemektedir (Kuuk, 2019: 14). Günümüz öğrencilerinin karmaşık yaşam ve çalışma alanlarında başarılı olmaları için sosyal ve duygusal yeterlilikleri, düşünme becerileri, içerik bilgilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. P21 çerçevesinde yaşam ve kariyer becerileri; esneklik ve uyum sağlayabilme, kendini yönetme ve girişimcilik, sosyal

ve kültürler arası beceriler, üretkenlik ve hesap verilebilirlik, liderlik ve sorumluluk başlıkları altında ifade edilmiştir (Gelen, 2017: 22).

2.3.3.1. Esneklik ve Uyum Sağlayabilme

Bu beceriye sahip bireyler, kültürel farklılık gösteren ortamlarda farklı görüş ve düşünceler karşısında pratik çözümlere, içinde bulunduğu duruma, ortama, programlara uyum sağlama, deneyimlediği değişikliklere kolay biçimde adapte olabilme becerisine sahip olmalıdır (P21, 2007). P21 çerçevesinde bu beceri;

- Farklı ve mesleki sorumluluk, program ve içeriğe adapte olan,
- Değişen öncelik ve belirsizliklerin olduğu ortamlarda etkili şekilde çalışma,
- Geribildirim etkin şekilde kullanan,
- Çok kültüre sahip ortamlarda uygulanabilen sonuçlara ulaşmak için farklı görüşleri anlayan ve bunu dengeleyen özelliklere sahip olan bireyler olarak ifade edilmiştir (Gelen, 2017: 22).

2.3.3.2. Kendini Yönetme ve Girişimcilik

Bu beceriye sahip bireyler, kısa ve uzun vadede hedefleri dengede tutabilme, özgür olarak çalışabilme, hedefine ulaşmada zamanı etkin şekilde kullanabilme, öğrenmeyi hayat boyu benimseyebilme, kendi öğrenmelerinden sorumlu olabilme becerileri taşımaktadırlar (P21, 2007). P21 çerçevesinde bu beceriye sahip olan bireylerin; somut hedefler belirleyen, kısa ve uzun vadeli hedefleri dengeleyen, iş yükünü ve zamanı verimli şekilde yöneten, bireysel öğrenme becerilerini keşfeden ve bunu müfredatın ötesine taşıyan, yaşam boyu öğrenme konusunda tecrübeleri üzerine eleştirel düşünerek gelecekteki ilerlemeyi hedefleyen özellikte olması beklenmektedir (Gelen, 2017: 22).

2.3.3.3. Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler

Bireylerin hayatta başarılı olabilmeleri için diğer bireylerle sosyal etkileşiminin rolü büyüktür. Çünkü bu etkileşim onların performanslarına etki edecektir. Bu beceriye sahip bireyler farklı sosyal ve kültürel farklılıklara saygı gösterebilme, takım halinde çalışabilme, uygun zamanda konuşabilme ve dinleyebilme gibi

özelliklere sahip olacaktır (P21, 2007). P21 çerçevesinde bu becerilere sahip bireylerin;

- Kendini saygın ve profesyonel yaklaşımla ifade eden,
- Uygun olan konuşma ve dinleme zamanını bilen,
- Çeşitli fikir ve değerlere karşı açık görüşlü olan,
- Farklı kültürlere saygı duyan ve bu kişilerle etkili şekilde çalışan özellikte bireyler olmaları beklenmektedir (Gelen, 2017: 23).

2.3.3.4. Üretkenlik ve Hesap Verilebilirlik

Bu beceriye sahip bireylerden günlük işlerinde karşılaşmış oldukları sorunlara yaratıcılıklarını da katarak bunu teknoloji ve bilgileri ile harmanlayıp çözümler üretmesi beklenir (Aydeniz, 2017: 90). Ayrıca amaçladığı sonuçlara ulaşmada zamanı iyi planlamalı, saygı çerçevesinde iş birliği içinde çalışabilmeli, davranışlarının sonuçlarından sorumlu olmalıdır (Kuuk, 2019: 15). P21 çerçevesinde bireylerden, zamanı ve projelerini verimli ve etkili kullanan, profesyonel ve uygun şekilde sunumlarını sunan, gruplarla etkili şekilde iş birliği içinde olan, grup çeşitliliğine saygı duyan, sonuçlardan sorumlu olmayı bilen, hedeflenen sonuca ulaşmak için planlı ve sistemli çalışan, çok yönlü çalışma becerisine sahip olmaları beklenmektedir (Gelen, 2017: 23).

2.3.3.5. Liderlik ve Sorumluluk

Toplumun daha özgür, üretken, mutlu, dayanışmacı hale gelebilmesi için müfredata liderlik becerisi de eklenmelidir. Bireylere kazandırılan liderlik ve sorumluluk alma becerileri sayesinde toplum daha geliştirilebilir hale getirilebilir. Bir toplumda sorumluluk alan bireyler ne kadar fazla ise sosyal ve ekonomik külfetlerde o hızda azalacaktır (Aydeniz, 2017: 89). Bu beceriye sahip bireylerden, kişileri bir amaca yönlendirmek için bireylerarası problem çözme becerilerini kullanan, ortak amaca ulaşmak için diğer kişilerin güçlü taraflarından yararlanan, diğer kişilere örnek olan, toplumun çıkarlarını gözetken ve etik davranış sergileyen özellikte olmaları beklenmektedir (Gelen, 2017: 23).

2.4. Demokrasi

Demokrasi, öncelikle ailede, eğitimle, toplumda bireyin olduğu her yerde anlam kazanan yaşayarak öğrenilen bir yaşam biçimidir. Demokrasi, dinamik bir olgudur. Bu nedenle demokrasiyi belli tanımlar içine hapsetmek doğru değildir (Elkatmış ve Toptaş, 2015: 129-130).

Demokrasi toplumların gelişme düzeyine göre tarihsel süreç içinde farklı anlamlar yüklenerek günümüze kadar gelen bir kavramdır. Demokrasi; ülkede yaşayan bireylerin ülke çözümü hakkında eşit derecede düşüncelerini açıklama haklarıdır. Yani çoğunluk yönetimidir; fakat bu, kesinlikle çoğunluğun baskısı değildir. Kendimde olmasını istediğim hak ve özgürlüklerin diğer bireylerde de olmasıdır (Genç, 2006). Çaydaş ve İflazoğlu (2004), ise demokrasiyi, demokrat insanlardan oluşan toplumların rejimidir şeklinde ifade etmiştir.

Her bireyin düşüncelerinin dikkate alındığı kolektif süreçtir. Demokrasiyi kamuda alınan kararlarda görüş bildirme fırsatının olması ve bireylerin eşit şekilde katılma hakkının olmasıdır (Levin, 1998: 58). 1938 Fransız Anayasası'nda yer alan Amerika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı Lincoln ise; "Halkın, halk için, halk tarafından yönetilmesidir" (Kurnaz, 2011: 24).

Demokrasi sadece hükümeti seçmek, toplumların kural koyucusu olan bir şey değildir. Demokrasi tüm bunlardan daha başka olmalıdır. Demokrasi, en iyi haliyle bir yaşam tarzıdır. Macpherson'ın söylediği gibi demokrasi ulusal ya da küçük bir topluluğun tüm yaşamını oluşturan, toplumla karşılıklı ilişki içinde var olan bir niteliktir (Levin, 1998: 60-62).

Dünya genelinde pek çok ülke demokrasi ile yönetilmektedir. Demokrasinin tanımını ne kadar yapılmış olsa da görüldüğü üzere ortak bir tanım üzerinde hem fikir olunmamıştır. Demokrasi için genel geçer ortak tanım olmasa da ortak ilkeler belirlenmiştir. Bu ilkeler; eşitlik, adalet ve özgürlüktür. Burada demokrasi için insanın istediğini sınırsızca özgür bir biçimde yapabileceği anlamı çıkarılmamalıdır. Demokrasi, özünde sınırsız özgürlükler bütünü değildir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin yasalarla belli çerçeveler dahilinde güvence altında tutulmasıdır (Çaydaş ve İflazoğlu, 2004).

Yurttaşlık, demokrasinin en önemli koşullarından biridir. Yurttaşlık bilinci ise; eğitim kurumlarında kazanılacak bir değerdir. Ve demokrasi sadece yöneten, yönetilen bireylerden ibaret olmayan bir yönetim şekli değil, dünyaya karşı bir seziş ve bakış açısıdır. Bu bakış açısını bireylere kazandırıp onları demokrat bireyler olarak yetiştirmek eğitimin ve dolayısıyla okulların görevidir (Demirtaş, 2004).

2.4.1. Demokrasi ve Eğitim

Demokrasi eğitime bağlıdır. Hükümetin başına geçen insanların eğitimi olmadıkları sürece başarılı olmalarından bahsetmek mümkün değildir. Eğitim geleneklerden ve yasalardan beslenen bir kurumdur. Eğitimin bireylere doğru olarak sunulması adil olan bir devlet eli ile mümkündür. Ancak toplumsal düzeni ve var oluş amacını eğitimi doğru alan bireyler kavrayabilmektedir. Doğru eğitimi alan bireyler iyi bir toplum düzeni oluşturup toplumda, bu sayede eğitimi geliştirecektir. Ve bu durum karşılıklı bir süreç olarak devam edecektir (Dewey, 2004).

Eğitimin görevlerinden biri, hak ve sorumluluklarını bilen, demokratik niteliklerle donatılmış, topluma yararlı olan bireyler yetiştirmektir (Ersöz ve Duruhan, 2015: 13). Etkili eğitim sisteminin temelinde demokratik ortamları oluşturup, bireylere demokrasi bilincinin kazandırılması anlayışı vardır. Demokratik nitelikleri öğretmeden, bireylerin demokratik davranışlar oluşturmasını beklemek doğru olmayacaktır. Demokrasiyi de her alanda kazandırıp ileriki kuşaklara aktaracak, demokrasiyi tüm nitelikleriyle özümseyen bireyler yetiştirmek eğitim yolu ile mümkündür (Kuş, 2012).

Eğitimde başarının yakalanması, demokratik katılım ile sağlanabilir. Yani eğitim ortamları bireylere sunduğu özgürlük düzeyinde demokratik değerler açısından başarıyı yakalar. Demokratik değerlerin, bireylerde tam anlamıyla kazanılması ve başarılı eğitim için okul ortamlarının demokratik olması gereklidir. Bireyler bu ortamda gördüğü demokratik anlayışı topluma yansıtacaktır. Ve bu özelliğinden dolayı eğitim ortamlarında bireylere demokratik anlayış ve değerlerin sağlanması gerekir. Farklı bir ifade ile; eğitim ortamlarında bireylere verilen demokratik anlayış sayesinde bireyler birbirlerine hoşgörülü ve saygılı olmayı, yeni

fikirlerle açık olabilmeyi öğrenir. Bireylere kazandırılacak bu anlayışların en sağlam yeri demokratik eğitim ve demokratik ortamlardır (Arslan, 2012: 23-27).

Demokrasi eğitimi, demokrasinin temelinde yatan saygı, eşitlik, özgürlük, hoşgörü, güven gibi değerleri, davranışlara dönüştürmek için tüm faaliyetleri kapsamaktadır (Merdan, 2008: 12). Bu faaliyetler ise demokrasinin ilgili olduğu yönetmelik, yasa, bildirimleri yani tüm değer ve özelliklerini başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere diğer meslek gruplarını kapsamalıdır (Yeşil, 2002: 53).

Demokrasi ve eğitim, çağdaş toplumda birbiriyle bağlantılı kavramlardır. Demokratik süreçlere eğitim kurumlarının yeterli düzeyde katılmaları için gerekli olan tüm niteliklerin sağlanması gereklidir. Demokratik eğitim, farklı bakış açısına sahip, eleştirilere açık ve hoşgörülü, demokrasinin ilkelerine bağlı bireyler yetiştirebilmelidir. Böyle bireylerin yetiştirilmesi için demokrasi eğitimi, eğitimin ayrılmaz bir ögesi olmalıdır. Ekonomi için eğitilmiş iş gücüne sahip bireyler arasında doğrudan ilişki olduğu gibi, demokratik yaşam için demokratik anlayışa ve niteliklere sahip bireyler arasında da paralellik vardır (Merdan, 2008: 12-13).

Eğitimde sadece okuma, yazma gibi temel becerilerin öğretilmesi ile bireylerin iyi bir yazar, okur olmaları istenmemektedir. Bireylerin yaşamın iyileştirilmesi için çaba sarf etmesi, katkıda bulunması da istenir. Öğretmenler her ne kadar görünürde okuma, yazmaya değer veriyor gibi gözükse de aslında bireylerin bu becerilerinin davranışlarına ve sonuçlarına okuma, yazmaya verdikleri değerlendirmeden daha fazla ağırlık verirler (Levin, 1998: 62).

Demokratik bireyler yetiştirmek için demokrasinin ilkelerinin özümsemesi gerekir. Bu ilkeleri yaşamak ve uygulamak gereklidir. Demokrasiyi oluşturan bu ilkeler sadece kitaplardan bireylere öğretilemez. Ancak gerçek bir ortamda bunlar yaşama geçirilebilir. Bu da eğitim kurumlarında demokrasinin ilkelerini öğretmenlerin ve öğrencilerin birbirlerine karşı tutum ve davranışlarından öğretilmesi ile mümkündür (Büyükdüvenci, 1990). Stiles ve arkadaşları demokratik eğitim ve geleneksel eğitimi karşılaştırmışlar ve farklılıklarını şöyle belirtmişlerdir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999: 248);

Tablo 2.1: Geleneksel Eğitim ile Demokratik Eğitimin Karşılaştırılması

Geleneksel Eğitim	Demokratik Eğitim
<ol style="list-style-type: none">1. Temel bilgi alanları ile ilgili gerçekler ve olgular için çalışır.2. Üniversiteye hazırlar.3. Belli bir başlangıç ve sonuç içindeki konuların öğretimini yapar.4. Öğrenmede, olguların hatırlatılması ve kaydedilmesi ile ilgilenir.5. Öğrenme için özet ve aktarmalı yaşantılar sağlar.6. Zihinsel gelişimle ilgili disiplinleri pekiştirir.7. Yetişkinlerin istediği doğrultuda alışkanlık geliştirir.	<ol style="list-style-type: none">1. Demokratik hayat için, tutum ve anlayış geliştirmeye çalışır.2. Demokrasi içinde bir hayata hazırlar.3. Fertleri başarılı bir hayat ulaştırmak için konu alanlarını uygulamalı şekilde kullanır.4. Öğrenmede, düşünme ve kalıcı davranış değişiklikleri yaratmayla ilgilenir.5. Öğrenme için toplum hayatında geçerli yaşantılar sağlar.6. Fertlerin çevreleriyle ilişkilerine yönelik deneysel etkileşim sağlar.7. Grup hedeflerine bilinçli katılım ve kendini denetleme alışkanlığı geliştirir.
<ol style="list-style-type: none">8. Yarışmacı bir tutumu esas alır.9. Öğrenmede, öğretmenin yönlendirdiği monoton bir uyum esastır.10. Öğrencilerin, yetişkinlerin, “çok iyi”, “güzel” diye karar verdikleri dersleri almaya zorlar.11. Bütün öğrencilerden ayrı ayrı uyum beklenir, ferdi yetenekler dikkate alınmaz.12. Öğrencilerin ders kitaplarıyla uyum olmayan görüş ve düşünceleri açıklamaları engellenir.13. Yapay güdülenme vardır.14. Gençler yetişkin kültürüne bağlıdır.	<ol style="list-style-type: none">8. İş birliği içinde birlikte çalışmaya yönelik tutumu esas alır.9. Öğrencilerin kendi gelişim ve öğrenmelerini yönlendirmelerine yarayacak çaba, yetenek ve yaratıcılık esastır.10. Öğrencilerin kendi hedeflerini gerçekleştirmelerini sağlayacak kararları verebilmeleri için rehberlik yapılır.11. Ferdi farklılık ve yeteneklere göre değişik yaşantılar sağlar.12. Öğrenci karar verme, planlama, kendini disipline etme, değerlendirme ve faaliyette uyumlu olmaya özendirir.13. İlgi ve isteklere göre güdülenme vardır.14. Gençler yetişkin kültürü yanında kendi kültürlerini de meydana getirme çabasındadırlar.

Kaynak: Büyükkaragöz, S. Savaş ve Çivi Cuma (1999); *Genel Öğretim Metotları*, Öz Eğitim Yayınları, Konya, s. 248.

Demokratik eğitiminin amaçları arasında, demokratik değerleri benimsemiş, demokratik tutum ve davranışları benimseyen bireyler yetiştirmek bulunmaktadır. Cevat, demokrasi eğitiminin birincil amacının toplum içinde bireylerin eşit ve adaletli olabilmeleri için demokrasinin gerekli tutum ve algıları geliştirmeye yardımcı olması gerektiğini ifade eder (Topper, 2007). Demokrasi ile yönetilen ülkelerde eğitim kurumlarının en nihai amacı ise; demokrasinin ilkelerine uyan ve o ilkeleri geliştirebilecek nitelikte bireyleri ülkeye kazandırmaktır. Bu değerleri benimseyemeyen toplumlarda demokrasinin yaşadığından bahsedilemez. Geleneksel toplumlardaki, eğitim kurumlarında öğretmeni aktif kılan, içeriği ise ön

plana alan sistem hakimdir. Demokratik eğitim ise; öğrenciyi aktif kılan, hür düşünceli bireyler yetiştiren, öğretmeni rol ve davranışlarıyla rehber model alan, öğrencileri sürekli araştırmaya ve düşünmeye sevk eden bir eğitim sistemidir. Demokratik eğitimde, eğitim demokrasinin gerekli kıldığı amaç, program ve ilkelere göre düzenlenir (Taçman, 2006: 30-33).

Bireylere hak, ödev, özgürlük, eşitlik gibi demokratik ideallerin verildiği yer eğitim kurumlarıdır. Eğer demokratik eğitimin, gelişip diğer kuşaklara aktarılması isteniyorsa bireylere demokrasinin ideallerine değer vermeleri öğretilmelidir. Eğitim demokrasisinin amacı, bireylerin demokrasi değerlerini koruyup, bu değerleri geliştirecek yurttaşlar olmalarını sağlamaktır. Bireylere bu değerleri en erken zamanda öğretilmesi ile, bireylerin bu sorumluluğu almaları ve bu idealleri davranışlarına yansıtılmaları sağlanacaktır (Subba, 2014).

Demokrasinin bir yaşam şekli olduğu, gerek derslerin amaçlarında gerekse konularda anlaşılır şekilde verilmektedir. Bununla eğitim sistemimizin hedeflerinde ilköğretimden, ortaöğretime kadar demokratik ideallere sahip bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Adaletli, hoşgörülü, eşitliğe önem veren, üretken, özgüven sahibi, demokrasiyi idealleriyle özümseyip içselleştirmiş bireyler yetiştirmek Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde' de eğitim sistemimizin amaçları arasında görülmektedir. Bu nedenle demokratik bireyler yetiştirmek eğitim sistemimizde önemli bir konu olmakla beraber demokrasi eğitimi ve eğitim her zaman iç içe olmuştur (Yurtseven, 2003: 17-20). Eğitimin temel görevinin ise, bu ilişkinin bireyleri demokrasinin gerektirdiği ilke ve ideallerle donatması olduğu görülmektedir (Korkmaz, 2013).

2.4.2. Demokratik Öğretmen ve Sınıf Ortamı

Demokratik olan toplumlarda bireylerden, kendi hak ve sorumluluklarını bilen, kendi kararlarının sorumluluğunu taşıyabilen, demokratik toplumun bireylerden kul olmamasını istediğini bilmesi istenmektedir. Eğer bireylere demokrasi eğitimi öğretilcekse işe ilk önce demokrasinin ne demek olduğunu ve onu özümseyebilmeyi öğretmekle başlanmalıdır. Demokrasinin ne demek

olduğunun özünü bilen bireyler zaten eleştirel bakış açılarıyla onu diğer yönetim şekillerinden ayırabilecektir (Yalçın vd., 2009: 111-112).

Demokrasinin ilkelerinin ve kültürünün bireylere öğretileceği yerlerin başında eğitim kurumları gelmektedir. Sınıfta demokrasinin ilkelerinin gerektirdiği davranışları sergileyen öğretmenin, öğrencileri tarafından da demokrasinin öğrenilmesi kaçınılmazdır. Demokrasinin ilkelerinin bireylere soyut kavramlarının öğretimi değil, bu ilkelerin gerçekte yaşanması ile kazandırılması önem taşımaktadır. Bu ilkeleri kazandırmanın yolu da eğitimden geçmektedir. Okulda demokratik havayı teneffüs eden öğrenciler muhakkak ki bunu yaşamlarına geçirebilecektir (Yalçın vd., 2009: 124-135).

Demokrasinin kültürünün ve ilkelerinin yaşama geçirilmesi, demokratik bir ortamda öğretilmesi ile mümkündür. Bunu da etkili kılacak ortamlardan birisi de sınıf ortamlarıdır. Demokratik sınıf ortamı oluşturmak, öğrenci ve öğretmenlerin demokratik ilkelerle donanmış davranışlarıyla oluşturulabilir. Öğretmenlerin demokratik sınıf ortamı oluşturması, hem öğrencilerde bu davranışları geliştirmeleri hem de başarılarının artması ölçüsünde önem göstermektedir. Özellikle demokratik sınıf ortamlarında, demokratik davranışlar gösteren öğretmenler, öğrencileri üzerinde olumlu bir model oluşturacaklardır. Eğitimin en önemli öğelerinden birisi de öğretmenlerdir. Öğretmenler, demokrasinin bireyde olmasını öngördüğü bilgi, beceri ve tutumu sadece demokratik bir sınıf ortamında öğrencilerine kazandırabileceklerdir. Demokratik özellikleri kendinde taşıyan bir öğretmen, öğrencilerinin görüş ve düşüncelerini önemseyen, sınıfta öğrencilerle beraber kurallar oluşturan, öğrencilerine de çalışmalarını üzerinde seçme hakkı tanıyan bireylerdir (Yücel, 2011). Demokratik sınıf ortamlarında öğretmen, bireyleri ne serbest bırakmalı ne de üzerlerinde otoriter baskı oluşturmalıdır. Bireyler ödül ve ceza ile değil onlara davranışlarının yararlarını bilen ve onları bu süreçlere dahil ederek işine odaklanmalıdır (Yalçın vd., 2009: 123).

Demokrasiyi tüm ilke ve idealleri yaşatmak için ise, öğretmenlerin hoşgörülü ortamda bu idealleri yaşam tarzı haline dönüştürmeleri gerekmektedir. Bireylerde demokrasi anlayışını oluşturmak için de demokrasi eğitimine gereksinim vardır. Bireylere demokrasinin ilkelerini davranış haline

getirebilmeleri, demokratik bir eğitim süreci ile mümkündür. Bu süreçte ise en büyük görev öğretmenlere düşmektedir (Büyükkaragöz ve Kesici, 1996: 353-354). Öğretmenlerin ise bu görevleri yerine getirirken modern ve demokratik anlayış doğrultusunda sürece dahil olması gereklidir. Çünkü demokrasi kültürünün var olması o toplumdaki bireylerin eğitimleriyle doğru orantılıdır. Bireylere demokratik davranışlar, demokratik okullarda ve demokratik öğretmenler, demokratik bir eğitim sayesinde kazandırılabilir (Oğuz, 2011: 140).

2.5. Yansıtıcı Düşünme

Günümüzde bilginin değişmesi ile bireylerden bilgiyi olduğu gibi alması öngörülmeleyen bir durum haline gelmekle beraber, bireylerden üst düzeyde düşünen, bilgiyi araştıran, üreten ve bunları günlük yaşamında kullanabilen bireyler olmaları istenmektedir. Modern eğitim anlayışına geçilmesi ile birlikte bireylerden düşünme ve düşünme becerilerini geliştirebilen bireyler olmaları beklenmektedir. Bu nedenle, üst düzey bilişsel düşünen bireyleri geliştirmek eğitim sistemlerinin amacı haline gelmiştir. Toplumun hızla gelişmesi yaşam boyu öğrenmeyi bireylerin hayatında önemli bir yere taşımaktadır. Yeni bilgi ve beceriler öğrenmek, kendini ve toplumu tanımak olarak tanımlanan yaşam boyu öğrenme kavramı, bireylerin bu becerileri devam ettirmesi için yansıtıcı düşünmeyi de öğrenmeyi kazanmış olmalarını gerektirmektedir. Bireylerin kendini tanıması, geliştirmesi, üreten olması gibi özellikleri yaşam boyu öğrenme ile yansıtıcı düşünmeyi birbirine bağlamaktadır. Yansıtıcı düşünme ise; bilgiyi üreten, problemleri çözüme kavuşturan, öğrendiği bilgiyi yaşamında uygulayabilen, araştırma yapan, değerlendirme yapan anlamına gelmektedir. Yansıtma teriminin temelini ilk defa John Dewey oluşturmuştur (Kalkay, 2013: 1-3).

Dewey'e göre yansıtıcı düşünme; bir bilgiyi sürekli, tutarlı, dikkatli ve aktif bir şekilde düşünmek olarak tanımlanmıştır. Yansıtıcı düşünmeye eğitim tarafından bakıldığında, bir konuyu aktarırken öğretmenlerin kendi düşüncelerini, yeteneklerini, becerilerini de ortaya koyması şeklindedir. Yansıtıcı düşünmenin, deneyimlerimizden yola çıkarak tecrübelerimizi yeniden ele alıp yorumladığımız, karşılaştığımız olayları tecrübelerimizden hareketle irdelememiz şeklinde olduğunu

ifade edebiliriz. Yansıtma kavramı, daha çok üst düzey bilişsel düşünce ile eş anlamlı kullanılmaktadır (Ergüven, 2011).

Yansıtıcı düşünme kavramını eğitim açısından Ünver (2003); bireyin öğretme veya öğrenmesine ilişkin durumları ortaya çıkarıp bunlarla ilgili sorunları çözüme kavuşturmaya yönelik düşünme süreci olarak tanımlamıştır. Geçmiş zaman ile şimdiki zaman sürecinde ilişki kurarak geleceğe yön vermektedir (Ergüven, 2011). Aslında yansıtıcı düşünme, problem çözme süreçlerinden çok daha fazlasını içeren bir beceridir (Jay ve Jahnsen, 2002).

Taggart ve Wilson (1998), yansıtıcı düşünmeyi eğitimdeki problemlerle ilgili kararlar alma ve bu kararların sonuçlarını değerlendirme süreci olarak tanımlamışlardır (Akt. Ünver, 2003). Winitzky (1992)'e göre, yansıtma bireyin ihtiyacı olduğu bilgiyi günlük yaşamında daha geniş sosyal konular ile ilişkilendirebilmektedir. Roskos ve diğerleri (2001) yansıtıcı düşünmeyi daha yetenekli, anlayışlı, hoşgörülü, eleştireliliğe açık öğretmenler yetiştirmek için gerekli bir araçtır. Aynı zamanda ise öğretmenleri dogmatiklikten ve önyargılardan uzak tutan bir duygu durumudur. Sparks-Langer ve diğerleri (1990); yansıtmayı bireyin sınıfındaki performansını oluşturan durumları kişinin kendi tecrübesi doğrultusunda çözümlene olarak tanımlamışlardır. Dewey (1933)'e göre, öğretmenlerin eğitim konusunda bilinçlenip profesyonelleşmesi yansıtıcı bir yaklaşım ile mümkündür. Tecrübelerini öğrencilerine yansıtan bir öğretmenin, öğrencileri neyi, niçin yaptığını daha kolay anlayabilecektir. Yansıtıcı olan öğretmen sürekli aynı davranışlar içerisinde olmaz, uygulamalarından ve tekniklerinden yeni anlamlar çıkarır. Aynı zamanda Dewey (1933), yansıtıcı düşünceye sahip olmayan öğretmenlerin, geçmişte kalan öğretim tekniklerini sürekli tekrar ettiğini ifade etmiştir (Akt. Tok, 2008).

2.5.1. Eğitim ve Öğretimde Yansıtıcı Düşünme

Günümüz eğitim sistemlerinin amacında, öğrenenlerinde öğrenme sürecine etkin olarak katılması vardır. Bunun yanında bireylerin akademik çalışmalarını ve yeni bilgilerin mantığını anlamış olması gerekmektedir. Ve bunun için bireylerin yansıtıcı düşünme becerisine sahip olmaları istenmektedir. Bireylerin eğitim

hayatlarında bu beceriye sahip olmaları sorgulayıcı, eleştirel, yaratıcı, çok boyutlu düşünceleri sayesinde olacaktır. Bireyler yeni bilgilere, geçmişteki deneyimlerini de işe koşarak eğitim ortamında bunları aktararak ulaşacaklardır. Bu sürede birey yaratıcılık, öz eleştiri gibi aşamalardan geçtikten sonra karşılaştığı problemleri çözmek için neler yapacağını bilecektir. Eğitim sisteminin en önemli görevlerinden biri de çağa ayak uydurabilen, eleştiren, yaratıcı, öğrenme yeteneklerine sahip bireyler yetiştirmektir (Yıldırım, 2012).

Öğretim ortamlarında yansıtıcı düşünceye sahip olan bireyler için öncelikle öğretmenler ortam hazırlayıcı rolünü üstlenmelidir. Daha sonra öğrenciler kendi öğrenme hedeflerini oluşturur ve bu hedeflere ulaşmak için sorumluluk duygusu taşırlar. Fikirlerini dilediği gibi özgürce açıklayan bireylerde özgüven gelişir ve iş birliği içinde çalışırlar. Ayrıca eğitim ile bireylerin yaşantıları arasındaki bağ öğrencilere bilgilerini günlük yaşamda kullanma fırsatı da sağlamış olur (Ünver, 2003). Bilgiye kendisi ulaşmayı sağlamış olan bireylerde düşünme yeteneği de gelişmiş olacaktır. Bu nedenle eğitim programlarının hazırlanmasında üst düzey düşünme becerileri de önem teşkil etmektedir (Yıldırım, 2012: 2).

Bireylerin öğrenme ile ilgili yeterlilik yahut yetersizliklerinin bilincinde olması için düşünmesi gerekmektedir. Bunu başarabilmenin koşulundan biri de yansıtıcı düşünmedir. Geleneksel öğrenme ile yansıtıcı öğrenme arasında çok fazla farklar mevcuttur. Geleneksel öğrenmede; öğretmen bilgiyi direk aktaran rolüneyken, yansıtıcı öğrenme de bireyin yeterliliği veya eksikliği önem taşır. Geleneksel öğrenmede, öğretmen aktif, öğrenci pasifken, yansıtıcı öğrenmede öğrenme sorumluluğunu bireyin kendisi alması istenmektedir. Geleneksel öğrenmede öğretmen bilgiyi veren rolüneyken, yansıtıcı öğrenmede bilgiyi kolay hale getiren rolünü üstlenmektedir. Geleneksel öğrenmede sınıf ortamını öğretmen yönetir, yansıtıcı öğrenmede bireyler takım halinde grup çalışmaları yapar. Geleneksel öğrenmede iletişim tek yönlüyken, yansıtıcı öğrenmede iki yönlü, açık iletişim söz konusudur. Geleneksel öğrenmede geri bildirimler cevapların doğruluğuna odaklanırken, yansıtıcı öğrenmede geri bildirimler yapıcı ve bireyi över niteliktedir (Ünver, 2007: 137).

Öğretmen eğitiminde yansıtıcı düşünme becerisi eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Yansıma süreci hakkındaki anlayışlar değiştikçe ve geliştikçe eğitim de buna göre şekillendirilmelidir. Yani yansıtma kavramı hakkında yeni fikirler ortaya atıldıkça bu fikirleri de eğitimin içine dahil ederek bu konudaki bilgiler çoğaltılmalıdır. Her çocuğun ne düşündüğünü ve nasıl hissettiğini bilmek, sınıf ortamında öz güvenli bir çocuk yetiştirmek açısından önemlidir (Jay ve Johnson, 2002).

Okulların toplumdaki görevlerinden biri bireylere bilgiyi sadece ezber yapan değil, öğrendiği bilgiyi imkanlarını sonuna kadar kullanmayı bilen ve bunu hayatında uygulayıp üreten bireyler olmaları için çalışmaktır. Okula gelen bireyler, öğrenmelerinde deneyimlerini de esas alarak, bilgiyi araştırmalı, sorgulamalı ve bunu bunları mevcut sorunlarını çözerken kullanabilmelidirler. Burada anlaşılacağı üzere eğitim ile düşünme birbirlerini bütünleyen olgulardır. Düşünme olmadan eğitim, eğitim olmadan düşünce meydana gelemez. Eğitimin temeli için gerekli olan düşünme becerileri bireylerde geliştirilmeden de öğrencilerde doğru ve mantıklı kararlar alabilmeleri beklenmez (Ergüven, 2011: 8).

2.5.2. Yansıtıcı Düşünen Öğretmenin Özelliği

Günümüzde öğretmen yetiştirmede yansıtıcı düşünme, üzerinde önemle ve ısrarla durulan konulardan biridir. Öğretmenlerin lisans eğitimleri sırasında hizmet öncesi eğitimine ilişkin yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirecek olan etkinliklere ve çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Keskinkılıç Yumuşak, 2015: 476). Öğretmenlerin yetiştirilme süreçlerinde branşlarına ve seviyelerine uygun bazı becerilerin kazandırılması amaçlanan programlar hazırlanmalıdır. Sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi için yetkin öğretmenlerin eğitimde yer alması önemlidir. Öğretmenlerde bulunması gereken bu becerilerden birisi de yansıtıcı düşünmedir. Yansıtıcı düşünme ile donanımlı olan bir öğretmen problemlerin çözümünüyle baş edebileceği gibi öğrenenler üzerinde de yansıtıcı düşünmenin gelişmesine yardımcı olacaktır. Yapılan çalışmalarda öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olmadığı ve bunu geliştirmek adına eğitim fakültelerinde “Düşünme Becerileri Eğitimi” dersi koyulmasının bu konuda etki yaratacağı ön görülmektedir (Sıvacı, 2017: 267).

Öğretmenlerin yetiştirilmesinde yansıtıcı düşünme üzerinde ısrarla durulmasının nedeni öğretmenlere hizmet öncesi dönemlerinde “Öğretmen gibi düşünmeyi” farklı uygulamalarla öğrettikten sonra bunu yansıtılmalarını sağlamaktır (Jay ve Johnson, 2002). Yansıtıcı düşünceye sahip olan öğretmen kendini eleştirmeyi ve eksik olan yerlerini görmeyi bilir. Bunu başarabilen öğretmen sınıfındaki davranışlarını, sınıf ortamını, sınıftaki sorunları ve iletişimini iyi hale getirmek için hep istekli olur. Her zaman dışarıdan gelecek eleştirilere kendini hep açık tutmayı da bilecektir (Ergüven, 2011: 47).

Hizmet öncesi eğitim programları, öğretmen adaylarının öğretme ve öğrenmeleriyle ilgili kavramları geliştirmek için önemli bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan öğretmen adaylarının öğrendikleri bilgileri yeniden yapılandırmaları, eleştirel olarak ele almaları, öğrenme süreçleri ile temel bilginin oluşumunu ve üst bilişsel becerilerin geliştirilmesini sağlamaları gerekir (Wang, 2007: 461). Morris (2000), yansıtıcı düşüncenin bireylerde geçmiş tecrübeleriyle şimdiki faaliyetlerini birleştirip, gelecekteki durumların planını yapıp, içinde buldukları durumları anlamaları için yardım edeceğini belirtir (Akt. Alp ve Taşkın, 2008: 314). Yansıtıcı düşünceye sahip öğretmenler yanlışlarında ve eksikliklerinde kendilerine karşı sert tutum içinde bulunmazlar. Bu öğretmenler yanlışlarından ve eksikliklerinden ders çıkarmasını bilip ileriye bakan ve yeni şeyler öğrenmek adına alıcılarını açık tutmasını bilen ve öğrencilerinin de ileriye bakmasında yardımcı olan yansıtıcı düşünen öğretmenlerdir (Ergüven, 2011: 49).

Buradan yola çıkarak öğretmenler açısından yansıtıcı düşünce değerlendirildiğinde, öğretmenlerin sınıf ortamındaki davranışlarının farkında olmalarına, sınıf içindeki faaliyetlerini anlamalarına ve eğitim süreci içindeki performanslarının artmasına yardımcı olduğu görülmektedir (Alp ve Taşkın, 2008: 313).

2.5.3. Yansıtıcı Düşünmenin Yararları

Yansıtıcı düşünen bireyler toplumun gelişimini ve ortaya sürekli ürün koymayı hedef olarak alırlar. Yansıtıcı düşünme, bireylere mesleki olarak kendilerini geliştirmeyi ve yeniliklere her zaman açık olabilmeyi sağlar. Bireylerin

problemleri çözmeye yeteneğine ve öğrenme düzeylerini belirlemelerine yardımcı olur (Ünver, 2007: 138). Ayrıca yansıtıcı düşünmenin akademik başarıyı artırmada önemli bir etkisi de vardır (Tok, 2008: 564).

Yansıtıcı düşünme bireylerin öğrenirken yaptığının farkında olmasını, öğrendiklerinde karşısına çıkan problemleri giderebilmesini ve öğrendiklerinde zayıf ve güçlü olduğu taraflarını görüp bunları geliştirebilmesini mümkün kılmaktadır. Yansıtıcı düşünmenin bir diğer yarar sağladığı yönü, bireyin kendini de yansıtarak bulduğu çözüm yollarının değerlendirmesini yapıp çözüm yollarını gördükten sonra yeniden yapılandırmaktadır. Yansıtıcı düşünen bireyde eleştirel düşünce de gelişeceği için karşısına çıkan durumlarda sorgulama yapabilme potansiyeli artacaktır. Yaratıcı düşüneceği için ortaya atacağı özgün fikirleri her zaman olacaktır. Problem çözmeye yeteneğine de sahip olduğundan ortaya çıkan olası problem durumlarında çözümler geliştirip doğru sonuca ulaşabilecektir (Ersözlü, 2008: 18-51).

2.5.4. Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Geliştirme Yolları

2.5.4.1. Amaçlı Tartışma

Amaçlı tartışma öğretmen ve öğretmen adayları birbirlerinin eksik ve yanlışlarını görüp düzeltmelerini, olumlu taraflarını görmelerini sağlamaktadır. Amaçlı tartışmalarda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının birbirlerine yansıtma yapacaklarını sağlayan sorular sormaları için teşvik edilmeleri gerekir. Fikirlerinin değer verildiği, düşüncelerini özgür biçimde söyleyecekleri ortam ve fırsatlar yaratılmalıdır (Ünver, 2007: 146). Yansıtıcı düşünceyi belli bir amaca yönelik yapılan tartışmalar harekete geçirmektedir (Ünver, 2003).

2.5.4.2. Eylem Araştırması

Eylem araştırmaları öğretmenlerin eğitim-öğretimdeki sorunları tanımlamalarını sağlar. Öğretmenler, içselleştirdiği sorunun çözümünde araştırma sürecine katılmak için istek duyacaktır. Eğitim sistemindeki kuramsal gelişmeleri eylem araştırması sayesinde izleme imkânı bulabilirler (Ünver, 2007: 147). Eylem araştırmalarında eğitim sistemindeki sorunları meydana çıkarmak için şu soruların sorulması gereklidir; (Ünver, 2003: 53)

- Ne tür veriler toplanacak?
- Bu veriler nasıl toplanacak?
- Kim verileri toplayacak?
- Veri toplama tekniklerinden hangileri kullanılacak?
- Veriler nasıl ve ne şekilde düzenlenecek?
- Veriler toplandıktan sonra nasıl ve ne şekilde çözümlenecek?

2.5.4.3. Mikro Öğretim

Öğretmen adaylarına deneyim kazanmaları için gerçek eğitim koşullarında uygulamalar yaptırmayı amaçlar. Mikro öğretimde video kameralar kullanılması öğretmen adaylarının davranışlarındaki eksik ve yanlışları görmelerine imkan sağlar (Ünver, 2007: 147). Mikro öğretim yöntemi eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarına meslekleriyle ilişkili kavramlara ilişkin beceriler kazandırma, tartışma ve sezgilerini geliştirmek gibi yararlar sağlamaktadır. Mikro öğretim yönteminde adaylara önceden hazırlanma fırsatı sunulmalıdır. Ayrıca adaylara mikro öğretim yöntemi için gerekli fiziki ortamın sağlanması olumsuz durumların ortaya çıkmasını da engellemiş olacaktır (Gürses vd., 2005: 9).

Mikro öğretim öğretmen adaylarına kendilerine öz eleştiri yapmaları için fırsat sunar. Sınıf içindeki davranış ve faaliyetlerini video kaydından meslektaşlarıyla tekrar tekrar izleyip kendi eksiklerini görmelerine, onlardan gelecek eleştirilerle kendi yeteneklerini geliştirip mesleki hayatlarına hazırlıkta katkı sağlar (Ergin ve Birol, 2000). Mikro öğretim yöntemi bireylerin birbirlerini eleştirmeleri sayesinde yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de artmasına katkı sağlayacağı ifade edilmektedir (Ünver, 2003: 54).

2.5.4.4. Günlük Yazma

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının günlük yazmaları yansıtıcı düşünmelerini geliştirmelerinde yardımcı bir tekniktir (Ünver, 2007: 146). Yapılan araştırmaların sonuçlarında öğrencilerin pasif olmadığı ve günlük yazma sürecinde tıpkı bir öğretmen gibi düşündüğü ifade edilmiştir (Yorulmaz, 2006).

Günlük yazmanın öğrencileri daha net düşünmeye sevk ettiği ve eleştirel düşünmesinin gelişmesine yardımcı olduğu ortaya çıkmıştır. Günlük yazma sürecinde öğrenci sorunun ne olduğunu ortaya çıkarır ve bu sorunun niçin olduğunu düşünüp bunu yazıya aktarır. Öğrencilerin kimisi düşüncelerini, duygularını sınıf içi tartışmalarda ifade etmekten kaçınmaktadırlar. Günlük yazma ile bu sayede duygusal tecrübelerini yazıp, kendilerini ifade etme konusunda rahat olurlar. Sonuçta farklı yeteneklere sahip öğrencilerin duyguları ele alınıp değerlendirilmiş olur (Griffith ve Frieden, 2000).

Günlüklerde; diyalog, yapılanmış ve yapılandırılmamış günlük olmaz üzere üç tür sınıflandırma yapılır. Yapılandırılmış günlüklerde, öğretmen almak istediği bilgiyi belli formatta kolay bir şekilde elde eder. Derslerde dönüt sağlamaya yardımcı olur. Yapılandırılmamış günlük ise, öğrenciler içerikte, düzenlemede ve planda kendi formatlarını üretir. Bu daha çok hatıra defterine benzemektedir. Olumsuz tarafı öğrenciyi sınıftaki diğer öğrencinin yazmış olduğu format ile karşılaştırmanın zor olacağı ve öğrencinin öğrenip, öğrenmediğini anlamanın güçleşeceğidir. Fakat yine de öğrencilerin tutmuş olduğu günlükler onların yansıtıcı düşüncelerini geliştireceği yönündedir (Langer,2002). Günlük yazma, öğrenci ve öğretmenlerin yansıtıcı düşünceleri üzerinde;

- Bireylerin aynı yanıtlarını tekrarlamasından alıkoyar.
- Bireyin kendi öğrenmesini ölçme imkanı sağlar.
- Öğrenme materyalini tekrar gözden geçirme imkanı sağlar.
- Bireyin düşüncelerini belli bir düzene koymasına yardımcı olur.
- Yeni problemleri ve soruları düşünmesine yardımcı olur (Ünver, 2007: 146).

2.6. İlgili Araştırmalar

Bu çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerine etkisi olduğu için ilgili araştırmalarda da yansıtıcı düşünme, demokratik davranış ile 21. yüzyıl becerileri üzerine yoğunlaşmıştır. Yurt içi ve yurt dışı kaynakları konuya uygunluk sırasına göre verilmeye çalışılmıştır.

2.6.1. Yurt İçinde Yapılan alışmalar

Büyükkaragöz ve Kesici (1996) alışmalarında ‘‘Öğretmenlerin Demokratik Tutumları ve Hoşgörü’’ eğilimlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Verileri 393 ilkokul öğretmeni üzerinden yürütmüşlerdir. Veri toplama aracı olarak ‘‘Demokrasi ve Hoşgörü Tutum Ölçeği’’ kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre; öğretmenlerin demokrasi ve hoşgörölü olma hususundaki tutumları cinsiyet, görev yaptıkları yerler değişkenlerinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Demokrasi ve hoşgörölü olma tutumları arasında bayan öğretmenlerin lehine farklılık olduğu ve il- ilçede çalışan öğretmenlerin köy ve kasabadaki öğretmenlere göre daha demokratik olduğu bulunmuştur. Yapılan araştırmada öğretmenlerin branşlarına göre bir farklılık bulunmamıştır.

Yurtseven (2003) yaptığı çalışmada ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin demokratik tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Verileri 207 branş öğretmeninden toplamıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen 2 bölümden oluşan ölçek kullanılmıştır. İlk bölüm kişisel bilgilerden, ikinci bölüm demokratik tutum cümlelerini içeren 19 maddeden oluşmaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin çalıştıkları lise türü, mezun oldukları kurum düzeyi, hizmet içi eğitime katılım durumları, kıdemleri, medeni durumlarına göre demokratik tutumları arasında anlamlı fark bulunmazken, cinsiyetlerine göre ayrımcılık alt ölçeğinden alınan puan bayan öğretmenlerin lehine çıkarken, yaşlarına göre eşitlik alt ölçeğinden alınan puan 21-25 yaş grubu lehine anlamlı çıkmıştır. Ayrıca branşlarına göre bilimsellik alt ölçeğinden alınan puan resim- beden eğitimi- müzik öğretmenlerinin lehine anlamlı olduğu ifade edilmiştir.

Genç (2006) yaptığı çalışmada ilköğretim öğretmenlerinin demokratik kazanımların gerçekleştirilmesindeki etkisini ele almıştır. Çalışmayı 300 öğretmen oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında anket tekniği araç olarak kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin mesleki kıdemleri, öğrenim durumu ile ilköğretim öğretmenlerinin kullandığı etkinlikler arasında anlamlı farklılık bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin cinsiyetleri ile sınıf düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Toper (2007) yaptığı çalışma ile ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan öğretmenlerin demokratik tutum ve davranışlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Verileri 56 bayan ve 38 erkek öğretmenden toplamıştır. Veri “Demokratik Tutum ve Davranışları Ölçme Anketi” ile toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğretmenlerin yaş, kıdem ve cinsiyet değişkenlerine göre öğretmenlerin demokratik davranış ve tutumlarının aynı düzeyde olmadığı sonucu bulgusuna ulaşılmıştır.

Yalçın (2007) çalışmasında ortaöğretim öğretmen ve öğrencilerinin görüşlerine göre ortaöğretim öğretmenlerinin demokratik tutum ve davranışları ne düzeyde sergilediklerini amaçlamıştır. Verileri 10698 öğrenci ile 470 öğretmenden toplamıştır. Veri toplama aracı “Demokratik Sınıf Yönetimi Ölçeği”nden yararlanarak kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda; öğretmenlerin demokratik tutum ve davranışlarının onların cinsiyet, kıdem, branşlarına göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Fakat çalışmanın bir başka sonucunda kız öğrencilerin öğretmenlerini erkek öğrencilere göre daha demokratik bulduğu ve öğrencilerin sınıf düzeylerine göre de öğretmenlerinin demokratikliğine ilişkin farklılıklar olduğu bulunmuştur. Çalışmanın genel sonucunda öğretmenler kendilerini demokratik tutuma sahip olarak görürken, öğrenciler öğretmenlerin demokratik tutum sergilemediklerini düşünmektedir.

Genç ve Kalafat (2007) çalışmalarında eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin demokratik tutumları ve problem çözme becerilerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Verilerde 360 öğretmen adayını örneklem alınmıştır. Veri toplama aracı olarak “Demokratik Tutum Ölçeği” ve “Problem Çözme Envanteri” kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularında demokratik tutumların cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterirken; sınıf düzeyi, okudukları anabilim düzeyi, anne-baba öğrenim durumuna göre farklılık göstermediği bulunmuştur. Problem çözme becerilerine göre cinsiyet, öğrenim şekilleri, annelerinin öğrenim durumunda anlamlı farklılık göstermediği; anabilim dalı, babalarının öğrenim durumu ve sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Kerimgil (2008) yaptığı çalışmada yapılandırmacı öğretim programının öğretmen adaylarında yansıtıcı düşünme ve demokratik tutumlarına olan etkisini araştırmıştır. Verileri 30 kontrol ve 30 deney grubundan toplanmıştır. Araştırma

deneysel yöntem, ön test- son test kontrol gruplu model ile yürütülmüştür. Kontrol grubu üzerinde geleneksel yöntem ile dersler işlenirken, deney grubuna yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ile işlenmiştir. Araştırma veri toplama araçları “Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği (YANDE)”, “Sınıf Ortamına İlişkin Demokratik Tutum Ölçeği”, “Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği” ile “Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre deney ve kontrol grubunun yansıtıcı düşünme eğilimleri karşılaştırıldığında her iki grubun ortalamasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak bazı alt boyutlarda kontrol grubunun ortalamasının düşük olduğu gözlenmiştir. Öğretmen adaylarının demokratik tutumlarında ise deney grubunda anlamlı farklılık bulunmazken, kontrol grubunda ise son test lehine farklılıklar bulunmuştur. Çalışmada sürenin kısa olması yansıtıcı düşünmenin gelişimi açısından olumsuz bir durum olarak görülürken, demokratik tutum davranışlarının gelişimi için sınıf ortamının yapılandırmacı öğretime göre oluşturulması önerisinde bulunmuştur.

Merdan (2008) yaptığı çalışmada ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin, öğrencilerine demokratik davranış kazandırma düzeylerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın verileri 303 öğretmenden toplanmıştır. Çalışma verileri “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin, Öğrencilere Demokratik Davranış Kazandırma Yeterlilikleri” ölçeği ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda; öğretmenlerin demokratik kazanımların verilmesinde öğretmenlerin kullandığı etkinliklerin branşlarına, mesleki kıdemlerine, öğrenim durumlarına, medeni durumlarına, yaşına ve cinsiyetlerine göre farklılaştığı bulunmuştur. Ayrıca çalışmanın sonucunda demokratik davranışları kazandırmada öğretmenlerin, Türkçe dersini daha etkili buldukları ifade edilmiştir.

Yorulmaz (2006) yaptığı çalışma ile ilköğretim sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünceleri ile ilgili görüşleri ve etkinliklerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Veriler 450 sınıf öğretmenine anket metodu ile uygulanmıştır. Verileri SPSS programı ile analiz yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak çalışmacı tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli yöntemi uygulanan çalışmada anket çalışması 354 kişiye uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğretmenlerin yansıtıcı düşünme ile ilgili hizmet içi eğitime tabii tutulmadığı, yansıtıcı düşünmeyi geliştirecek araç- gereçlerin sağlanmadığı ayrıca

yansıtıcı düşünmeyi geliştiren etkinliklerin yeterince uygulanmadığına rastlanmıştır. Yansıtıcı düşünmeyi geliştirmek için hizmet içi eğitimlerin artırılması ve okullarda gerekli fiziksel ortamın oluşturulması gerektiği önerilmiştir.

Doğan-Dolapçioğlu (2007) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeyleri amaçlanmıştır. Veriler 328 sınıf öğretmeninden toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacının kendi hazırladığı 28 maddelik anket ölçek olarak kullanılmıştır. Çalışma tarama modelinde, betimsel çalışmadır. Çalışma sonucunda yansıtıcı düşünmenin gelişmesi için öğrenci ve öğretmenin düşüncelerini özgürce ifade edebilecekleri ortamın olmasının gerekliliği vurgulanmış ancak çalışmanın bulgularında bunun yeterli olmadığı bulunmuştur. Bunun nedeni olarak 2005 programında yapılan değişikliğe bağlı olabileceğinden önerisi yapılmıştır. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünmeyi geliştirmeleri için öğrencilerin düzeyini çağdaş yaklaşımlarla değerlendirmesinin yansıtıcı düşünme açısından olumlu olacağını ve bu çalışmada bunun yeterli olduğu ifade edilmiştir. Çalışmanın genel sonucu değerlendirildiğinde sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünceleri üzerinde cinsiyet, mesleki kıdem ve mezun oldukları okul türünün anlamlı bir fark yaratmadığı fakat bazı becerilerde farklılık olduğu bulunmuştur.

Alp ve Taşkın (2008) çalışmasında yansıtıcı düşünme konusu üzerinde çalışan araştırmacıların bu konu hakkındaki bakış açısı ve yansıtıcı düşünmenin önemi üzerinde durmuşlardır. Çalışmada ülkemizde yansıtıcı düşünme ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu ve o çalışmaların daha çok öğretmen adayları ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlere uygulandığı, ilköğretimde çalışan öğretmenlerin yansıtıcı düşünme konusu hakkındaki bakış açıları ile yapılacak çalışmaların artırılması gerektiği vurgusu yapılmıştır.

Tok (2008) yaptığı çalışmada yansıtıcı düşünme ile yardımcı etkinliklerin, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum, performans ve yansıtımlarına olan etkisini araştırmıştır. Araştırmada çalışma grubunu 63 sınıf öğretmenliği birinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Verileri 12 haftalık süre içinde iki kolonlu öğrenme yazısı ve yansıtıcı düşünmeyi geliştiren etkinlikler ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda yansıtıcı düşünme etkinliklerinin öğretmenlerin, mesleklerine karşı tutumları üzerinde olumlu etki ortaya çıkardığı ve öğrencilerin performanslarını

geliştireceği sonuçları bulunmuştur. Ayrıca çalışmada, esnek bir sınıf ortamı oluşturulmasının yansıtıcı düşünmeyi geliştireceği ifade edilmiştir.

Duban ve Yelken (2010) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının yansıtıcı düşüncelerini belirlemek ve zihinlerindeki öğretmen özelliklerinin yansıtıcı öğretmen özelliği ile ne derece örtüştüğünü araştırmıştır. Çalışmayı 315 öğretmen adayı oluşturmuştur. Veri toplamada “Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği” ile dört soruluk açık uçlu görüşme formu araçları kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının yansıtıcı öğretmen özelliği gösterdiği ve bayan öğretmenlerin yansıtıcı düşüncelerinin daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Birinci öğretim İngilizce öğretmenliği ile birinci öğretim sınıf öğretmenliği arasında yansıtıcı düşünme eğilimleri arasında farklılık bulunmuştur. Ayrıca diğer bölümlerde böyle bir farka rastlanmamıştır.

Ergüven (2011) çalışmasında öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerini çeşitli değişkenler bakımından araştırmayı amaçlamıştır. Veriler 189 öğretmenden toplanmıştır. Betimsel tarama modeli kullanılan çalışmada veri toplama aracı olarak Türkçe’ye çevrilen bir yansıtıcı düşünme envanteri kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularında, öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinde cinsiyet, yaş, kıdem ve branşlarına göre anlamlı farklılık bulunmazken; mezun olunan okul türüne göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca kıdem ve cinsiyet alt faktörlerinde manidar olmayan farklılık olduğu çalışmanın bulgularında verilmiştir.

Kaf Hasırcı ve Sadık (2011) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşüncelerini incelemiştir. Veriler 343 sınıf öğretmeninden anket yöntemi ile elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak “Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği (YANDE)” kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinde okutulan sınıf düzeyi, kıdem, sosyo-ekonomik düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bayan öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin erkek öğretmenlere göre yüksek düzeyde olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca sınıfları kalabalık olan öğretmenlerin mesleğe bakış açılarının olumsuz olduğu da bildirilmiştir.

Üstün (2011) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile demokratik tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışmanın verilerini 336 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmasında veri toplama aracı olarak “Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği”, “Sınıf Ortamına İlişkin Demokratik Tutum Ölçeği”, “Kişisel Bilgiler Formu” kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin mezun olduğu okul türü, yaş ve sınıf düzeylerine göre farklılık göstermediği; cinsiyet, görev yaptıkları okul türü ve mesleki kıdemlerine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bayan öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre daha yansıtıcı düşünmeye sahip olduğu ve görev yaptıkları okul türüne göre de düşünme özel okullarda görev yapan öğretmenlerin daha yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin demokratik tutumlarının cinsiyet, görev yaptıkları okul türü, mesleki kıdem, yaş ve mezun oldukları okul türüne göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Öğretmenlerin demokratik tutumlarının sınıf düzeyine göre değişmediği de bulunmuştur. Çalışmanın geneline bakıldığında öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile demokratik tutumları arasında pozitif ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Kurbanoglu ve Akkoyunlu (2002) çalışmasında bilgi okuryazarlığı becerilerini öğretmen adaylarına kazandırmak için hazırlanan programın etkililiğini ve kendilerini bilgi okuryazarlığı becerilerinde hangi düzeyde olduklarını, bilgi okuryazarlığı becerileri ve bilgisayar öz yeterlik algılarının arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Verileri ilköğretim bölümü matematik öğretmenliği son sınıf öğrencileri ile “Bilgisayar Öz yeterlik Algısı Ölçeği”, “Bilgi Okuryazarlığı Yeterlik Algısı Ölçeği” ve ön test- son test yapılmak üzere kullanılan bir test kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda öğretmen adaylarının bilgisayar öz yeterlik algılarının yüksek olmadığı, bilgi okuryazarlığı becerilerini kazandırmada hazırlanan programın etkili bulunduğu, bilgi okuryazarlığı başarıları ve bilgisayar öz yeterlik algısı ilişkisinin orta düzeyde olduğu, öğretmen adaylarının kendilerini bilgi okuryazarlığı becerilerinde yeterli görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı becerilerini erken yıllarda almış olmalarının bu becerilerin eğitiminin başarıya ulaşmasında önem taşıdığına ayrıca dikkat çekilmiştir.

Bozkurt Bulut (2003) çalışmasında ilköğretim sınıf öğretmenlerinin iletişim becerilerine yönelik algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Verilerini resmi okullarda görev yapan 211 sınıf öğretmeni üzerinden yürütmüştür. Veri toplama aracı olarak “Öğretmen İletişim Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda; kadın öğretmenlerin iletişim becerisi daha yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin çalıştıkları ortamdan “etkililik” alt boyutunda memnun oldukları yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda öğretmenlerin çalıştığı süre, mesleklerinin hak ettiği yerde olup olmaması ve medeni durumlarına göre algılarının değişmediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Çelik ve Bindak (2005) ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarını bazı değişkenlere göre incelemiştir. Verilerini 261 öğretmenden “Bilgisayar Tutum Ölçeği” ile toplamıştır. Çalışmanın sonunda ise; erkek öğretmenlerin bilgisayar tutum puan ortalamaları yüksek çıktığı ancak istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı bulunurken, branşlarına göre farklılık bulunmamıştır. Bilgisayarı düzenli olarak her gün kullanan öğretmenlerin kullanım sıklığına göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca kişisel bilgisayarı olan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutum puanları anlamlı ve yüksek çıktığı, bilgisayara yönelik öz yeterlik algıları ve tutumları arasındaki ilişki anlamlı pozitif düzeyde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2008) çalışmasında öğretmen adaylarının öz yeterlik algısı ile bilgisayar destekli eğitime yönelik tutum arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Verileri 152 öğretmen adayından “Öz yeterlik Algısı ve Tutum Ölçeği” ile toplamıştır. Çalışmanın bulgularında öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim modelini gerçekleştirme konusunda kendilerine güvendikleri ve Bilgisayar Destekli Eğitime (BDE) yönelik öz yeterlik algıları ve tutumlarının oldukça yüksek çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının BDE yönelik tutum ile öz yeterlik algıları arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunduğu sonucu bulunmuştur.

Adıgüzel ve Yüksel (2012) çalışmalarında teknolojik destek içeren derslerde öğretmenlerin yeni pedagojik yaklaşımlar ihtiyacını belirlemeyi amaçlamıştır. Veriler özel okulda görev yapan dört branştan 12 öğretmenden toplanmıştır. Veri toplamada nitel araştırma tekniğinden görüşme formu

kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin teknolojik araç-gereçlerin kullanımında eğitim almalarına rağmen yine de sorun yaşadıklarına ulaşmışlardır. Ayrıca teknolojik destek içerikli derslerde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmadığı, tüm etkinliklerin akıllı tahtalar üzerinden yapıldığı ve bununda öğretmenlerin öğrenci yerine teknolojiye odaklandığını belirtmişlerdir. Öğrenme-öğretme sürecinde teknolojinin tek başına yeterli olamayacağını ve öğretmenlerin kullanılan teknolojiler de buna uygun teknolojiler ile desteklenmeleri gerektiğinin önemine vurgu yapmışlardır.

Şad, Açıkgül ve Delican (2015) yaptığı çalışmada öğretmenlerin bilgisayarı kullanma sıklığı ile teknolojik pedagojik alan bilgisinin arasındaki ilişkiyi ve Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisine ilişkin yeterlik algılarını bazı değişkenlere göre incelemişlerdir. Verilerini üniversite son sınıfta okuyan 365 öğrenciden toplamışlardır. Veri toplama aracı olarak ise “Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB)” ölçme aracı kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda, öğretmen adaylarının pedagojik bilgiyi içeren tüm alanlarda kendilerini yeterli algıladıkları ve cinsiyet değişkenine göre bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılırken okudukları bölüm ve bilgisayar sahibi olmaları değişkenlerine göre fark görüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca; öğretmen adaylarının TPAB ile bilgisayarı kullanma sıklıkları arasında pozitif yönde düşük ve orta düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Çalışmada öğretmen adaylarının teknolojiyi kullanmalarında kendilerine güvenmelerinin ümit verici olduğu bilgisi tespit edilmiştir.

Bozkurt ve Çakır (2016) çalışmasında 21. yüzyıl becerilerini ortaokul öğrencilerinin okulda uygulanan etkinliklerde kullanma düzeyleri incelenmiştir. Veriler 612 ortaokul öğrencisinden elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak çalışmacının kendisi tarafından geliştirilen ölçme araçları kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin cinsiyet ve okudukları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Cinsiyet değişkeninde kız öğrencilerin lehine anlamlı farklılık bulunurken, okudukları sınıf düzeyinde, sınıf arttıkça kız ve erkek öğrencilerin becerileri kullanma düzeyleri aynı olarak düştüğü bulunmuştur. Aynı zamanda bunun son sınıfta okuyan öğrencilerin sınav kaygılarının 21. yüzyıl becerilerini geliştirmelerini olumsuz etkilediği bunun PISA, TIMSS gibi sınavların göz önünde bulundurulup sınavlarda 21. yüzyıl becerilerine yer verilmesi gerektiği

öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel farklılıklarını keşfedip öğrenme ortamlarını 21. yüzyıl becerilerinin kazanılması ve geliştirilmesine göre oluşturmaları önerilmiştir.

Karaman (2016) Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ile medya okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi bazı değişkenler açısından incelemiştir. Verilerini bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören 547 öğretmen adayı ile yürütmüştür. Veri toplama aracı olarak “Medya Okuryazarlığı Düzey Belirleme Ölçeği” ile “Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği” ile toplanmıştır. Çalışmanın bulgularında cinsiyet değişkenine göre medya okuryazarlık ve eleştirel düşünme eğilimleri erkek öğretmen adaylarının lehine yüksek bulunmuştur. Eleştirel düşünme eğilimlerinde bölümlerine göre farklılık bulunmazken, medya okuryazarlık düzeylerinde sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının diğer bölümlerde okuyan öğretmen adaylarına göre yüksek bulunmuştur. Sınıf değişkenine göre eleştirel düşünme eğilimi ve medya okuryazarlığı arasında anlamlı ilişki bulunmamış ancak sınıf düzeyi arttıkça medya okuryazarlığında manidar olmayan bir artış görülmüştür. Yaş değişkenine göre medya okuryazarlık düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan pozitif yönde ilişki bulunmuştur. İnterneti kullanım amaçlarına göre eleştirel düşünme ve medya okuryazarlığı arasında anlamlı ilişki bulunmazken, eleştirel düşünme eğilimleri ve medya okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık becerilerinin orta düzeyde olması, eğitim fakültelerindeki programların sorgulanması gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Orhan Göksün (2016) çalışmasında öğretmen adaylarının 21. yüzyıl öğrenen ve 21. yüzyıl öğreten becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Verilerini 2506 öğretmen adayı üzerinden yürütmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen ölçeklerle veri toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğretmen adaylarının 21. yüzyıl öğrenen ve 21. yüzyıl öğreten becerilerinin okudukları üniversiteye göre anlamlı farklılık gösterdiği, 21. yüzyıl öğreten becerilerinde cinsiyet değişkeninde bayan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl öğrenen becerilerinde de anlamlı farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmanın

genelinde ise öğretmen adaylarının 21. Yüzyıl öğrenen becerileri arttıkça, 21. yüzyıl öğreten becerilerinin de artacağı görüşü verilmiştir.

Dursun ve Saracaloğlu (2017) Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterliklerini öğretmen, öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçlamıştır. Verileri BÖTE bölümü son sınıfta okuyan 460 öğrenci, 70 bilişim teknolojileri öğretmeni ve BÖTE bölümünde görevli 79 öğretim elemanından elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan “Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği (BTÖY)” kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda bilişim teknolojisi branşında görevli öğretmenlerin özel alan yeterlikleri yüksek düzeyde bulunmuştur. Öğretim elemanlarının bilişim teknolojisindeki yeterlikleri doğrultusundaki görüşlerine ilişkin unvan, cinsiyet, kıdem değişkenlerinde anlamlı farklılık görülmezken, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin kendilerinin yeterliklerine ilişkin görüşlerinde bazı alanlarda erkek öğretmenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin bilişim teknolojileri alanında yeterliklerinde kıdemlerine göre fark bulunmamıştır. Öğretmen adaylarının bilişim teknolojileri alanında kendilerini bu konuda deneyime sahip olmamaları gibi nedenlerden dolayı kaygılı hissetmiş olmalarından kaynaklandığı, lisans eğitiminde bilişim teknolojileri alanı ile ilgili öğretmen adaylarına yeteri kadar eğitim verilmesi içim alt yapının oluşturulmasının gerektiği önerisinde bulunulmuştur.

Tatlı ve Akbulut (2017) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının teknoloji kullanımında karşılaştıkları sorunlar ve eğitim teknolojilerinden yararlanıp materyal hazırlamadaki yeterliliklerini, okudukları alanlarında teknoloji kullanımını araştırmıştır. Verilerini üniversite son sınıfta okumakta olan 1000 öğretmen adayından toplamıştır. Veri toplama aracı olarak “Alanda Teknoloji Kullanımına Yönelik Durum Tespit Anketi” ve “Teknoloji Kullanımı Yeterlilik Anketi” kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda; öğretmen adaylarının teknolojik araçları yeterli ve verimli kullanmadığı özellikle teknolojiyi eğitim ile entegre etmek, yazılım, Microsoft Office programları kullanımında kendilerini yeterli görmedikleri, teknolojiyi günlük hayatlarında aktif kullandıkları halde eğitim-öğretim noktasında kullanamadıkları ancak bu konuda eğitim almak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca branş bazında BÖTE (Bilgisayar ve Öğretim

Teknolojileri Eğitimi) alanında okumakta olan öğretmen adaylarının teknoloji kullanımını yeterliliği yüksek görüldüğü bilgisi tespit edilmiştir.

Gürültü, Aslan ve Alcı (2018) çalışmalarında ilköğretimde farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerin 21. Yüzyıl öğreten becerilerini kullanım düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Verileri 364 öğretmenden toplamışlardır. Veri toplama aracı olarak “21. Yüzyıl öğreten becerileri kullanım ölçeği” ve “Kişisel bilgi formu” kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre ilköğretim öğretmenlerinin 21. Yüzyıl öğreten becerileri cinsiyete göre esnek öğretim becerisi alt boyutunda erkek öğretmenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Ayrıca hizmet yılına göre farklılık bulunmazken, mezun oldukları fakülte türüne göre de farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin çalıştığı kurum değişkenine göre 21. yüzyıl öğreten becerilerinde ilkokul seviyesinde çalışan öğretmenlerin bu becerileri kullanımlarının daha iyi seviyelerde olduğu bulunmuştur.

Gürültü Aslan ve Alcı (2019) çalışmalarında ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini kullanmalarındaki yeterlilikleri çeşitli değişkenlere göre incelemiştir. Verileri 506 ortaöğretim öğretmenine uygulamışlardır. Veri toplama aracı olarak “21. yüzyıl öğreten becerileri kullanım ölçeği” ile “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırma karşılaştırma türü tarama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini kullanımlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Hizmet yılına göre onamacı, esnek öğretim, üretimsel becerilerde farklılık bulunurken, yönetsel ve teknopedagojik becerilerde farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlerin çalıştığı kurum açısından ise onamacı becerilerde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapan öğretmenler yüksek puan almıştır. Çalışmanın genelinde ise, ortaöğretimde çalışan öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerini kullanım düzeyleri yüksek çıktığı belirtilmiştir.

Yurt içindeki yapılan çalışmalar incelendiğinde 21. yüzyıl öğreten becerileri üzerinde yapılan çalışmaların azlığı göze çarpmaktadır. Ülkemizde yapılan çalışmaların birçoğunun öğretmen adayları üzerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çalışma ile alandaki boşluğun doldurulabileceği

düşünülmektedir. Demokratik davranışlar ve yansıtıcı düşünme eğilimleri ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, çalışmalarla benzer sonuçlara ulaşıldığı ifade edilebilir.

2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Pelgrum ve Plomp (1993) çalışmalarında dünya genelindeki okullarda öğretmen ve öğrenciler tarafından bilgisayar kullanımını incelemişlerdir. Verilerini dünya genelinde 21 ülkedeki 60000 öğretmen, yönetici ve bilgisayar koordinatörü üzerinden toplamıştır. Çalışmanın bulgularında eğitimde bilgisayarların yeterince kullanılmamasının öğretmenlerin bilgisayar kullanımı ve bilgisayarla öğretim hakkında yeteri kadar bilgi ve beceriye sahip olmaması, teknolojinin müfredat ile entegre edilmemesi, bilgisayar desteği ile ilgili olan etkinliklere yeterli zaman ayrılmaması, iletişim ve iş birliğinin yeterli olmaması, teknolojiyi kullanımda olumlu tutum olmaması olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmaya göre öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde BİT kullanımındaki eğitimleri alt düzeydedir ve yeterince önem verilmemektedir.

Schweisfurth (2002) araştırmasında eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adayları ve öğretim üyeleri arasındaki demokratik eğitimdeki bilgi, beceri, tutum ve davranışları geliştirmeyi amaçlamıştır. Verileri Gambiya’ da bir eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretim üyeleri ve öğretmen adayları üzerinden yürütmüştür. Veri toplama aracı olarak 2 yıl boyunca eğitim fakültesindeki öğretim üyeleri ve öğretmen adaylarına demokrasi ve eğitim üzerine mesleki gelişim atölyeleri oluşturulmuş, öğretmen ve öğrencilere demokratik eğitim seminerleri belli süre ile verilmiştir. Ve bunların etkisi incelenmiştir. Çalışma yürütülen bir proje kapsamında eğitim kurumundaki öğretmen ve öğrencilere demokrasinin gerektirdiği ilke ve kuralların eğitime entegre edilmesi ile demokratik eğitim temelleri oluşturulmak amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, Afrika’ daki diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi buradaki öğretmenlerin de gelenekselci olduğu otoriter tutum sergiledikleri fakat yürütülen proje kapsamında demokratik eğitimin buradaki öğretmenler ve öğrenciler üzerinde olumlu sonuçlar alındığı belirtilmiştir.

Shechtman (2002) çalışmasında öğretmenlerin demokratik inançlarının ne düzeyde olduğunu incelemiştir. Verileri İsrail’de sadece bayanların oluşturduğu

öğretmen yetiştiren kurumlardan 3 öğrenci grubu, 3 öğretmen grubu ve 1 okul danışmanı grubu olmak üzere 7 gönüllü katılımcı grup üzerinden toplamıştır. Toplanan verilerde İsrail'in çok kültür çeşitliliği de göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak “Demokratik Öğretmen İnanç Ölçeği” anket metodu kullanılmıştır. Verilerin analizi ölçekten alınan puanlar ile karşılaştırma yöntemi ile elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda demokratik niteliklere sahip olan öğretmenlerin derslerinde farklı yöntem ve stratejileri kullandığı görülmüştür. Ayrıca demokratik öğretmen inanç ölçeği puanı ile öğretim başarıları arasındaki ilişkide dersinde etkili olan öğretmenlerin daha demokratik davranışları olan öğretmenler olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin demokratik davranışlara olan inançlarının onların sınıftaki eylemlerini etkilediği bulunmuş; öğretmen eğitiminde bu eylemlerin daha yüksek seviyede olması için ona göre eğitim yapısının ve içeriğinin düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir. Çalışmanın ayrı bir önerisi ise araştırma sadece bayanlar üzerinde yapıldığı için sonuçların böyle çıktığı eğer erkek öğretmenler ve öğrenciler üzerinde yapılırsa cinsiyet değişkeninin sonucu farklı etkileyeceği tavsiyesinde bulunulmuştur.

Thorpe (2004) çalışmasında hemşirelik okuyan öğrencilerin deneyimleri, davranışları ve mevcut durumlarının sonuçlarını açıklayabilmeleri için klinik ortamda ne yaptıklarını yansıtıcı mesleki bir uygulamayı incelemiştir. Verilerini hemşirelik okuyan 52 öğrenci üzerinden toplamıştır. Veri toplama aracı olarak nitel veri analizi ile elde edilmiştir. Hemşirelik okuyan öğrencilerin sınıfta problemlere bulmaya çalıştıkları çözümler, olay (vaka) çalışmaları incelemeleri ve hemşirelik uygulamaları ile yönetsel kavramları küçük gruplar halinde çalışmışlardır. Çalışmada öğrencilere nasıl yansıtıcı günlük yazmalarına ilişkin bilgiler verildikten sonra yansıtıcı günlükler yazdırılmıştır. Öğrenciler kavramlarda yansıtıcı ve yansıtıcı olmayan durumları tespit etmeye çalışmışlardır.

Kay (2006) Hizmet öncesi eğitimde öğretmen adayları üzerinde teknolojiye kullanılan stratejilerin değerlendirilmesini incelemiştir. Verilerini 68 hakemli dergi makalesinin incelenmesi ile elde etmiştir. Çalışmadaki incelemede on strateji ortaya çıkmıştır. Bunlar; teknolojiyi tüm derslere entegre etmek, multimedya kullanımı, yazılım, donanım veya desteğe erişimin iyileştirilmesi, sahada teknoloji kullanımı, öğretmenlere odaklanma, teknolojinin nasıl kullanılacağını modelleme, eğitim

fakültelerine odaklanma, mini atölye çalışmaları sunmak, öğretim üyeleri ve rehber öğretmenler arasında iş birliği, tek bir teknoloji dersi vermek. Bu stratejiler öğretmen adaylarının bilgisayar kullanımı, beceri ve tutumları üzerindeki etkilerine göre değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının bilgisayar kullanımı üzerinde dört ya da daha fazla stratejinin kullanılmasındaki etkinin daha yaygın olduğunu belirtmiştir. En önemli olanın ise çalışmaların çoğunda yöntemlerindeki sınırlılıklar istatistiksel analizin uygunluğu, zayıf veri toplama araçları, örneklem sayısının az olması gibi durumların olduğunu vurgulamıştır. Çalışmanın genel sonucunda ise öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinde kilit teknoloji stratejilerindeki etkinin değerlendirilmesi için daha kapsamlı ve titiz çalışmalara ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

Buckenmeyer (2008) çalışmasında öğrencilerin başarısını artırmada öğretmenlerin teknolojiyi sınıflarında kullanmaları ve benimsemeleri için gerekli olan faktörleri incelemiştir. Verilerini derleme olarak diğer yapılan çalışmalardan toplamıştır. Çalışmanın sonucunda, yapılan araştırmalarda öğretmenlerin teknolojiyi sınıflarında kullanmadıkları belirtilmiştir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin sınıflarında teknolojiyi etkin kullanabilmeleri için öncelikle hazır olmaları ve onlara bireysel yahut küçük gruplar şeklinde gelişimlerini sağlamak için profesyonel eğitimler verilmesi ve teknolojiyi sınıflarında kullanabilmeleri için yeterli zaman verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlere yeterli zaman verilmesi ile teknoloji kullanım başarısı arasında pozitif ilişki olduğu, zamanın sınırlı olduğu durumlarda öğretmenlerin tekrar geleneksel yöntemlere başvuracağı, teknolojiyi kullanarak yeni beceri ve yaklaşımları kullanımlarında ilgilerinin azalacağı ifade edilmiştir. Genel sonuç olarak ise; öğretmenlerin teknolojiye karşı tutumlarının, teknolojinin kullanılması ve benimsenmesinin güçlü bir yordayıcısı olduğu ve işe ilk önce öğretmenlerin değişimi ile başlamak gerektiği vurgulanmıştır.

Bunker (2012) çalışmasında öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretim becerilerini öğretmeye olan uyumlarını araştırmıştır. Çalışmada nitel yöntemlerden gözlem, röportaj, anket kullanılırken verilerin odağını lise öğretmenleri oluşturmuştur. Öğretmenlerle yapılan gözlem ve görüşmeler sonucu ihtiyaçları belirlenmiş ve buna yönelik meslekleri ile ilgili gelişim etkinlikleri önerileri geliştirmiştir. Çalışmanın

sonucunda öğretmenlerin sınıflarında öğrenci merkezli ortamlar oluşturulduğu halde öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini kullanmada isteksiz ve eksik oldukları, derslerinde geleneksel yöntemleri ve öğretmen merkezli tutumu tercih ettiklerini görmüştür. Ayrıca öğrencilere verilen öğretim etkinliği ile öğrencilerin ihtiyacı olan öğretim etkinlikleri arasında farklar tespit edilmiştir. Araştırmacı öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine olan farkındalığının artırılması ile 21. yüzyıl öğrenenlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak, öğretmen ile öğrencinin süreçte birbiriyle uyumunun sağlanması ve yaşam boyu becerilerini aktif tutup kendilerini sürekli geliştirmeleri önerisinde bulunmuştur.

Brun ve Hinostroza (2014) çalışmasında öğretmen eğitiminin verildiği kurumlarda BİT' in (Bilgi- İletişim -Teknoloji) kullanılabilirliği ve kullanım düzeyini amaçlamıştır. Verileri Şili' de öğretmen eğitimi veren 46 kurumdan toplamıştır. Veri toplama aracı olarak hem nitel hem nicel kaynaklar (anket, görüşme, odak grupları) kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda BİT kullanımının öğretime entegre edildiğini ancak bunun sadece belli konularda olduğu bildirilmiştir. Genel olarak BİT'in eğitim- öğretime dahil edilmesinin resmi kurumların çok azında olduğu bildirilmiştir. Bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin BİT ile ilgili becerileri, alt yapılarının BİT'in pedagojik kullanımına elverişli olduğuna ulaşılmıştır. Ancak buna bağlı olarak derslerde öğretmenlerin öğrencilerin BİT kullanımına önem vermeleri ile birlikte çoğunlukla derslerinde birkaçını kullandıkları (bilgisayar ve similatör) sonucuna ulaşılmıştır.

Bernhardt (2015) çalışmasında 21. yüzyıl becerileri kapsamında öğretmen mesleki gelişim programı önermiştir. Çalışmasında 4 farklı fakat birbiriyle ilişkili durumları ele almıştır. Çalışmanın verileri gönüllülük esasına dayalı olarak özel okulda çalışan ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenleri ile yürütülmüştür. Çalışmada ankete 105 öğretmenden 80 öğretmen cevap vermiştir. Karma yöntem uygulanan çalışmada öğretmenlerle anket uygulaması sonrasında 75 dakikalık görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ve bu görüşmelerde katılımcıların 21. yüzyıl becerileri ile bunların programa aktarılması hakkındaki görüşlerine odaklanmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin mesleki gelişime ihtiyaç duydukları ve bunu 21. yüzyıl yeterliliklerine uyum sağlayabilmek için istediklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin bu mesleki gelişimin sınıflarındaki uygulamalarda da etkili olmasını istedikleri ve

öğretmenlerin yeni bilgi ve becerileri meslektaşlarından iş birliği halinde öğrenmeye hevesli oldukları, okul dışında kendilerini sürekli araştırma ve geliştirmeye açmalarının kendilerine yeni öğretim yaklaşımları ve bakış açısı kazandıracığı bulgularına ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinin kimisini kullanışsız bulduklarını belirtmiştir.

Garba, Byabazaire ve Busthami (2015) 21. yüzyıl eğitim ortamındaki Bilgi, İletişim ve Teknoloji (BİT) entegrasyonunu belirlemek için öğretmenlerin BİT'in imkanlarını nasıl kullandıklarını incelemişlerdir. Verileri Malezya'daki iki okuldan 8 öğretmen ile yürütmüşlerdir. Öğretmenler her branştan bir öğretmen olacak şekilde gönüllülük esasına dayalı rastgele seçilmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğretmenlere teknolojik anlamda imkan ve yeterlilik sağlanmasına rağmen sınıflarda bilgisayar ve internet kullanımı artsa bile eğitimde istenilen sonuçlar vermediği belirtilmiştir. Ayrıca 21. yüzyıl becerilerinin sınıflarda kullanımı ile ilgili de yeni zorluklar tespit edildiği ifade edilmiştir. Çalışmada 21. yüzyıl öğrenme ortamında dijital teknolojinin anahtar rol oynadığı ve 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılacağı ortamda iki şeyi oluşturmanın gerekli olduğu, bunlardan ilki; BİT'in alt yapısı oluşturulup eğitim ortamlarında kullanılmasını sağlamak, ikincisi ise; öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini sınıflarında uygulamaları için kullanılması ve benimsenmesinin sağlanması olduğu belirtilmiştir. Bu noktada 21. yüzyıl becerilerinin öğretilmesinde öğretmenlerin kilit noktası olduğu ve öğrenciler için teknoloji için gerekli olan sınırsız internet ve bilgisayarın bu yüzyılda eğitimin en temel gereklerinden olduğu ve diğer araştırmacılar için bu konu üzerinde çalışmalar yapabilecekleri önerilmiştir. Öğretmenlere hizmet öncesi eğitimde verilen derslerin ve uygulamaların sadece bilgisayar ve ekipmanlarını öğretmek değil teknolojik bilgi ve becerileri sınıflarında uygulayabilme yeterliliğinin de geliştirilmesinin gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Varod, Alkalai, Geri (2019) çalışmalarında 21. Yüzyıl "Dijital Okuryazarlık" becerilerinin bilimsel alandaki öğrenme eğilimlerini incelemişlerdir. Çalışmalarını 21. yüzyıl becerilerinden eleştirel düşünme, iletişim, iş birliği, yaratıcılık, problem çözme, bilgi okuryazarlığı ve sosyo-duygusal beceriler olmak üzere 7 beceriye odaklanmışlardır. Çalışmanın verilerinde 21. yüzyıl dijital okuryazarlık yetkinlikleri ile ilgili literatürdeki yapılan çalışmaların

sonuçlarından yararlanılmıştır. Veri toplama araçlarında hem nitel hem nicel yöntemler olarak karma yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, en önemli dijital okuryazarlık becerisi olarak iletişim becerisi bulunurken bunu problem çözme becerisi ile iş birliği becerisinin takip ettiği belirtilmiştir. Ayrıca 21. yüzyıl becerileri üzerine yapılan araştırmaların az olduğu belirtilmekle beraber bu alanda yapılacak olan çalışmaların öğretmenler ve öğrenciler için eğitim dünyasına katkı sağlayacağı önerilmektedir. Yapılan bu çalışmanın yapılacak olan diğer çalışmalar için spesifik araştırma eğilimlerini ortaya koyduğu da ifade edilmektedir.

Yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde demokratik davranışların yansıtıcı düşünme eğilimleri üzerindeki etkisi incelenmiş, yapılan bu çalışmalarda öğretmenlerin demokratik davranışları ve yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl öğreten becerilerine etkisinin çalışılmadığı görülmektedir. Bu alışma ile de ülkemizde literatüre katkı sağlaması, bir çalışma konusu olarak öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerine etkisini ele alarak yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma yöntemiyle ilgili bilgilere yer verilmektedir. Araştırmanın yöntemi olarak, araştırmanın konusu, modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl öğretme becerilerine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar verilen bir durumu olabildiği şekilde dikkatli ve tam bir şekilde tanımlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2017).

Bu çalışmada ayrıca öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl öğretme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmanın bu yönüyle de ilişkisel tarama modeli olduğu söylenebilir. İlişkisel tarama modelleri; iki ya da daha çok değişken arasındaki değişimin varlığını ve/veya derecesini tespit etmeyi amaçlayan bir araştırma modelleridir (Karasar, 2016). Ayrıca bu çalışmada bağımsız (yordayıcı) değişkenin bağımlı (yordanan) değişkeni ne kadar yordadığı da incelenmiştir.

Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl öğretme becerileri üzerinde cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılı değişkenlerinin de etkisi incelendiğinden araştırma nedensel karşılaştırma türünden de bir çalışmadır. Nedensel karşılaştırma türü ilişkisel araştırmanın örneklerindedir (Büyüköztürk vd., 2017).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, 2019-2020 öğretim yılında Zonguldak ili Ereğli ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı devlet okullarında çalışan ilköğretim, ortaokul ve lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem Karadeniz Ereğli ilçesinde belirlenen 30 devlet okulu ve bu okullarda görev yapan farklı branştaki 441 öğretmen üzerinde

yürütülmüştür. Araştırmanın yapılacağı okullar, küme (grup) örnekleme yöntemi ile seçilmiş olup tüm öğretmenlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Küme (grup) örnekleme; verilerin toplanacağı elemanları tek tek değil, elemanların tümünün içinde yer aldığı grubu seçmektir. Böylece küme seçilmiş olduğunda içindeki elemanlar da seçilmiş olmaktadır (Büyüköztürk vd., 2017). Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistiklere ait veriler aşağıda yer alan Tablo 3.2 de gösterilmektedir.

Tablo 3.2: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişken	Grup	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	262	59,4
	Erkek	179	40,6
Öğretim Basamağı	İlkokul	133	30,2
	Ortaokul	122	27,7
	Lise	186	42,2
Kıdem Yılı	1-5	52	11,8
	6-10	65	14,7
	11-15	101	22,9
	16-20	95	21,5
	21 ve üstü	128	29,0

Tablo 3.2 de yer alan değerlere göre örnekleme de yer alan öğretmenlerin 262'si (%59,4) kadın, 179'unu (%40,6) ise erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim basamağına bakıldığında en çok oranı sırasıyla lise öğretmenleri 186'sını (%42,2), 133'ünü (%30,2) ilkokul öğretmenleri ve 122'sini (%27,7) ise ortaokul öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdem yılına göre ise en çok oranın 21 ve üstü öğretmenlere sahip 128 (%29,0), 11- 15 kıdem yılına sahip 101 (%22,9), 16- 20 kıdem yılına sahip 95 (%21,5), 6-10 kıdem yılına sahip 65 (%14,7), ve 1-5 kıdem yılına sahip 52 (11,8) öğretmenin çalışmaya dahil edildiği görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri “Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği”, Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği” ve “21. yüzyıl Öğreten Becerileri Ölçeği” ile elde edilmiştir. Araştırmanın değişkenleri ile ilgili bilgileri elde etmek için öğretmenler “Kişisel Bilgi Formunu” doldurmuşlardır.

3.3.1. Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği

Araştırmada öğretmenlerin demokratik davranışlarını belirlemek için, eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlarına ilişkin “kişisel”, “mesleki” ve “eğitsel” hazırlıklarını belirlemeye yönelik Tutkun ve Genç (2013) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışması 2012-2013 öğretim yılında Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan 233 öğretmen adayına uygulanmıştır. Ölçek 3 faktörlü özellikte olup, ölçeğin geneline ilişkin toplam iç tutarlılık katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Öğretmen adaylarının demokratik algı ve tutumlar ölçeği kişisel boyut 11, eğitsel boyut 11 ve mesleki boyut 14 madde olmak üzere toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 5’li likert derecesine göre “Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kısmen Katılıyorum (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5)” olarak puanlanmıştır.

Kişisel boyut 11 maddeden oluşmaktadır. Kişisel boyuttaki 11 maddenin güvenilirliği 0,725 olarak bulunmuştur. Eğitsel boyut ölçeği 11 maddeden oluşmaktadır. Eğitsel boyuttaki 11 maddenin güvenilirliği 0,811 olarak bulunmuştur. Mesleki boyut ölçeği 14 maddeden oluşmaktadır. Mesleki boyuttaki 14 maddenin güvenilirliği 0,897 olarak bulunmuştur.

“Kişisel”, “Eğitsel” ve “Mesleki” boyut ölçekleri arasındaki korelasyon katsayıları düzeyi 0,001 düzeyinde anlamlı çıkmıştır. 36 maddenin toplam güvenilirliği 0,927 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamına ait iç tutarlılık kat sayısı 0,93 olarak bulunmuştur.

3.3.2. Öğretmen ve Öğretmenler Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği

Yansıtıcı Düşünme ölçeği (YANDE) Semerci, tarafından (2007) öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerini belirlemek için geliştirilmiştir. Ölçek Fırat Üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan 599 öğretmen adayına uygulanmıştır. Ölçek, “Tamamen Katılıyorum (5), Çoğunlukla Katılıyorum (4), Kısmen Katılıyorum (3), Çoğunlukla Katılmıyorum (2), Hiç Katılmıyorum (1)” şeklinde likert tipi 5’li derecelendirilmiş olup 20’si olumsuz 15’i olumlu olmak üzere 35 maddeden oluşmaktadır. Olumsuz maddelerin derecelendirmeleri 5-1 şekliinden 1-5 şeklinde yeniden kodlanmıştır.

Ölçek 7 faktörlü yapıya sahiptir. Bu faktöre verilen temalar ise; sürekli ve amaçlı düşünme, açık fikirlilik, sorgulayıcı ve etkili öğretim, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, araştırmacı, öngörülü ve içten olma, mesleğe bakıştır. Bu faktörlere verilen isimler için uzman eğitim bilimci öğretim üyesinden görüş alınmıştır.

Faktörler arasındaki korelasyonlar deneklerin vermiş oldukları cevaplara göre analiz edilmiştir. Bu analiz sonuçlarına göre en yüksek korelasyon öngörülü ve içten olma ile öğretim sorumluluğu ve bilimsellik arasında olurken, en düşük korelasyon araştırmacı ve öğretim sorumluluğu ve bilimsellik ile sürekli ve amaçlı düşünme ve öğretim sorumluluğu ve bilimsellik arasında bulunmuştur. Ölçeğin test tekrar test sonuçları 0,742 iki yarı puan korelasyonu ise 0,77 olarak bulunmuştur.

YANDE ölçeğinin Cronbach Alfa güvenilirlik kat sayısı 0,908’dir. Ayrıca ölçekteki alt faktörler için güvenilirlik katsayıları da hesaplanmıştır. Çalışmada hesaplanan alt faktörlerin güvenilirlik kat sayıları şöyle hesaplanmıştır; sürekli ve amaçlı düşünme güvenilirlik kat sayısı için 0,79, açıkfikirlilik güvenilirlik kat sayısı için 0,71, sorgulayıcı ve etkili öğretim güvenilirlik kat sayısı için 0,75, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik güvenilirlik kat sayısı için 0,78, araştırmacı güvenilirlik kat sayısı için 0,74, öngörülü ve içten olma güvenilirlik kat sayısı için 0,67 ve mesleğe bakış güvenilirlik kat sayısı için 0,36 olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam varyans değeri ise %53 olarak bulunmuştur. Ölçek bu sonuçlara göre geçerli ve

güvenilir düzeyde olup öğretmenlere ve öğretmen adaylarına uygulanabilir düzeydedir.

3.3.3. 21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Kullanım Ölçeği

21. yüzyıl öğretme becerileri kullanım ölçeği Orhan Göksün (2016) tarafından alan yazında 21. yüzyıl öğretme becerilerini ortaya çıkaran bir ölçeğin bulunmaması ve soruların cevaplarına yanıt bulunması amacıyla MEB genel öğretmen yeterlilikleri, öğretmenler için The International Society for Technology in Education (ISTE standartları), Lemov (2010) ve Melvin (2011) kaynakları ele alınarak geliştirilmiştir. 21. yüzyıl öğretme ölçeğinin yapı geçerliliği çalışması için 330 öğretmen adayı ile çalışılmış ve Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonucunda 0,87 değeri örneklemin yeterli olduğunu göstermiştir.

Ölçek “Hiçbir Zaman, Nadiren, Ara Sıra, Genellikle, Her Zaman” şeklinde likert tipinde düzenlenmiştir. Ölçek 27 madde ve beş faktörden oluşmaktadır. 23. maddede ters puanlama yapılmıştır. Bu beş faktör “yönetimsel beceri, teknopedagojik beceri, onamacı beceri, esnek öğretme becerisi, üretimsel beceri”dir. Her alt boyuta ilişkin ayrıntılı bilgiler şu şekildedir:

Yönetimsel beceriler; öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi, süreç yönetimi, etkinlik yönetimi gibi becerileri kapsar. Yönetimsel beceriler madde sayısı 12’dir. Yönetimsel faktörün Cronbach Alfa (iç tutarlılık) katsayısı değeri 0,852 olarak bulunmuştur. Teknopedagojik beceriler; teknoloji ve pedagoji kavramlarının her ikisinin beraber ortaya çıkardığı becerileri kapsar. Teknopedagojik beceriler madde sayısı 8’dir. Teknopedagojik faktörün Cronbach Alfa katsayısı değeri 0,629 olarak bulunmuştur. Onamacı beceriler, öğrenen davranışlarına saygı duyma ve pekiştirme kavramlarını kapsar. Onamacı beceriler madde sayısı 3’tür. Onamacı faktörün Cronbach Alfa katsayısı değeri 0,419 olarak bulunmuştur. Esnek öğretme becerileri; sınıf ortamından öğretimi özgürleştiren becerilerdir. Esnek öğretme becerileri madde sayısı 2’dir. Esnek öğretme faktörün Cronbach Alfa katsayısı değeri 0,752 olarak bulunmuştur. Üretimsel beceriler ise; öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının araç-gereç üretim becerilerini kapsar. Üretimsel beceriler madde sayısı 2’dir. Üretimsel faktörün Cronbach Alfa katsayısı değeri 0,714 olarak

bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alfa kat sayısı 0,870 olarak, toplam varyans değeri %40,33 olarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasından önce KDZ. Ereğli Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır (EK 4). Sonraki aşamada araştırmacı veri toplamayı planladığı okullara giderek okul idaresine kendisini tanıtmış çalışmasından bahsetmiştir. Okullardan uygun oldukları tarihler alınıp ve buna göre uygulama planı çıkarılmıştır. Uygulama sırasında veri toplama araçları olarak kullanılan “Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği, Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği ve 21. yüzyıl Öğreten Becerileri Ölçekleri araştırmanın amacını içeren bir yönergeyle birlikte araştırmacı önce kendini tanıtmış ve araştırmanın amacını belirtmiş, ölçme aracına ilişkin bilgiler verildikten sonra öğretmenlere verilmiştir. Uygulama esnasında öğretmenlerden gelen sorulara yanıt verilip, gerekli ek bilgiler verilmiştir. Uygulama sonunda öğretmenlere ve okul idaresine teşekkür edilmiştir. Uygulama süresi ise yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl öğretme becerilerine etkisinin ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla ortalama puanları için betimsel istatistiklerden aritmetik ortalama ve standart sapmaya bakılmıştır. Öğretmen cevaplarının ortalamasının yorumlanmasında demokratik algı ve tutum ölçeği için;

1,00-1,79 arası kesinlikle katılmıyorum

1,80-2,59 arası katılmıyorum

2,60-3,39 arası kısmen katılıyorum

3,40-4,19 arası katılıyorum

4,20-5,00 arası kesinlikle katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin ve öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimi ölçeğinden elde edilen puan ortalamalarının yorumlanmasında;

- 1,00-1,79 arası hiç katılmıyorum
- 1,80-2,59 arası çoğunlukla katılıyorum
- 2,60-3,39 arası kısmen katılıyorum
- 3,40-4,19 arası çoğunlukla katılmıyorum
- 4,20-5,00 arası tamamen katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır.

21. yüzyıl öğretmen becerileri kullanım ölçeğinden elde edilen puan ortalamalarının yorumlanmasında;

- 1,00-1,79 arası hiçbir zaman
- 1,80-2,59 arası nadiren
- 2,60-3,39 arası ara sıra
- 3,40-4,19 arası genellikle
- 4,20-5,00 arası her zaman şeklinde yorumlanmıştır.

Demokratik davranış, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısına bakılmıştır.

Çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl öğretmen becerilerinin alt faktörlerinin, öğretmenlerin cinsiyet, kıdem yılı ve öğretim basamağına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için CHAİD analizi yapılmıştır.

Ayrıca bu çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri bağımsız (yordayıcı) değişken olarak belirlenirken, 21. yüzyıl becerilerini kazandırma yeterlikleri bağımlı (yordanan) değişken olarak belirlenmiştir. Yordayıcı değişkenlerin yordayıcı değişkenleri yordama gücü PATH analizi yöntemiyle belirlenmiştir. Çalışmanın analizlerine uygun program kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda test edilen problemlere ilişkin bulgu ve bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmenlerin demokratik davranış, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretme puan ortalamaları nedir?” şeklindedir. Birinci alt probleme ilişkin bulgular elde edilirken aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.1 de sunulmuştur.

Tablo 4.1: Betimsel İstatistik Tablosu

	Beceriler	\bar{X}	SS	Min	Max	Anlamı
Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri	Sürekli ve Amaçlı Düşünme	4,30	0,47	1,86	5,00	Tamamen Katılıyorum
	Açık Fikirlilik	4,70	0,53	1,33	5,00	Tamamen Katılıyorum
	Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	4,75	0,46	1,20	5,00	Tamamen Katılıyorum
	Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	4,49	0,46	2,60	5,00	Tamamen Katılıyorum
	Araştırmacı	4,43	0,54	1,83	5,00	Tamamen Katılıyorum
	Öngörülü ve İçten Olma	4,69	0,40	3,00	5,00	Tamamen Katılıyorum
	Mesleğe Bakış	4,58	0,76	1,00	5,00	Tamamen Katılıyorum
	Demokratik Davranışlar	Kişisel	4,69	0,33	3,00	5,00
Eğitsel		4,29	0,35	1,83	4,58	Kesinlikle Katılıyorum
Mesleki		4,70	0,35	3,36	5,00	Kesinlikle Katılıyorum
21. Yüzyıl Becerileri	Yönetsel	3,93	0,44	2,17	4,58	Genellikle
	Teknopedagojik	4,12	0,55	2,13	5,00	Genellikle
	Onamacı	4,74	0,38	2,67	5,00	Her zaman
	Esnek Öğretim	3,87	0,92	1,00	5,00	Genellikle
	Üretimsel	4,14	0,80	1,00	5,00	Genellikle

Tablo 4.1 incelendiğinde öğretmenlerin demokratik davranış, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21.yüzyıl öğretim becerilerinin *sürekli ve amaçlı düşünmeye* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,30, standart sapmasının 0,47 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin sürekli ve amaçlı düşünmeye ilişkin puanlarının “tamamen katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken sürekli ve amaçlı düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *açık fikirliliğe* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,70, standart sapmasının 0,53 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin açık fikirliliğe ilişkin puanları “tamamen katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken açık fikirli düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sorgulayıcı ve etkili öğretime* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,75, standart sapmasının 0,46 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretime ilişkin puanları “tamamen katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken sorgulayıcı ve etkili düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öğretim sorumluluğu ve bilimselliğe* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,49, standart sapmasının 0,46 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin öğretim sorumluluğu ve bilimselliğine ilişkin puanları “tamamen katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken öğretimde sorumlu ve bilimsel düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *araştırmacıya* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,43, standart sapmasının 0,54 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin araştırmacıya ilişkin puanları “tamamen katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken araştırmacı düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olmaya* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,69, standart sapmasının 0,40 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin öngörülü ve içten olmaya ilişkin puanları “tamamen katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken öngörülü ve içten olduklarını ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *mesleğe bakışa* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,58, standart sapmasının 0,46 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin mesleğe bakışa ilişkin puanları “tamamen katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken mesleğe bakışlarını olumlu yönde ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışlarından *kişisel becerilerine* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,69, standart sapmasının 0,33 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin kişisel becerilerine ilişkin puanları “kesinlikle katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken kişisel olarak algılarını olumlu yönde ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışlarından *eğitsel becerilerine* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,29, standart sapmasının 0,35 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin eğitsel becerilerine ilişkin puanları “kesinlikle katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken öğretimi eğitsel olarak düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışlarından *mesleki becerilerine* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,70, standart sapmasının 0,35 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin mesleki becerilerine ilişkin puanları “kesinlikle katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi mesleki olarak düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *yönetsellğe* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 3,93, standart sapmasının 0,44 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin *yönetsellğe* ilişkin puanları “genellikle” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi yönetsel olarak düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *teknopedagojiye* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,12, standart sapmasının 0,55 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin *teknopedagojiye* ilişkin puanları “genellikle” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi *teknopedagogik* olarak düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *onamacıya* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,74, standart sapmasının 0,38 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin *onamacıya* ilişkin puanları “her zaman” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi *onamacı* olarak düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *esnek öğretime* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 3,87, standart sapmasının 0,92 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin *esnek öğretime* ilişkin puanları “genellikle” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi esnek olarak düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

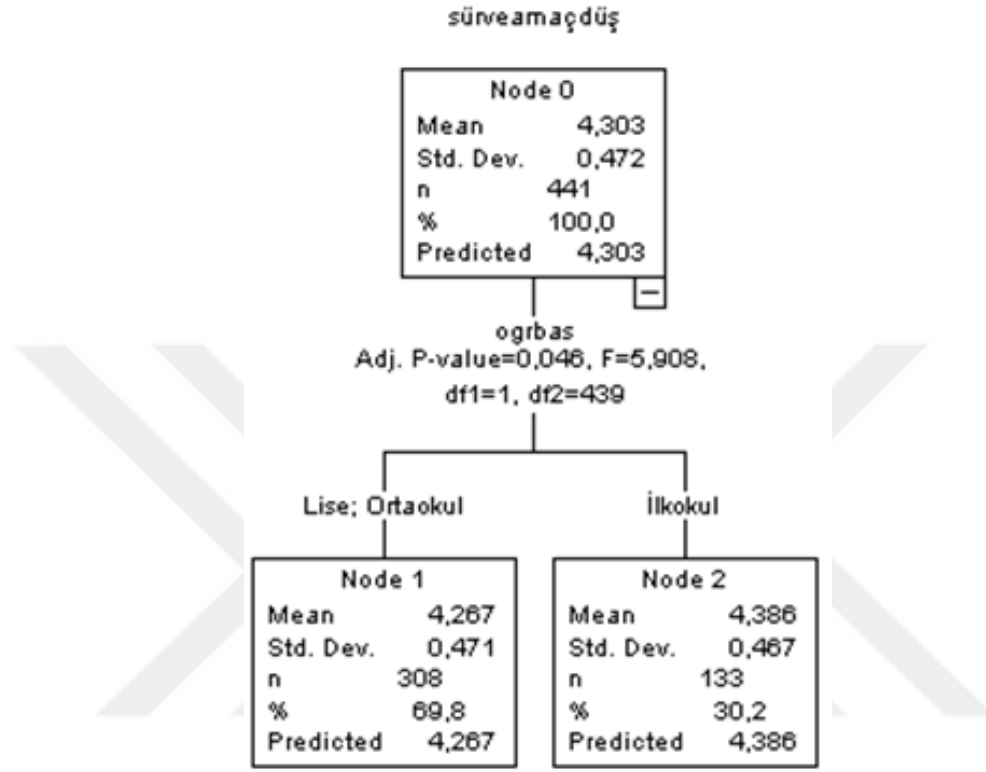
Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *üretimsele* ilişkin puanlarının aritmetik ortalamasının 4,14, standart sapmasının 0,80 olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin *üretimsele* ilişkin puanları “genellikle” aralığına denk gelmektedir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin öğretimi *üretimsel* olarak düşündüklerini ifade ettikleri söylenebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri puan ortalamaları cinsiyete, öğretim basamağına ve kıdem yılına göre değişmekte midir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular CHAİD analizi

ile elde edilmiştir. Yansıtıcı düşünme eğilimleri alt faktörlerinden *sürekli ve amaçlı düşünme becerisine* ilişkin, öğretmenlerin cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi ile elde edilen bulgular Şekil 4.1 de sunulmuştur.

Şekil 4.1: Sürekli ve Amaçlı Düşünme Becerisi Puan Ortalamaları

Şekil 4.1 incelendiğinde öğretmenlerin *sürekli ve amaçlı düşünme becerisi* puan ortalamalarında görev yaptıkları öğretim basamağına göre anlamlı fark olduğu söylenebilir. Şekil 4.1'e göre İlkokulda görev yapan öğretmenlerin *sürekli ve amaçlı düşünme becerileri* puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,39$; $ss=0,47$) ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin *sürekli ve amaçlı düşünme becerileri* puan ortalamalarına ($\bar{X}=4,27$; $ss=0,47$) göre yüksek olduğu söylenebilir ($F_{1,439}=5,90$; $p<0,05$). Buna göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre *sürekli ve amaçlı düşünme* bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Yansıtıcı düşünme eğilimleri alt faktörlerinden *açıkfikirlilik becerisine* ilişkin, öğretmenlerin cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi ile elde edilen bulgular Şekil 4.2 de sunulmuştur.

Şekil 4.2: Açıkfikirlilik Becerisi Puan Ortalamaları

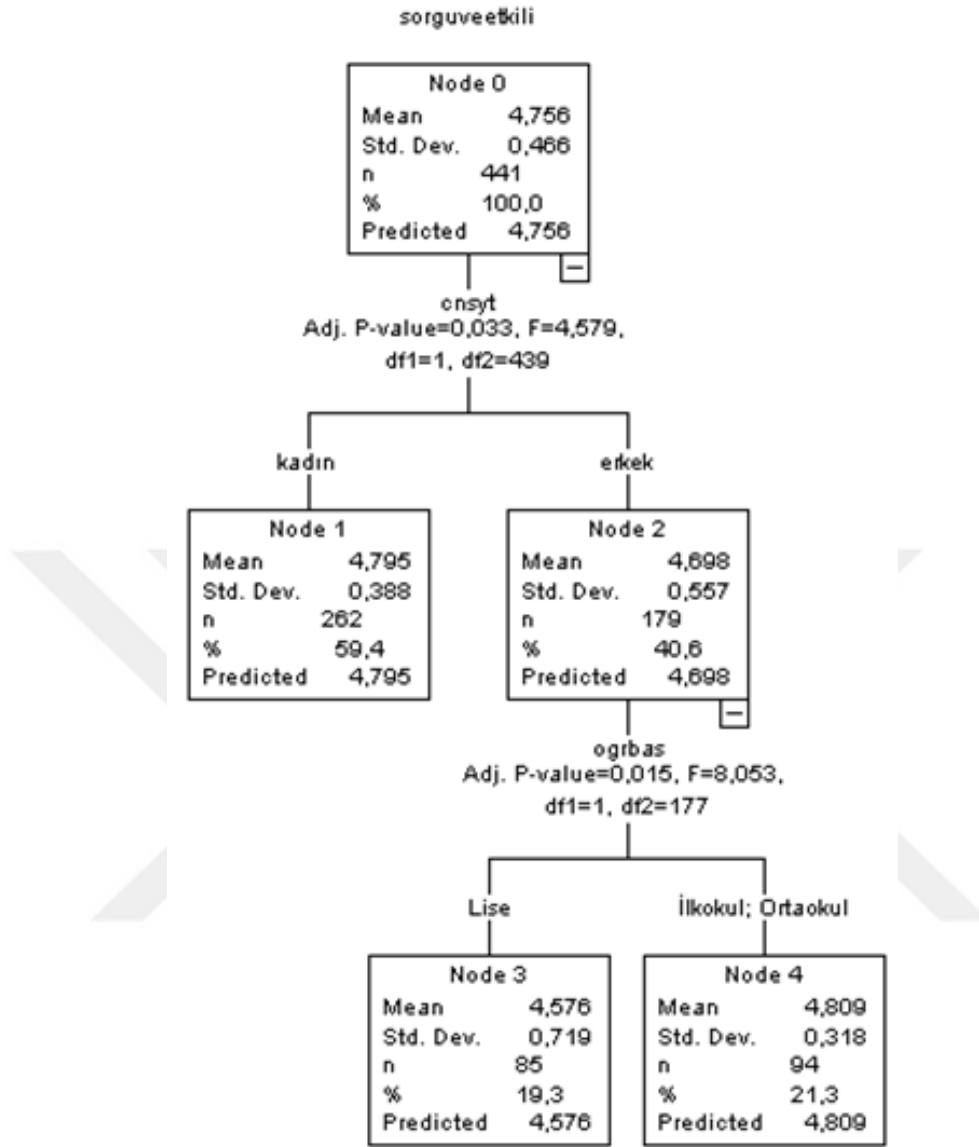
açıkfikirlilik

Node 0	
Mean	4,704
Std. Dev.	0,539
n	441
%	100,0
Predicted	4,704

Şekil 4.2 incelendiğinde öğretmenlerin *açık fikirlilik becerisi* puan ortalamaları üzerinde cinsiyete, görev basamağına ve kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık görülmediği söylenebilir.

Yansıtıcı düşünme eğilimleri alt faktörlerinden *sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisine* ilişkin, öğretmenlerin cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi ile elde edilen bulgular Şekil 4.3 de sunulmuştur.

Şekil 4.3: Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim Becerisi Puan Ortalamaları

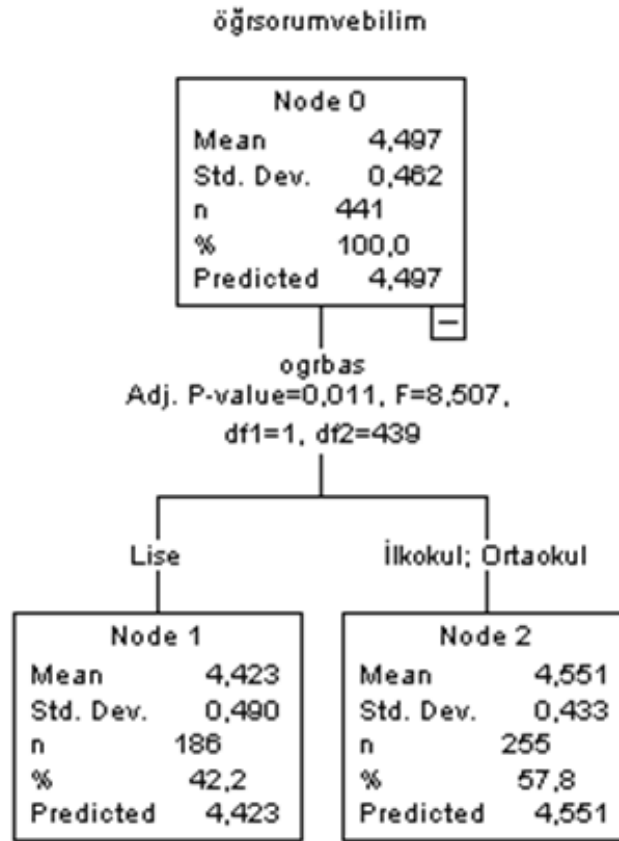

Şekil 4.3 incelendiğinde öğretmenlerin *sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisi* puan ortalamaları üzerinde en etkili faktörün cinsiyet olduğu söylenebilir. Şekil 4.3'e göre kadın öğretmenlerin *sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,79$; $ss=0,39$) ile erkek öğretmenlerin *sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,70$; $ss=0,56$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı fark olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=4,57$; $p<0,05$). Buna göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre *sorgulayıcı ve etkili öğretim* bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin *sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisi* puan ortalamalarının görev yaptıkları öğretim basamağına göre de değiştiği söylenebilir. İlkokul ve ortaokulda görev yapan erkek öğretmenlerin *sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisi* puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,81$; $ss=0,32$) lisede görev yapan öğretmenlerin *sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisi* puan ortalamalarına ($\bar{X}=4,58$; $ss=0,72$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir ($F_{(1,177)}=8,05$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre sorgulayıcı ve etkili öğretim bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Yansıtıcı düşünme eğilimleri alt faktörlerinden *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik becerisine* ilişkin, öğretmenlerin cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi ile elde edilen bulgular Şekil 4.4 de sunulmuştur.

Şekil 4.4: Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik Becerisi Puan Ortalamaları

Şekil 4.4 incelendiğinde öğretmenlerin *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik becerisi* puan ortalamaları görev yaptıkları öğretim basamağına göre anlamlı bir

fark olduğu söylenebilir. Şekil 4.4'e göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik becerisi* puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,55$; $ss=0,43$) lisede görev yapan öğretmenlerin *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik becerisi* puan ortalamalarına göre ($\bar{X}=4,42$; $ss=0,49$) daha yüksek olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=8,50$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Yansıtıcı düşünme eğilimleri alt faktörlerinden *araştırmacı becerisine* ilişkin, öğretmenlerin cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi ile elde edilen bulgular Şekil 4.5 de sunulmuştur.

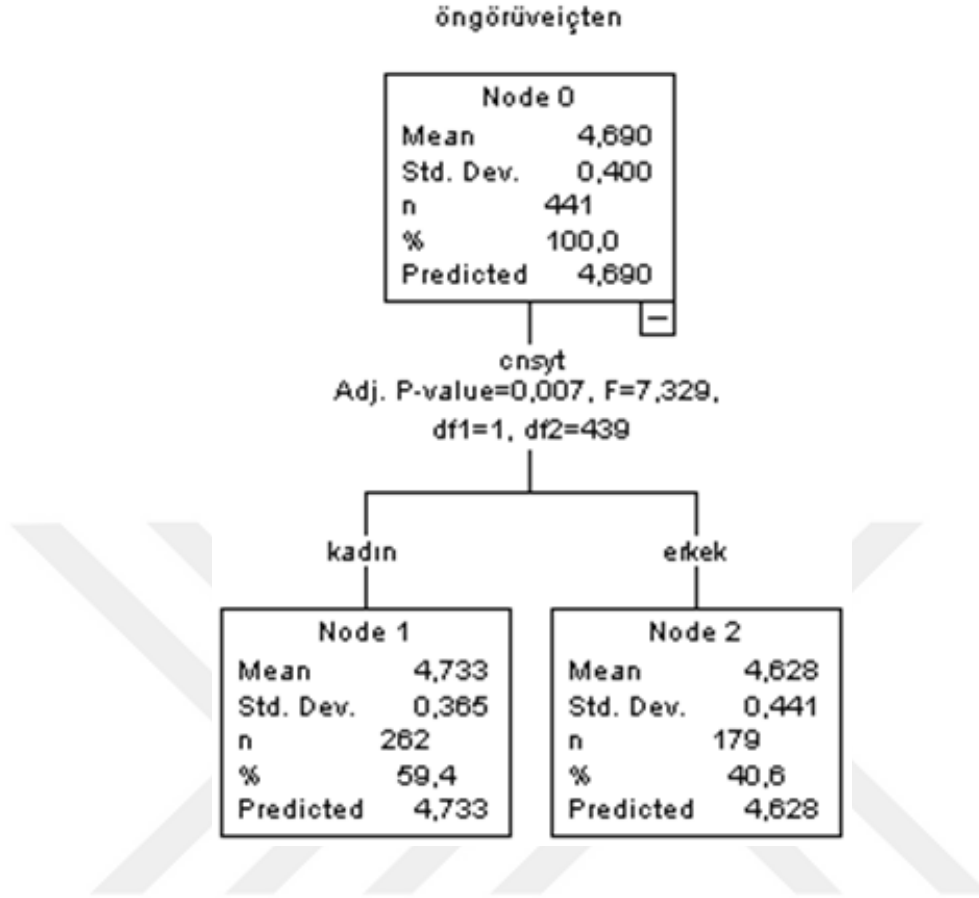
Şekil 4.5: Öğretmenlerin Araştırmacı Becerileri Puan Ortalamaları

araştırmacı	
Node 0	
Mean	4,430
Std. Dev.	0,548
n	441
%	100,0
Predicted	4,430

Şekil 4.5 incelendiğinde öğretmenlerin *araştırmacı becerisi* puan ortalamaları üzerinde cinsiyete, görev basamağına ve kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık görülmediği söylenebilir.

Yansıtıcı düşünme eğilimleri alt faktörlerinden *öngörülü ve içten olma becerisine* ilişkin, öğretmenlerin cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi ile elde edilen bulgular Şekil 4.6 de sunulmuştur.

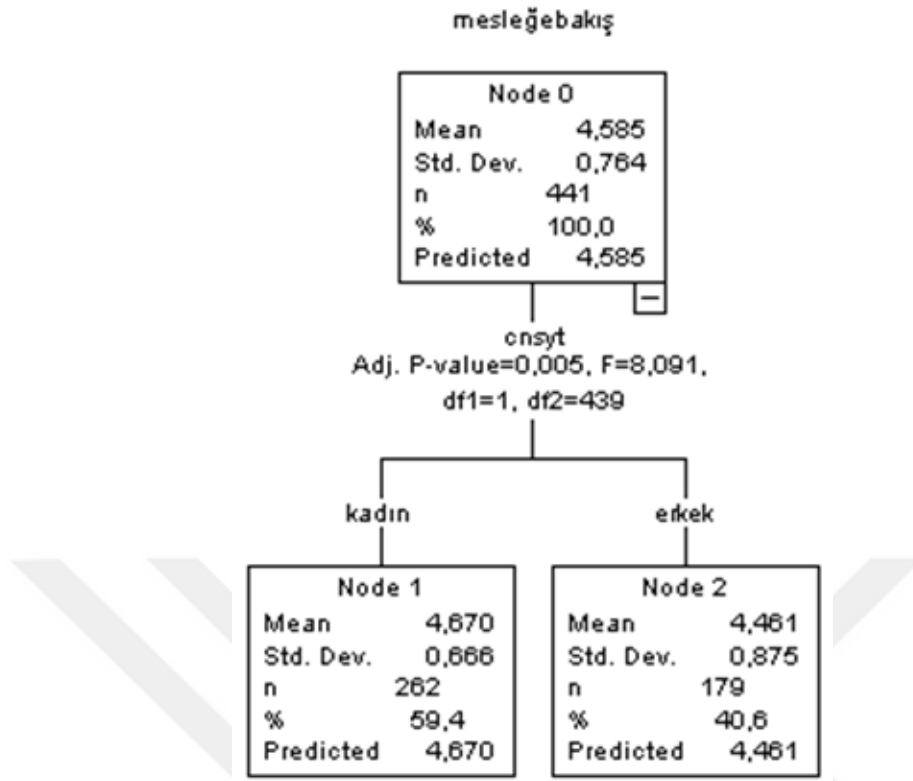
Şekil 4.6: Öngörülü ve İçten Olma Becerisi Puan Ortalamaları

Şekil 4.6 incelendiğinde öğretmenlerin *öngörülü ve içten olma becerileri* puan ortalamaları üzerinde en etkili cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Şekil 4.6'ya göre kadın öğretmenlerin *öngörülü ve içten olma becerileri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,73$; $ss=0,36$) ile erkek öğretmenlerin *öngörülü ve içten olma becerileri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,63$; $ss=0,44$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı fark olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=7,32$; $p<0,05$).

Yansıtıcı düşünme eğilimleri alt faktörlerinden *mesleğe bakış becerisine* ilişkin, öğretmenlerin cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi ile elde edilen bulgular Şekil 4.7 de sunulmuştur.

Şekil 4.7: Mesleğe Bakış Becerisi Puan Ortalamaları

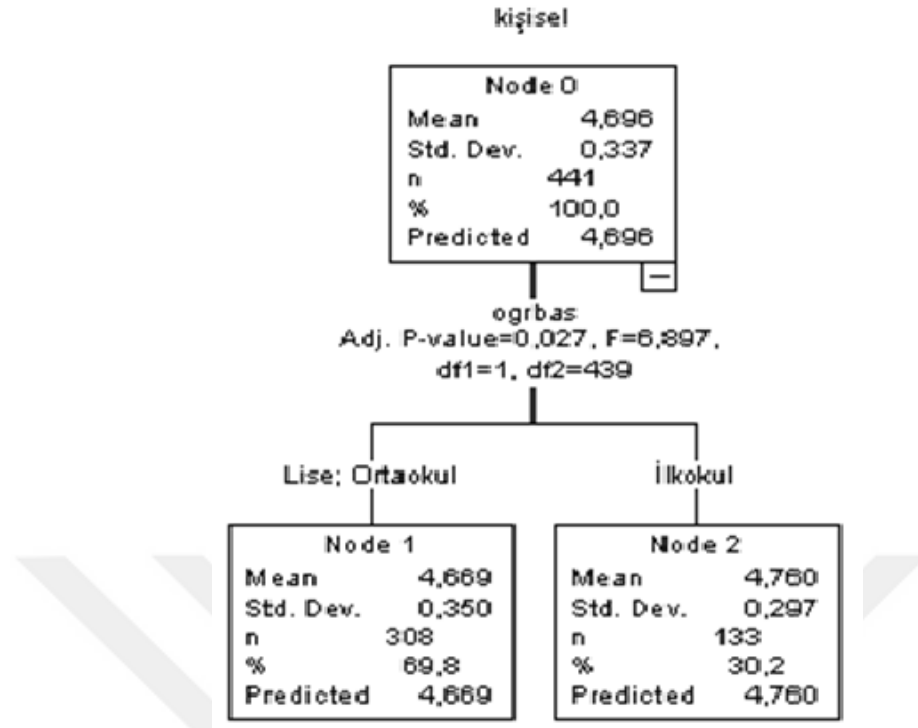

Şekil 4.7 incelendiğinde öğretmenlerin *mesleğe bakış becerisi* puan ortalamaları üzerinde en etkili cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Şekil 4.7'ye göre kadın öğretmenlerin *mesleğe bakış becerisi* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,67$; $ss=0,67$) ile erkek öğretmenlerin *mesleğe bakış becerisi* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,46$; $ss=0,87$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı fark olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=8,09$; $p<0,05$). Buna göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre mesleğe bakış bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Öğretmenlerin demokratik davranışlarının puan ortalamaları cinsiyete, öğretim basamağına ve kıdem yılına göre değişmekte midir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular CHAİD ile elde edilmiştir. Demokratik davranışları alt faktörlerinden *kişisel beceriye* ilişkin, öğretmenlerin cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi bulguları Şekil 4.8 de sunulmuştur.

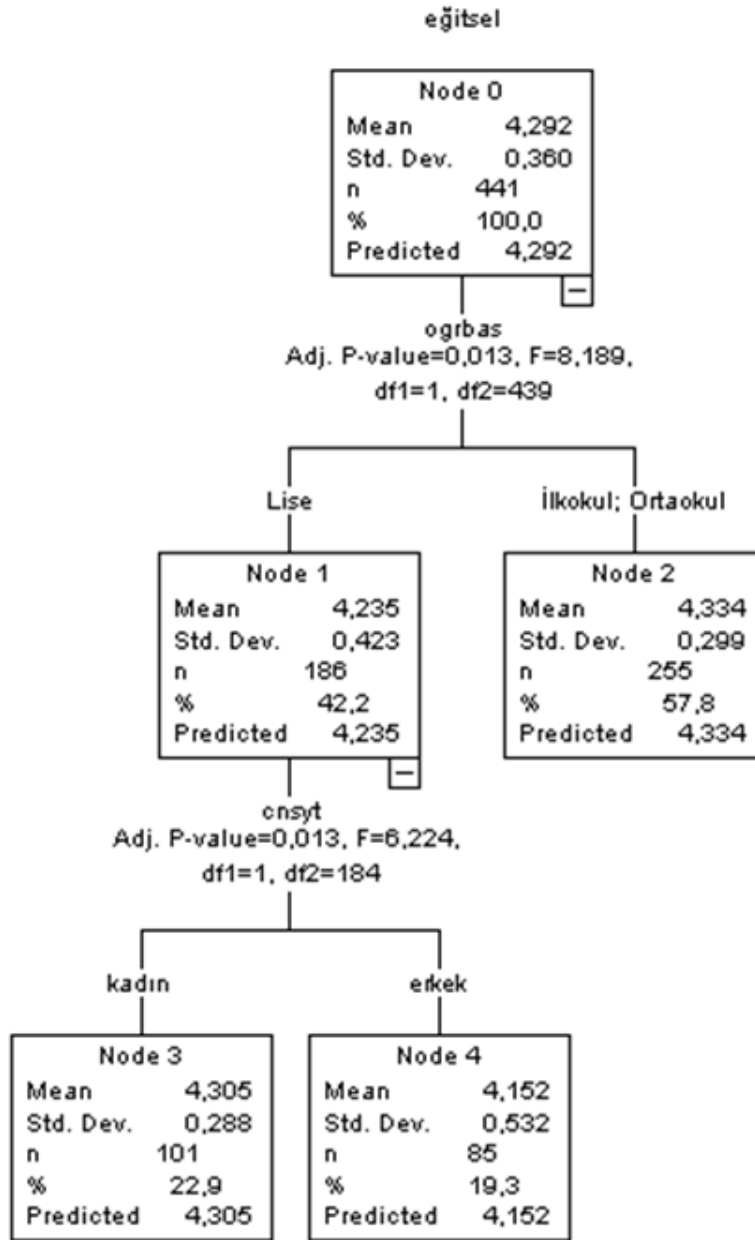
Şekil 4.8: Kişisel Beceri Puan Ortalamaları

Şekil 4.8 incelendiğinde öğretmenlerin *kişisel beceri* puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağına göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Şekil 4.8'e göre ilkokul öğretmenlerinin *kişisel beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,76$; $ss=0,30$) ortaokul ve lise öğretmenlerinin *kişisel beceri* puan ortalamalarına ($\bar{X}=4,67$; $ss=0,35$) göre daha demokratik olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=6,89$; $p<0,05$). Buna göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre kişisel beceri bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden *eğitsel beceriye* ilişkin, cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi bulguları Şekil 4.9 da sunulmuştur.

Şekil 4.9: Eğitsel Beceri Puan Ortalamaları

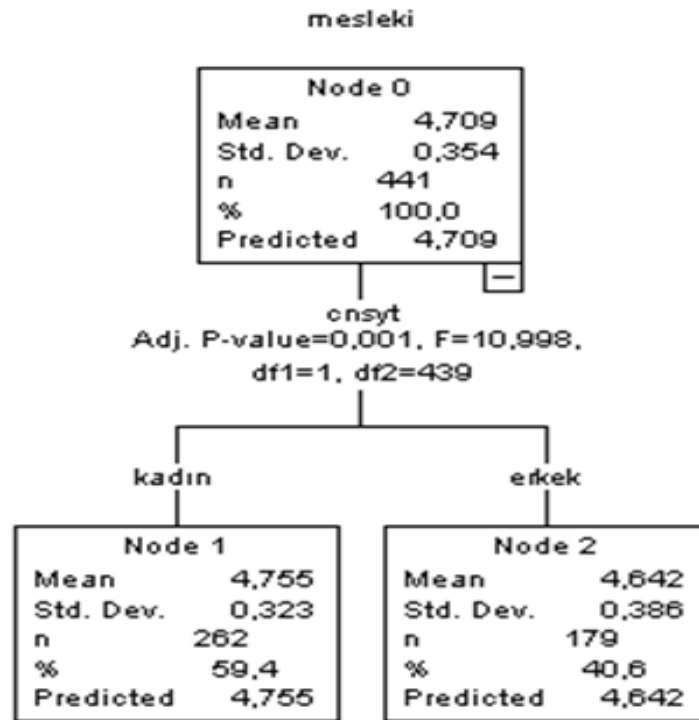

Şekil 4.9 incelendiğinde öğretmenlerin *eğitsel beceri* puan ortalamaları üzerinde en etkili faktörün görev yaptıkları öğretim basamağı olduğu söylenebilir. Şekil 4.9'a göre ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin *eğitsel beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,33$; $ss=0,30$) lise öğretmenlerinin *eğitsel beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,23$; $ss=0,42$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=8,18$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre *eğitsel beceri* bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin *eğitsel beceri* puan ortalamalarının cinsiyete göre de değiştiği söylenebilir. Lisede görev yapan kadın öğretmenlerin *eğitsel beceri* puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,30$; $ss=0,29$), lisede görev yapan erkek öğretmenlerin *eğitsel beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,15$; $ss=0,53$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu söylenebilir ($F_{(1,184)}=6,22$; $p<0,05$). Buna göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre *eğitsel beceri* bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden *mesleki beceriye* ilişkin, cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi bulguları Şekil 4.10 da sunulmuştur.

Şekil 4.10: Mesleki Beceri Puan Ortalamaları

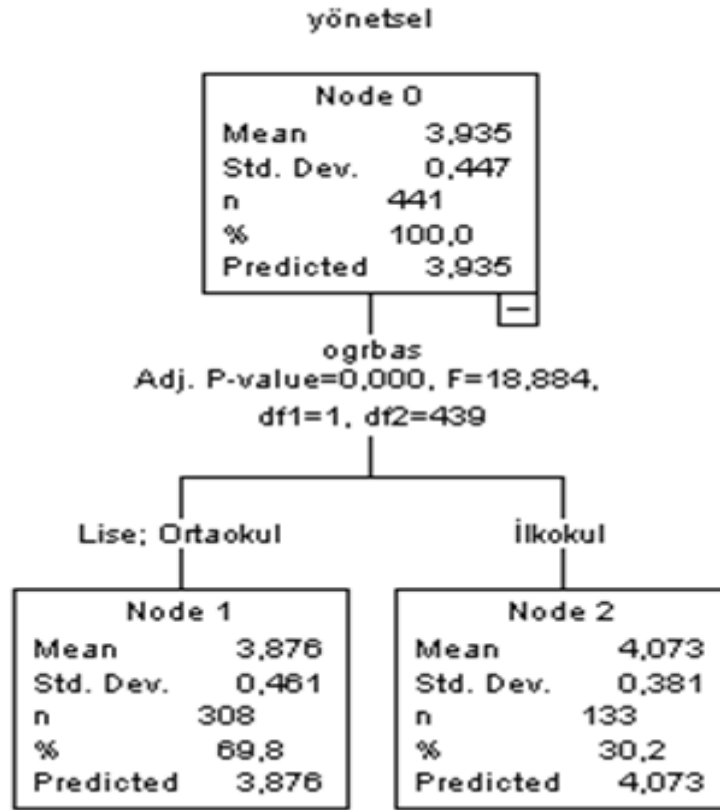
Şekil 4.10 incelendiğinde öğretmenlerin *mesleki beceri* puan ortalamaları üzerinde en etkili cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Şekil 4.10'a göre kadın öğretmenlerin *mesleki beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,75$; $ss=0,32$) ile erkek öğretmenlerin *mesleki beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,64$; $ss=0,39$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı fark olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=10,99$; $p<0,05$).

Buna göre kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre mesleki beceri bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme puan ortalamaları cinsiyete, öğretim basamağına ve kıdem yılına göre değişmekte midir?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular CHAİD analizi ile elde edilmiştir. Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme alt faktörlerinden *yönetsel beceriye* ilişkin, cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi bulguları Şekil 4.11 de sunulmuştur.

Şekil 4.11: Yönetsel Beceri Puan Ortalamaları

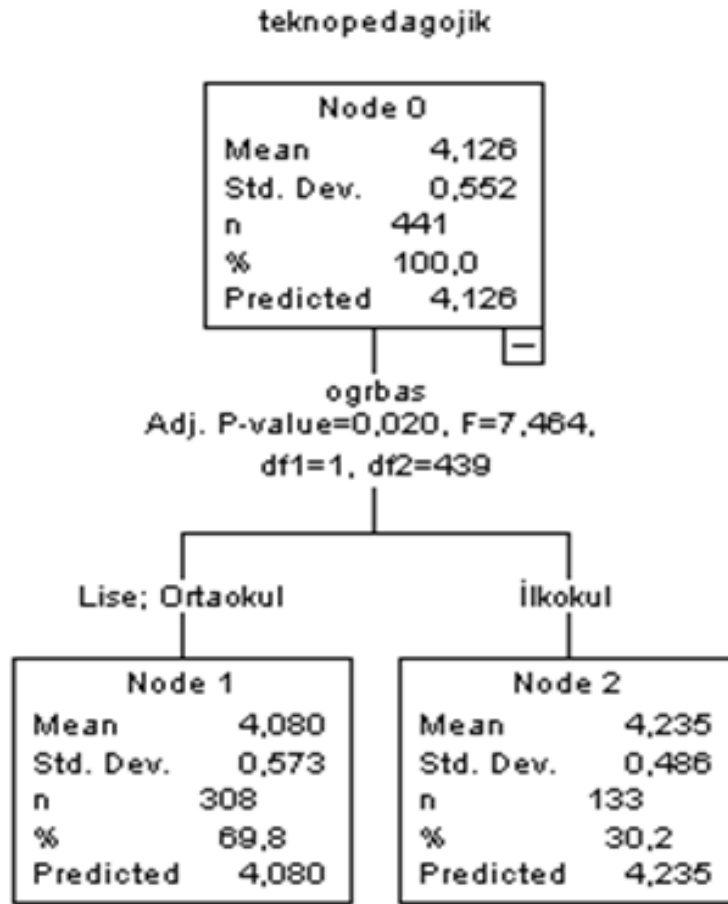

Şekil 4.11 incelendiğinde öğretmenlerin *yönetsel beceri* puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağına göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Şekil 4.11'e göre ilkokul öğretmenlerinin *yönetsel beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,07$; $ss=0,38$) ortaokul ve lise öğretmenlerinin *yönetsel beceri* puan ortalamalarına ($\bar{X}=3,88$; $ss=0,46$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir

($F_{(1,439)}=18,88$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul öğretmenlerinin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre yönetsel bakımdan kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme alt faktörlerinden *teknopedagojik* beceriye ilişkin, cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi bulguları Şekil 4.12 de sunulmuştur.

Şekil 4.12: Teknopedagojik Beceri Puan Ortalamaları

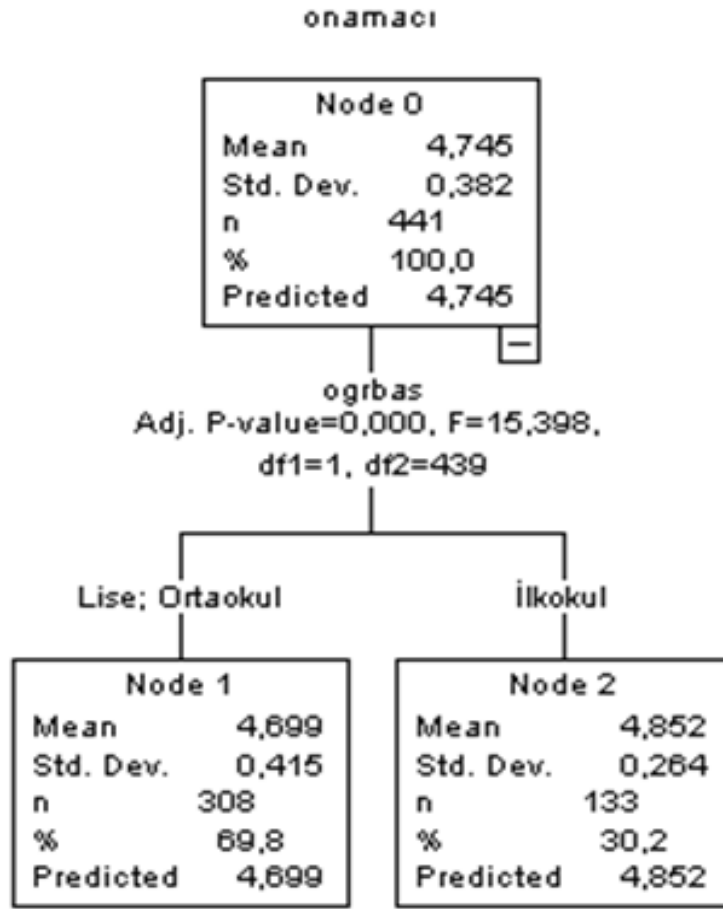

Şekil 4.12 incelendiğinde öğretmenlerin *teknopedagojik beceri* puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağına göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Şekil 4.12'e göre ilkokul öğretmenlerinin *teknopedagojik beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,23$; $ss=0,49$) ortaokul ve lise öğretmenlerinin *yönetsel beceri* puan ortalamalarına ($\bar{X}=4,08$; $ss=0,57$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=7,46$; $p<0,05$). Buna göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin

ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre teknopedagojik bakımdan kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme alt faktörlerinden *onamacı beceriye* ilişkin, cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi bulguları Şekil 4.13 de sunulmuştur.

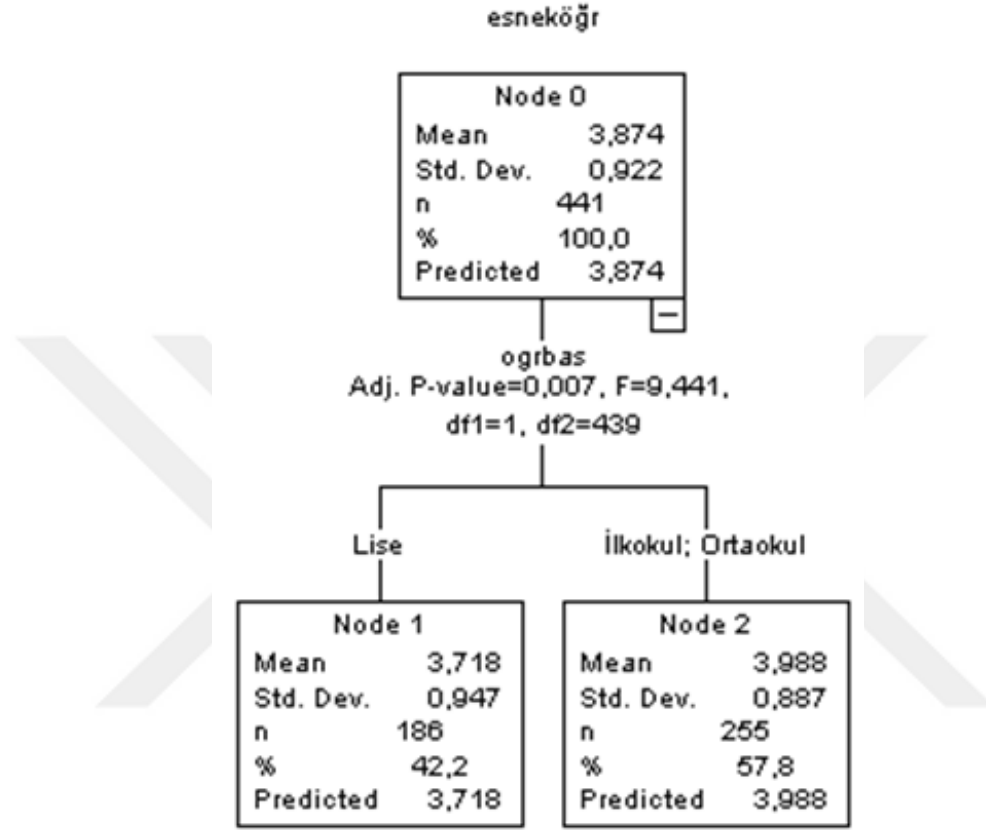
Şekil 4.13: Onamacı Beceri Puan Ortalamaları

Şekil 4.13 incelendiğinde öğretmenlerin *onamacı beceri* puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağına göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Şekil 4.13'e göre ilkokul öğretmenlerinin *onamacı beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,85$; $ss=0,26$) ortaokul ve lise öğretmenlerinin *onamacı beceri* puan ortalamalarına ($\bar{X}=4,70$; $ss=0,41$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=15,39$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul öğretmenlerinin ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre *onamacı* bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme alt faktörlerinden *esnek öğretim becerisine* ilişkin, cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi bulguları Şekil 4.14 de sunulmuştur.

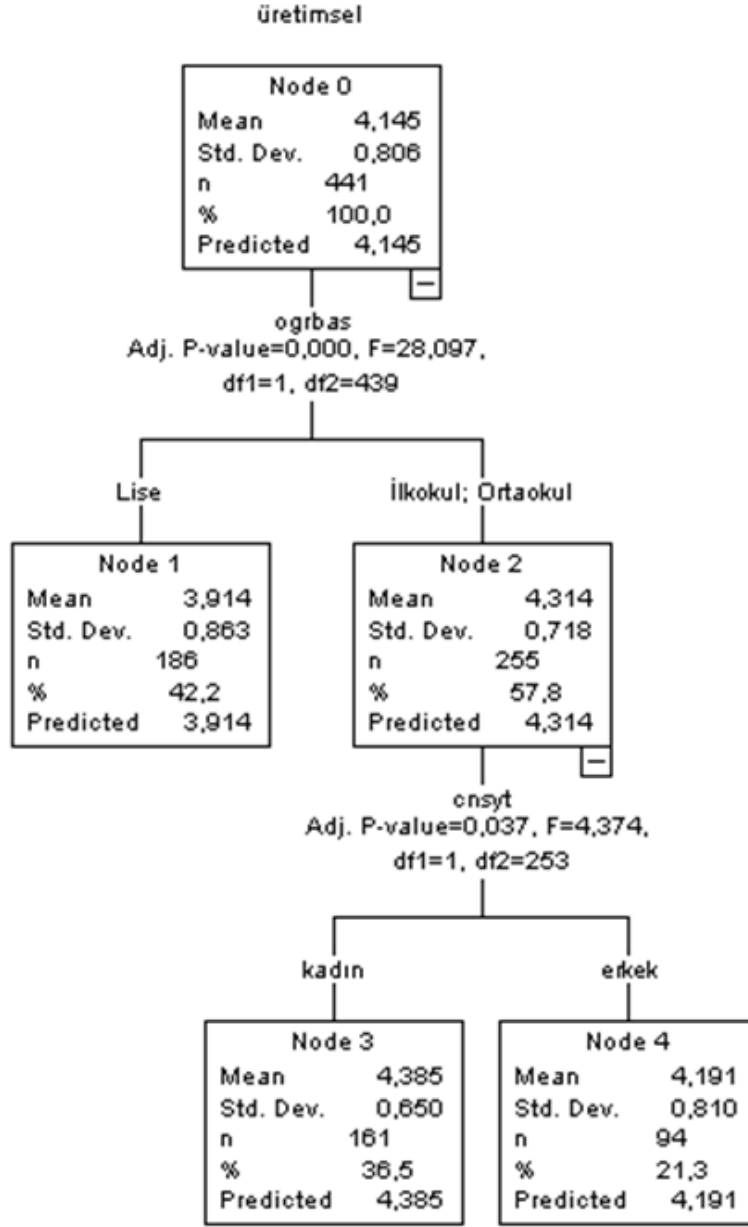
Şekil 4.14: Esnek Öğretim Beceri Puan Ortalamaları

Şekil 4.14 incelendiğinde öğretmenlerin *esnek öğretim beceri* puan ortalamaları üzerinde görev yaptıkları öğretim basamağına göre anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Şekil 4.14'e göre ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin *esnek öğretim beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=3,99$; $ss=0,89$) lise öğretmenlerinin *esnek öğretim beceri* puan ortalamalarına ($\bar{X}=3,72$; $ss=0,95$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=9,44$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre *esnek öğretim* gerçekleştirme bakımından kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme alt faktörlerinden *üretimsel becerisine* ilişkin, cinsiyet, öğretim basamağı ve kıdem yılına ait CHAİD analizi bulguları Şekil 4.15 de sunulmuştur.

Şekil 4.15: Üretimsel Beceri Puan Ortalamaları

Şekil 4.15 incelendiğinde öğretmenlerin *üretimsel beceri* puan ortalamaları üzerinde en etkili faktörün görev yaptıkları öğretim basamağı olduğu söylenebilir. Şekil 4.15'e göre ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin *üretimsel beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,31$; $ss=0,72$) lise öğretmenlerinin *üretimsel beceri* puan ortalamalarına ($\bar{X}=3,91$; $ss=0,86$) göre daha yüksek olduğu söylenebilir ($F_{(1,439)}=28,09$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin lisede görev yapan öğretmenlere göre üretimsel bakımdan kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin *üretimsel beceri* puan ortalamalarının cinsiyete göre değiştiği söylenebilir. İlkokul ve ortaokulda görev yapan kadın öğretmenlerin *üretimsel beceri* puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,38$; $ss=0,65$), ilkokul ve ortaokulda görev yapan erkek öğretmenlerin *üretimsel beceri* puan ortalamaları ($\bar{X}=4,19$; $ss=0,81$) arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı farklılık olduğu söylenebilir ($F_{(1,253)}=4,37$; $p<0,05$). Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan kadın öğretmenlerin ilkokul ve ortaokulda görev yapan erkek öğretmenlere göre üretimsel bakımdan kendilerini daha olumlu algıladıkları söylenebilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Öğretmenlerin demokratik davranış, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklindedir. Bu alt probleme ilişkin bulgular elde edilirken Spearman Brown Sıra Farklarına bakılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.2 de sunulmuştur.

Tablo 4.2: Korelasyon Tablosu

	Sürekli ve Amaçlı Düşünme	Açık fikirlilik	Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	Araştırmacı	Öngörülü ve İçten Olma	Mesleğe Bakış	Kişisel	Eğitsel	Mesleki	Yönetsel	Tekno pedagojik	Onamacı	Esnek Öğretim	Üretimsel
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	1.00														
Açık Fikirlilik	0,28**	1.00													
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	0,30**	0,46**	1.00												
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	0,34**	0,27**	0,35**	1.00											
Araştırmacı	0,38**	0,28**	0,36**	0,54**	1.00										
Öngörülü ve İçten Olma	0,30**	0,26**	0,29**	0,34**	0,47**	1.00									
Mesleğe Bakış	0,20**	0,32**	0,30**	0,34**	0,41**	0,28**	1.00								
Kişisel	0,34**	0,28**	0,33**	0,45**	0,55**	0,66**	0,30**	1.00							
Eğitsel	0,35**	0,53**	0,734*	0,78**	0,46**	0,35**	0,32**	0,44**	1.00						
Mesleki	0,32**	0,28**	0,34**	0,36**	0,47**	0,91**	0,29**	0,71**	0,4**	1.00					
Yönetsel	0,32**	0,30**	0,37**	0,36**	0,40**	0,50**	0,22**	0,54**	0,44**	0,58**	1.00				
Teknopedagojik	0,23**	0,20**	0,25**	0,27**	0,29**	0,39**	0,12*	0,39**	0,32**	0,44**	0,73**	1.00			
Onamacı	0,28**	0,28**	0,27**	0,37**	0,42**	0,50**	0,19**	0,54**	0,36**	0,52**	0,56**	0,37**	1.00		
Esnek Öğretim	0,21**	0,11*	0,23**	0,25**	0,20**	0,230**	0,10*	0,26**	0,27**	0,32**	0,56**	0,50**	0,27**	1.00	
Üretimsel	0,22**	0,23**	0,28**	0,27**	0,25**	0,38**	0,18**	0,37**	0,33**	0,41**	0,68**	0,59**	0,33**	0,44**	1.00

*p<0,05

**p<0,01

Bu çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışlarının, yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl öğretme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir.

21. Yüzyıl Öğretme Becerileri ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişki

Tablo 4.2 incelendiğinde öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerinden *yönetsel beceri* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülme ve içten olma* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,50$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerileri *yönetsel beceri* ile anlamlı korelasyon gösteren yansıtıcı düşünme eğilimleri sırasıyla; *araştırmacı* ($\rho=0,39$; $p<0,01$), *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ($\rho=0,37$; $p<0,01$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\rho=0,36$; $p<0,01$), *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\rho=0,32$; $p<0,01$), *açık fikirlilik* ($\rho=0,29$; $p<0,01$) ve *mesleğe bakış* ($\rho=0,22$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerinden *yönetsel beceriler* ile yansıtıcı düşünme eğilimi 7 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerinden *yönetsel becerileri* arttıkça yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerinden *teknopedagojik beceri* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülme ve içten olma* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,39$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerinden *teknopedagojik beceri* ile anlamlı korelasyon gösteren yansıtıcı düşünme eğilimleri sırasıyla; *araştırmacı* ($\rho=0,29$; $p<0,01$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\rho=0,26$; $p<0,01$), *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ($\rho=0,25$; $p<0,01$), *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\rho=0,23$; $p<0,01$), *açık fikirlilik* ($\rho=0,20$ $p<0,01$) ve *mesleğe bakış* ($\rho=0,12$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerinden *teknopedagojik beceriler* ile yansıtıcı düşünme eğilimi 7 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerinden *teknopedagojik becerileri* arttıkça yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *onamacı beceri* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olma* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,49$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *onamacı beceri* ile anlamlı korelasyon gösteren yansıtıcı düşünme eğilimleri sırasıyla; *araştırmacı* ($\rho=0,41$; $p<0,01$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\rho=0,36$; $p<0,01$), *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\rho=0,28$; $p<0,01$), *açıkfikirlilik* ($\rho=0,27$; $p<0,01$), *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ($\rho=0,27$; $p<0,01$) ve *mesleğe bakış* ($\rho=0,18$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *onamacı beceri* ile yansıtıcı düşünme eğilimi 7 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. Yüzyıl öğreten becerilerinden *onamacı becerileri* arttıkça yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *esnek öğretim becerisi* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,24$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *esnek öğretim becerisi* ile anlamlı korelasyon gösteren yansıtıcı düşünme eğilimleri sırasıyla; *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ($\rho=0,22$; $p<0,01$), *öngörülü ve içten olma* ($\rho=0,22$; $p<0,01$), *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\rho=0,21$; $p<0,01$), *araştırmacı* ($\rho=0,19$; $p<0,01$), *açık fikirlilik* ($\rho=0,10$; $p<0,01$) ve *mesleğe bakış* ($\rho=0,10$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *esnek öğretim becerileri* ile yansıtıcı düşünme eğilimi 7 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *esnek öğretim becerileri* arttıkça yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *üretimsel beceri* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olma* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,37$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden *üretimsel beceri* ile anlamlı korelasyon gösteren yansıtıcı düşünme eğilimleri sırasıyla; *öngörülü ve içten olma* ($\rho=0,37$; $p<0,01$),

sorgulayıcı ve etkili öğretim ($\rho=0,28$; $p<0,01$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\rho=0,26$; $p<0,01$), *araştırmacı* ($\rho=0,24$; $p<0,01$), *açık fikirlilik* ($\rho=0,22$; $p<0,01$), *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\rho=0,21$; $p<0,01$) ve *mesleğe bakış* ($\rho=0,12$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *üretimsel beceri* ile yansıtıcı düşünme eğilimi 7 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *üretimsel becerileri* arttıkça yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

21. Yüzyıl Öğreten Becerileri ile Demokratik Davranışları Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *yönetmel beceri* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin demokratik davranışlarından *mesleki* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,58$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *yönetmel beceri* ile anlamlı korelasyon gösteren demokratik davranış becerileri sırasıyla; *kişisel beceri* ($\rho=0,53$; $p<0,01$) ve *eğitsel beceri* ($\rho=0,43$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *yönetmel beceri* ile demokratik davranışlarından 3 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *yönetmel becerileri* arttıkça demokratik davranışlarının da arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *teknopedagojik* beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin demokratik davranışlarından *mesleki* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,44$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *teknopedagojik* beceri ile anlamlı korelasyon gösteren demokratik davranış becerileri sırasıyla; *kişisel beceri* ($\rho=0,39$; $p<0,01$) ve *eğitsel beceri* ($\rho=0,32$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *teknopedagojik* beceri ile demokratik davranışlarından 3 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *teknopedagojik* becerileri arttıkça demokratik davranışlarının da arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *onamacı beceri* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin demokratik davranışlarından *kişisel* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,53$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *onamacı beceri* ile anlamlı korelasyon gösteren demokratik davranış becerileri sırasıyla; *mesleki beceri* ($\rho=0,51$; $p<0,01$) ve *eğitsel beceri* ($\rho=0,36$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *onamacı beceri* ile demokratik davranışlarından 3 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *onamacı becerileri* arttıkça demokratik davranışlarının da arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *esnek öğretim beceri* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin demokratik davranışlarından *mesleki* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,32$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *esnek öğretim beceri* ile anlamlı korelasyon gösteren demokratik davranış becerileri sırasıyla; *eğitsel beceri* ($\rho=0,27$; $p<0,01$) ve *kişisel beceri* ($\rho=0,25$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *esnek öğretim beceri* ile demokratik davranışlarından 3 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *esnek öğretim becerileri* arttıkça demokratik davranışlarının da arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *üretimsel beceri* ile en güçlü korelasyonu gösteren değişkenin demokratik davranışlarından *mesleki* değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,40$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *üretimsel beceri* ile anlamlı korelasyon gösteren demokratik davranış becerileri sırasıyla; *kişisel beceri* ($\rho=0,36$; $p<0,01$) ve *eğitsel beceri* ($\rho=0,32$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *üretimsel beceri* ile demokratik davranışlarından 3 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin 21. yüzyıl öğrenen becerilerinden *üretimsel becerileri* arttıkça demokratik davranışlarının da arttığı söylenebilir.

Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişki

Öğretmenlerin demokratik davranışlarının *kişisel becerileri* ile en güçlü korelasyonu gösteren kaynağın yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olma* becerisi değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,66$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin demokratik davranışlarından *kişisel becerileriyle* anlamlı korelasyon gösteren yansıtıcı düşünme eğilimi becerileri sırasıyla; *araştırmacı* ($\rho=0,55$; $p>0,01$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\rho=0,44$; $p>0,01$), *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\rho=0,34$; $p<0,01$), *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ($\rho=0,33$; $p<0,01$), *mesleğe bakış* ($\rho=0,29$; $p<0,01$) ve *açık fikirlilik* ($\rho=0,28$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışlarından *kişisel beceri* ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden 7 beceri arasında ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin demokratik davranışlarından *kişisel becerileri* arttıkça yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışlarının *eğitsel becerileri* ile en güçlü korelasyonu gösteren kaynağın yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* becerisi değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,77$; $p<0,01$). Ayrıca öğretmenlerin demokratik davranışlarından *eğitsel becerileriyle* anlamlı korelasyon gösteren yansıtıcı düşünme eğilimi becerileri sırasıyla; *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ($\rho=0,73$; $p<0,01$), *açık fikirlilik* ($\rho=0,53$; $p<0,01$), *araştırmacı* ($\rho=0,46$; $p<0,01$), *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\rho=0,35$; $p<0,01$), *öngörülü ve içten olma* ($\rho=0,34$; $p<0,01$) ve *mesleğe bakış* ($\rho=0,31$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışlarından *eğitsel beceri* ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden 7 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin demokratik davranışlarından *eğitsel becerileri* arttıkça yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışlarının *mesleki becerileri* ile en güçlü korelasyonu gösteren kaynağın yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olma* becerisi değişkeni olduğu söylenebilir. Bu iki değişken arasında pozitif yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\rho=0,90$; $p<0,01$). Ayrıca

öğretmenlerin demokratik davranışlarından *mesleki becerileriyle* anlamlı korelasyon gösteren yansıtıcı düşünme eğilimi becerileri sırasıyla; *araştırmacı* ($\rho=0,47$; $p<0,01$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\rho=0,36$; $p<0,01$), *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ($\rho=0,33$; $p<0,01$), *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\rho=0,31$; $p<0,01$), *mesleğe bakış* ($\rho=0,28$; $p<0,01$) ve *açık fikirlilik* ($\rho=0,27$; $p<0,01$) değişkenleridir. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışlarından *mesleki beceri* ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden 7 beceri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin demokratik davranışlarından *mesleki becerileri* arttıkça yansıtıcı düşünme eğilimlerinin de arttığı söylenebilir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

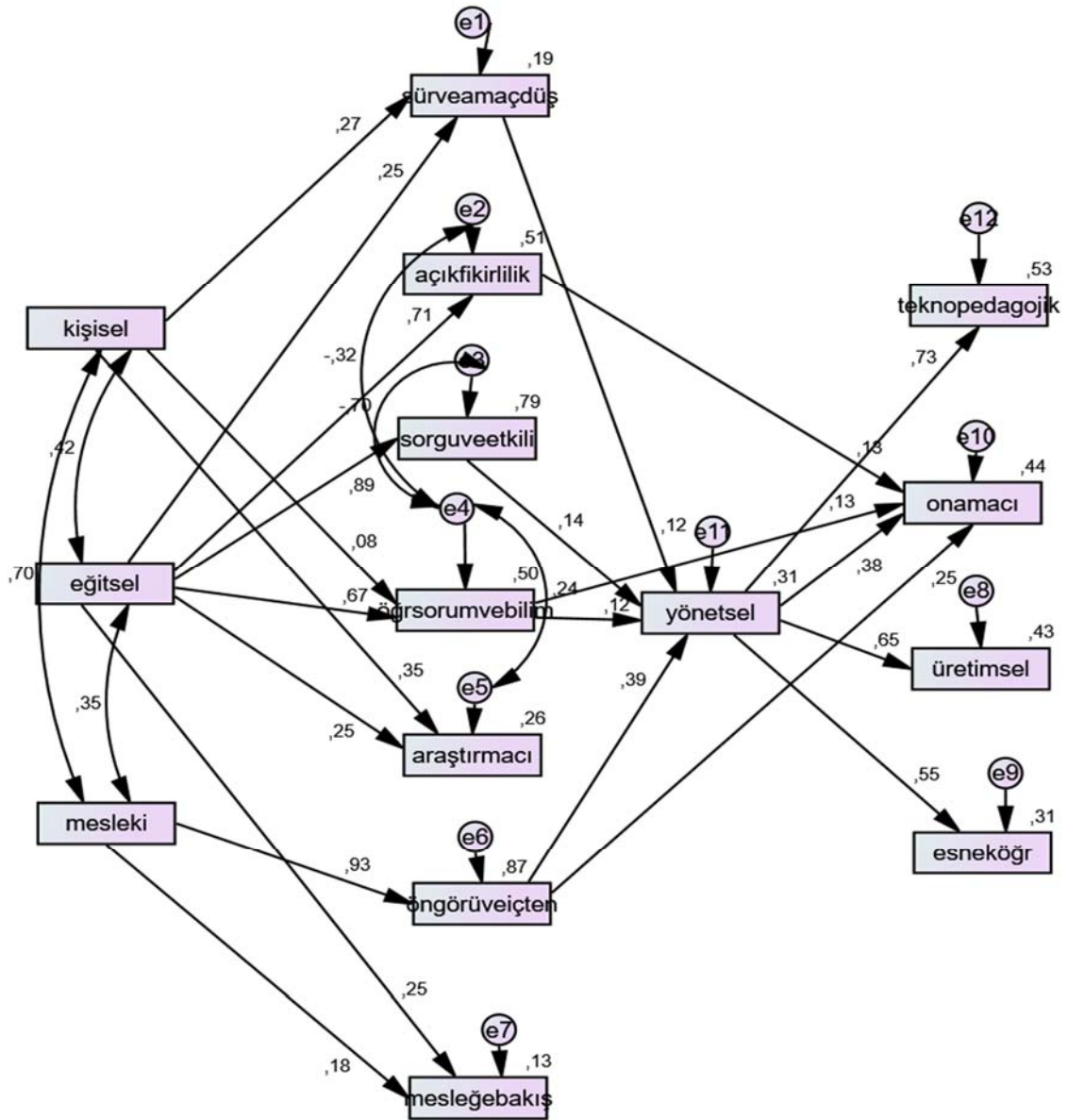
Araştırmanın altıncı alt problemi “Öğretmenlerin demokratik davranış ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini yordama gücü nedir?” şeklindedir. Bu alt problemin bulguları PATH analizi yapılarak elde edilmiştir. Modelin iyilik uyum değerleri Tablo 4. 3 de verilmiştir.

Tablo 4.3: Modelin İyilik Uyum İndeksi Değerleri

X/ sd	RMSEA	RMR	NFI	CFI	RFI
3,750	0, 079	0,015	0,940	0,955	0,918

Tablo 4.3 incelendiğinde modelin iyilik uyum değeri olan RMSEA değeri 0,079 olarak hesaplandığı görülmektedir. Ayrıca X/sd değeri, SRMR değeri 0,015; NFI değeri 0,940; CFI değeri 0,955; RFI değeri 0,918 olarak hesaplanmıştır. Modelin iyilik uyum değerlerine bakıldığında modelin değerlerinin iyi uyum gösterdiği ifade edilebilir. Bu nedenle, öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerileri üzerinde doğrudan, dolaylı ve toplam etkisini göstermek için PATH analizi yapılmıştır. Model Şekil 4.16 da sunulmuştur. Standartlaştırılmış doğrudan, dolaylı ve toplam etkinin yer aldığı değerler Tablo 4.4 de gösterilmiştir.

Şekil 4.16: PATH Modeli

PATH analizi neticesinde öğretmenlerin demokratik davranışlarının yansıtıcı düşünme eğilimleri üzerindeki doğrudan, dolaylı ve toplam etkisi Tablo 4.4 te sunulmuştur.

Tablo 4.4: Öğretmenlerin Demokratik Davranışlarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Üzerindeki Doğrudan, Dolaylı ve Toplam Etki Değerleri

Etki	Doğrudan	Dolaylı	Toplam	R ²
Sürekli ve Amaçlı Düşünme Üzerinde				
Kişisel	0,27	-	0,27	0,19
Eğitsel	0,25	-	0,25	
Öngörülü ve İçten Olma Üzerinde				
Mesleki	0,93	-	0,93	0,87
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik Üzerinde				
Kişisel	0,67	-	0,67	0,50
Eğitsel	0,08	-	0,08	
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim Üzerinde				
Eğitsel	0,89	-	0,89	0,79
Araştırmacı Üzerinde				
Kişisel	0,35	-	0,35	0,26
Eğitsel	0,25	-	0,25	
Mesleğe Bakış Üzerinde				
Eğitsel	0,25	-	0,25	0,13
Mesleki	0,18	-	0,18	
Açık Fikirlilik Üzerinde				
Eğitsel	0,71	-	0,71	0,51

Tablo 4.4 incelendiğinde yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sürekli ve amaçlı düşünme* üzerinde demokratik davranış *kişisel becerinin* ($\beta=0,27$) en etkili beceri olduğu görülmektedir. *Eğitsel becerinin de* ($\beta=0,25$) *sürekli ve amaçlı düşünme* üzerinde doğrudan etkisi vardır. *Kişisel ve eğitsel* toplam puanlarının *sürekli ve amaçlı düşünmenin* %19'nu yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin *kişisel ve eğitsel* becerilerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sürekli ve amaçlı düşünmeyi* %19 oranında artırdığı söylenebilir. Yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olma* üzerinde demokratik davranış *mesleki becerinin* ($\beta= 0,93$) etkili değer ve doğrudan etkisi olduğu görülmektedir. Mesleki toplam puanın

%87'sini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin *mesleki* becerilerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olmayı* %87 oranında etkilediği söylenebilir. Yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* becerilerinden *kişisel becerinin* ($\beta=0,67$) en etkili beceri olduğu görülmektedir. *Eğitsel becerinin de* ($\beta=0,08$) *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* üzerinde doğrudan etkisi vardır. *Kişisel ve eğitsel* toplam puanlarının *öğretim sorumluluğu ve bilimselliğin* %50'sini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin *kişisel ve eğitsel* becerilerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öğretim sorumluluğu ve bilimselliği* %50 oranında artırdığı söylenebilir. Yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sorgulayıcı ve etkili öğretim* becerisi üzerinde demokratik davranış *eğitsel becerinin* ($\beta=0,89$) en etkili ve doğrudan beceri olduğu görülmektedir. Mesleki becerinin toplam puanı *sorgulayıcı ve etkili öğretimi* %79'unu yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin *mesleki* becerilerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sorgulayıcı ve etkili öğretimi* %79 oranında artırdığı söylenebilir.

Yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *araştırmacı beceri* üzerinde demokratik davranış *kişisel becerinin* ($\beta=0,35$) en etkili doğrudan beceri olduğu görülmektedir. Ayrıca *eğitsel becerinin de* ($\beta=0,25$) *araştırmacı* beceri üzerinde doğrudan etkisi vardır. *Kişisel ve eğitsel* toplam puanlarının *araştırmacı becerinin* %50'sini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin *kişisel ve mesleki* becerilerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *araştırmacı beceriyi* %50 oranında artırdığı söylenebilir. Yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *mesleğe bakış* üzerinde demokratik davranış *eğitsel becerinin* ($\beta=0,25$) en etkili doğrudan beceri olduğu görülmektedir. *Mesleki becerinin de* ($\beta=0,18$) *mesleğe bakış* üzerinde doğrudan etkisi vardır. *Eğitsel ve mesleki* toplam puanlarının *mesleğe bakışın* %13'ünü yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin *eğitsel ve mesleki* becerilerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *mesleğe bakışı* %13 oranında artırdığı söylenebilir. Yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *açık fikirlilik* üzerinde demokratik davranış *eğitsel becerinin* ($\beta=0,71$) en etkili ve doğrudan beceri olduğu görülmektedir. *Eğitsel becerinin* toplam puanı *açık fikirliliğin* %51'ini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin *eğitsel becerisinin* yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *açık fikirliliği* %13 oranında artırdığı söylenebilir.

PATH analizi neticesinde öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel üzerindeki doğrudan, dolaylı ve toplam etkisi Tablo 4.5 te sunulmuştur.

Tablo 4.5: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Yönetsel Üzerindeki Etkisi

Etki	Doğrudan	Dolaylı	Toplam	R ²
Yönetsel Üzerinde				
Kişisel	-	0,41	0,41	0,31
Eğitsel	-	0,24	0,24	
Mesleki	-	0,36	0,36	
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	0,12	-	0,12	
Öngörülü ve İçten Olma	0,39	-	0,39	
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	0,12	-	0,12	
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	0,14	-	0,14	

21. yüzyıl becerilerinden *yönetsel* üzerinde demokratik davranış *kişisel becerinin* ($\beta=0,41$) en etkili ve dolaylı etkilediği görülmektedir. *öngörülü ve içten olma* ($\beta=0,39$), *sürekli ve amaçlı düşünmenin* ($\beta=0,12$), *öğretim sorumluluğu ve bilimselliğin* ($\beta=0,12$) ve *sorgulayıcı ve etkili öğretimin* ($\beta=0,14$) doğrudan etkilediği görülmektedir. Demokratik davranış *eğitsel* ($\beta=0,24$) ve *mesleki* ($\beta=0,36$) becerinin dolaylı olarak etkilediği görülmektedir. Demokratik davranışlarından *kişisel, eğitsel, mesleki* ve yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretimin* toplam puanlarının %31'ini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin yönetsel beceriyi %31 oranında artırdığı söylenebilir.

PATH analizi neticesinde öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinden onamacı üzerindeki doğrudan, dolaylı ve toplam etkisi Tablo 4.6 da sunulmuştur.

Tablo 4.6: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Onamacı Üzerindeki Etkisi

Etki	Doğrudan	Dolaylı	Toplam	R ²
Onamacı Üzerinde				
Kişisel	-	0,03	0,03	0,44
Eğitsel	-	0,27	0,27	
Mesleki	-	0,38	0,38	
Öngörülü ve İçten Olma	0,25	-	0,25	
Açık Fikirlilik	0,13	-	0,13	
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	0,13	-	0,13	
Yönetsel	0,38	-	0,38	
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	-	0,04	0,04	
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	-	0,05	0,05	

21. yüzyıl becerilerinden *onamacı* üzerinde demokratik davranış *kişisel* ($\beta=0,03$), *eğitsel* ($\beta=0,27$), *mesleki becerinin* ($\beta=0,38$) yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\beta=0,04$), *sorgulayıcı ve etkili öğretimin* ($\beta=0,05$) dolaylı olarak etkilediği görülmektedir. Yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olma* ($\beta=0,25$), *açıkfikirlilik* ($\beta=0,13$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\beta=0,13$) ve 21. yüzyıl becerilerinden ise *yönetsel becerinin* ($\beta=0,38$) doğrudan etkilediği görülmektedir. Ayrıca *onamacı* üzerinde, *mesleki becerinin* ($\beta=0,38$) dolaylı ve *yönetsel becerinin* ($\beta=0,38$) doğrudan etki olmak üzere en etkili beceriler olduğu ifade edilebilir. Demokratik davranışlarından *kişisel*, *eğitsel* ve *mesleki beceri* ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *öngörülü ve içten olma*, *açık fikirlilik*, *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik*, *sürekli ve amaçlı düşünme*, *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ile 21. yüzyıl becerilerinden *yönetsel* becerinin toplam puanları %44'ünü yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışlarından ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin onamacı beceriyi %44 oranında artırdığı söylenebilir.

PATH analizi neticesinde öğretmenlerin demokratik davranışlarından ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinden esnek öğretim üzerindeki doğrudan, dolaylı ve toplam etkisi Tablo 4.7 de sunulmuştur.

Tablo 4.7: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Esnek Öğretim Üzerindeki Etkisi

Etki	Doğrudan	Dolaylı	Toplam	R ²
Esnek Öğretim Üzerinde				
Kişisel	-	0,02	0,02	0,31
Eğitsel	-	0,13	0,13	
Mesleki	-	0,20	0,20	
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	-	0,06	0,06	
Öngörülü ve İçten Olma	-	0,21	0,21	
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	-	0,07	0,07	
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	-	0,08	0,08	
Yönetsel	0,55	-	0,55	

21. yüzyıl becerilerinden *esnek öğretim* üzerinde demokratik davranış *kişisel* ($\beta=0,02$), *eğitsel* ($\beta=0,13$) ve *mesleki* ($\beta=0,20$), yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\beta=0,06$), *öngörülü ve içten olma* ($\beta=0,21$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\beta=0,07$), *sorgulayıcı ve etkili öğretim* ($\beta=0,08$) becerilerinin dolaylı olarak etki ettiği görülmektedir. 21. yüzyıl becerilerinden *yönetsel becerinin* ($\beta=0,55$) en etkili ve doğrudan beceri olduğu görülmektedir. Ayrıca *kişisel, eğitsel, mesleki, sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim* ile *yönetsel* becerilerin toplam puanları %31'ini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinden esnek öğretimi %31 oranında artırdığı söylenebilir.

PATH analizi neticesinde öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinden üretimsel üzerindeki doğrudan, dolaylı ve toplam etkisi Tablo 4.8 de sunulmuştur.

Tablo 4.8: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Üretimsel Üzerindeki Etkisi

Etki	Doğrudan	Dolaylı	Toplam	R ²
Üretimsel Üzerinde				
Kişisel	-	0,03	0,03	0,43
Eğitsel	-	0,16	0,16	
Mesleki	-	0,24	0,24	
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	-	0,08	0,08	
Öngörülü ve İçten Olma	-	0,25	0,25	
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	-	0,08	0,08	
Yönetsel	0,65	-	0,65	
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	-	0,10	0,10	

21. yüzyıl becerilerinden *üretimsel* üzerinde demokratik davranış *kişisel* ($\beta=0,03$), *eğitsel* ($\beta=0,16$) ve *mesleki* ($\beta=0,24$) ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\beta=0,08$), *öngörülü ve içten olma* ($\beta=0,25$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\beta=0,08$) ve *sorgulayıcı ve etkili öğretim değerlerinin* ($\beta=0,10$) dolaylı olarak etki ettiği görülmektedir. 21. yüzyıl becerilerinden *yönetsel becerinin* ($\beta=0,65$) en etkili ve doğrudan etkilediği görülmektedir. Ayrıca *kişisel, eğitsel, mesleki, sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, yönetsel, sorgulayıcı ve etkili öğretim* değerleri *üretimsel beceriyi* %43 yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinden *üretimsel beceriyi* %43 oranında artırdığı görülmektedir.

PATH analizi neticesinde öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinden *teknopedagogik* üzerindeki doğrudan, dolaylı ve toplam etkisi Tablo 4.9 da sunulmuştur.

Tablo 4.9: Öğretmenlerin Demokratik Davranışları ile Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerinden Teknopedagojik Üzerindeki Etkisi

Etki	Doğrudan	Dolaylı	Toplam	R ²
Teknopedagojik Üzerinde				
Kişisel	-	0,03	0,03	0,53
Eğitsel	-	0,18	0,18	
Mesleki	-	0,26	0,26	
Sürekli ve Amaçlı Düşünme	-	0,08	0,08	
Öngörülü ve İçten Olma	-	0,28	0,28	
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	-	0,09	0,09	
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	-	0,10	0,10	
Yönetsel	0,73	-	0,73	

21. yüzyıl becerilerinden *teknopedagojik* üzerinde demokratik davranış *kişisel* ($\beta=0,03$), *eğitsel* ($\beta=0,18$) ve *mesleki becerinin* ($\beta=0,26$); yansıtıcı düşünme eğilimlerinden *sürekli ve amaçlı düşünme* ($\beta=0,08$), *öngörülü ve içten olma* ($\beta=0,28$), *öğretim sorumluluğu ve bilimsellik* ($\beta=0,09$) ve *sorgulayıcı ve etkili öğretimin* ($\beta=0,10$) dolaylı olarak etkilediği görülmektedir. 21. yüzyıl becerilerinden *yönetsel becerinin* ($\beta=0,73$), teknopedagojik beceriyi doğrudan ve en etkili beceri olarak etkilediği görülmektedir. Ayrıca *kişisel, eğitsel, mesleki, sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim* ile *yönetsel beceri, teknopedagojik becerinin* %53'ünü yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin demokratik davranışlarından ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerinden teknopedagojik beceriyi %53 oranında artırdığı söylenebilir.

SONUÇ

Bu bölümde Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini öğretme düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgulara ve sonuçlara yönelik geliştirilen önerilere aşağıda yer verilmiştir.

1. Çalışmanın birinci alt problemine ilişkin bulgularda öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. Yüzyıl becerilerini öğretme düzeylerinin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelendiğinde; öğretmenlerin öğretimi gerçekleştirirken demokratik davranışlarından kişisel, eğitsel, mesleki becerilerinde kendilerini yeterli düzeyde gördükleri sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenlerin demokratik davranışlarından eğitsel ve mesleki alt boyutunda en yüksek ortalamaya sahip oldukları sonucuna ulaşılabilir. Buna göre öğretmenlerin milliyet, ırk, dil, din, cinsiyet konularında ayırım yapmadan başkalarına saygı duyan, araştıran, farklı düşüncelerde insanlarla çalışabilen kendilerini sınıfta ifade edebilen, sınıfta farklı teknik ve aktiviteler kullanan, öğrencilerin haklarına saygı duyan ve onlara karşı adil olan, sınıfta pozitif bir atmosfer yaratan ve öğrencilerine geri bildirim sunan gibi yorumlar getirilebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden kişisel beceride en düşük ortalamaya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre öğretmenlerin iş birliği içinde çalışmalarda, problem çözme stratejileri kullanmada, değişim ve ilerlemeye açık olmada özen göstermeleri gerektiği söylenebilir. Büyükkaragöz ve Kesici (1996), Yurtseven (2003), Yalçın (2007) çalışmalarında öğretmenlerin demokratik davranışlarında demokratik tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Merdan (2008) çalışmasının sonucunda öğretmenlerin Türkçe dersini demokratik kazanımların verilmesinde en etkili ders olarak gördüğünü ayrıca öğretmenlerin, öğrencilerinin bireysel gelişimlerine değer verip destekler tutum sergilerken sportif faaliyetlerle demokratik davranışların kazandırılmayacağı ve öğretmenlerin sivil toplum örgütlerinden yeteri düzeyde yararlanamadıkları sonucunu tespit etmiştir. Kerimgil (2008) çalışmasında yapılandırmacı anlayış ile hazırlanan programının öğretmen adaylarının sınıf içindeki demokratik tutumlarını olumlu olarak etkilediği

sonucuna ulaşmışken; Üstün (2011), öğretmenlerin demokratik tutumlarında “düşünceye saygı” alt boyutunda yüksek puan bulmuştur. Araştırmada öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, açık fikirlilik, sorgulayıcı ve etkili öğretim, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, araştırmacılık, öngörülü ve içten olma, mesleğe bakış becerilerinde kendilerini yeterli düzeyde gördüğü söylenebilir. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden mesleğe bakış alt boyutunda en yüksek ortalamaya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini severek yapmakta oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden öngörülü ve içten olma alt boyutunda en düşük ortalamaya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre ise; öğrencilerine ileriye görmesi konusunda yardımcı olması, kendi öğretiminde meslektaşlarının yapıcı eleştirilerinden yararlanması, kendini değerlendirirken öğrencileriyle empati kurma noktasında zayıf olduğu ve bu konuda öğretmenlerin kendilerini geliştirmesinin gerekli olduğu söylenebilir. Doğan-Dolapçioğlu (2007), Duban ve Yelken (2010), Ergüven (2011), Kaf – Hasırcı ve Sadık (2011), Tok (2008), Üstün (2011), Yorulmaz (2006) çalışmalarında benzer sonuçlar bulmuşlardır. Kaf-Hasırcı ve Sadık (2011) çalışmasında öğretmenlerin en olumlu algılarını sorgulayıcı ve etkili öğretim alt boyutunda, en olumsuz algılarını mesleğe bakış boyutunda bulmuştur. Tok (2008) çalışmasında öğretmen adaylarını deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayırmış ve deney grubundaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını kontrol grubuna göre daha olumlu bulmuştur. Üstün (2011) çalışmasında en yüksek puanı açık fikirlilik alt boyutunda bulurken, en düşük puanı öğretim sorumluluğu ve bilimsellik alanında bulmuştur. Yorulmaz (2006) çalışmasının sonucunda öğretmenlerin yansıtıcı düşünme ile ilgili becerileri ders sırasında fazla kullandıkları sonucunu bulmuştur.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinin yönetsel, teknopedagojik, esnek öğretim, üretimsel becerilerine “genellikle” belirtirken, onamacı becerisine “her zaman” olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinden esnek öğretim alt boyutunda en yüksek ortalamaya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; öğretmenlerin dersi sınıf ortamından bağımsız hale getirebildikleri gibi yorumu getirilebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme becerilerinden onamacı alt boyutunda en düşük ortalamaya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre ise; öğrencilerin doğru davranışlarını onaylayıcı yaklaşımları öğretici becerilere dönüştürüp sergileme noktasında zayıf oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Gürültü, Aslan ve Alcı (2018), Gürültü, Aslan ve Alcı (2019), Orhan Göksün (2016) yapmış oldukları çalışmalarında öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini kullanmada kendilerini yeterli düzeyde gördükleri ayrıca en yüksek ortalamanın onamacı, en düşük ortalamanın ise esnek öğretme alt boyutunda olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Arslan (2008) çalışmasında öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin özyeterlik algılarının ortalamalarının üzerinde yüksek seviyede olduğunu saptamıştır. Gürültü, Aslan ve Alcı (2019) çalışmalarında ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini kullanma düzeylerini ortanın üzerinde yüksek seviyede olduğu sonucunu elde etmiştir. Brun ve Hinostroza (2014) ve Bunker (2012) çalışmalarında öğrencilerin pedagojik ihtiyaçlarına öğretmenlerin yeteri kadar karşılık veremediği sonuçlarına ulaşmışlardır. Garba, Byabazaire ve Butshami (2015) ise; öğretmenlerin teknolojik araç ve gereçleri 21. yüzyıl becerilerini öğretirken kullanmalarının yeterli düzeyde olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Şad, Açıkgül ve Delican (2015) çalışmalarında öğretmen adaylarının pedagojik bilgiyi içeren alanlar dahil olmak üzere kendilerini bütün alanlarda yeterli algıladıklarını ve pedagoji bilgisi içeren alt faktörlerde puan ortalamasını yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

2. Çalışmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgularda, öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri alt faktörlerinin öğretim basamağına ve cinsiyete göre değişirken kıdem yılına göre değişme göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin onların öğretim basamağına göre; sorgulayıcı ve etkili öğretim ile öğretim sorumluluğu ve bilimsellik becerilerinin ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin, lisede görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucu ile sürekli ve amaçlı düşünme becerisinde ise ilkokulda görev yapan öğretmenlerin, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin, lisede görev yapan öğretmenlere göre derslerinde kavram haritası ve yeni materyaller kullanma, eleştirel bakış açısına sahip olma, iş birliği ile öğrenmeye önem verme, öğrencilerinin bireysel gelişmelerini takip etme,

öğrencileriyle etkili iletişim kurabilme, öğretimde neyi, kime, ne zaman ve nasıl yapacağını bilmesi gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca ilkokulda görev yapan öğretmenlerin ise ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre öğretimleri ile ilgili her zaman durum değerlendirmesi yapabilme, meslektaşlarına yardım edebilme ve öğrencilerinin görüşlerine değer verme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin cinsiyetlerine göre değişme gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre kadın öğretmenlerin sorgulayıcı ve etkili öğretim, öngörülü ve içten olma, mesleğe bakış becerilerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre derslerinde kavram haritası ve yeni materyaller kullanma, iş birliği ile öğrenmeye önem verme, öğrencilerinin geleceği görmelerinde onlara yardımcı olma ve öğretmenlik mesleğini sevme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden araştırmacı ve açık fikirlilik becerilerinin onların kıdem yılı, öğretim basamağı, cinsiyetlerine göre değişim göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Duban ve Yelken (2010) Kaf Hasırcı ve Sadık (2011), Üstün (2011) çalışmalarında yansıtıcı düşünme eğilimlerini cinsiyete, kıdeme göre yüksek bulurken; Doğan-Dolapçioğlu (2007) ve Ergüven (2011) öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin cinsiyet ve kıdeme göre değişme göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

3. Çalışmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgularda, öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinin görev yaptıkları öğretim basamağı ve cinsiyete göre değişme gösterirken, kıdem yılına göre değişme göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin demokratik davranışları onların öğretim basamağına göre; kişisel becerinin ilkokulda görev yapan öğretmenlerin, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilirken; eğitsel becerinin ise ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin, lisede görev yapan öğretmenlere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, ilkokulda görev yapan öğretmenlerin, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre bireysel haklara saygı duyabilme, hassas ve hoşgörülü olabilme, eşitliğe ve

adalete inanma, öz eleştiri yapabilme ve açık fikirli olabilme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin, lisede görev yapan öğretmenlere göre analiz ve sentez yapabilme, kendini sınıfta ifade edebilme, araştırma yapabilme ve farklı fikirdeki insanlarla çalışabilme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışlarının onların cinsiyetlerine göre değişme gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre kadın öğretmenlerin mesleki becerilerinin, erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilirken; eğitsel becerilerinde ise lisede görev yapan kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre; öğrencilerine adil olabilme, pozitif bir sınıf atmosferi yaratabilme, farklı teknik ve aktiviteler kullanabilme, meslektaşlarıyla iş birliği içinde olabilme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca lisede görev yapan kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre ise analiz ve sentez yapabilme, kendini sınıfta ifade edebilme, farklı fikirdeki insanlarla çalışabilme, araştırma yapabilme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Büyükkaragöz ve Kesici (1996), Genç ve Kalafat (2007), Topper (2007), Merdan (2008), Üstün (2011), Yurtseven (2003) çalışmalarında demokratik davranışları cinsiyete göre yüksek bulurken; Genç (2006) ve Yalçın (2007) cinsiyete göre değişme bulamamıştır. Ayrıca çalışmalarında Yalçın (2007) ve Yurtseven (2006) kıdeme göre değişme bulmazken; Genç (2006), Topper (2007), Merdan (2008) ve Üstün (2011) kıdeme göre yüksek bulmuştur.

4. Çalışmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgularda öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme alt faktörleri onların görev yaptıkları öğretim basamağına ve cinsiyetine göre yüksek bulunurken; kıdem yılına göre değişme göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinin onların öğretim basamağına göre; yönetsel, teknopedagojik, onamacı becerilerinin ilkokulda görev yapan öğretmenlerin, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; ilkokulda görev yapan öğretmenlerin, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlere göre; sınıf yönetimi, süreç yönetimi, etkinlik yönetimi, öğrencileri ile iyi iletişim kurabilme, teknoloji ve pedagoji becerilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca çalışmanın

bulgularında öğretmenlerin, esnek öğretim ve üretimsel becerilerinin ise ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerde, lisede görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle, ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin, lisede görev yapan öğretmenlere göre, materyal üretme ve öğretimi sınıf ortamından bağımsız hale getirebilme gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Gürültü, Aslan ve Alcı (2018) ilkokul öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerini kullanma seviyesinin daha ileri düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca Gürültü, Aslan ve Alcı (2019) Mesleki ve Teknik Anadolu lisesinde görev yapan öğretmenlerin onamacı becerilerinin yüksek olduğunu bulmuştur.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten becerilerinin onların cinsiyetine göre değişme gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; ilkokul ve ortaokulda görev yapan kadın öğretmenlerin, ilkokul ve ortaokulda görev yapan erkek öğretmenler ile lisede görev yapan kadın ve erkek öğretmenlere göre üretimsel becerilerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre ilkokul ve ortaokulda görev yapan kadın öğretmenlerin, materyal üretim becerileri gibi durumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Yapılan diğer çalışmalarda Çelik ve Bindak (2005) öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarında cinsiyetlerine göre anlamlı fark bulmamıştır. Gürültü, Aslan ve Alcı (2018) cinsiyete göre erkek öğretmenlerde yüksek bulurken; Orhan Göksun (2016) cinsiyete göre kadın öğretmenlerde yüksek bulmuştur. Ayrıca Gürültü, Aslan ve Alcı (2019) kıdeme göre onamacı, üretimsel, esnek öğretim becerilerini yüksek bulmuştur. Şad, Açıkgül ve Delican (2015) cinsiyete göre TPAB’de erkek ve kız öğretmen adaylarının benzer düzeyde sonuçlar gösterdiğini bulmuştur.

5. Bu araştırmada aynı zamanda öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimleri, 21. yüzyıl öğreten becerilerini öğretme düzeylerinin birbirleriyle ilişkileri de incelenmiştir. Öncelikle öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme ile demokratik davranışları arasındaki ilişkiye ait bulgular incelendiğinde 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren becerinin pozitif orta düzeyde mesleki değişken olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin 21. yüzyıl öğreten yönetsel becerileri ile anlamlı korelasyon gösteren beceriler sırasıyla; kişisel ve eğitsel değişkenleri olmuştur. Buna göre,

öğretmenlerin demokratik davranışları arttıkça 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel becerinin de arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme ile demokratik davranışları arasındaki ilişkiye ait bulgular incelendiğinde 21. yüzyıl becerilerini öğretmede teknopedagojik beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren becerinin pozitif orta düzeyde mesleki değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte 21. yüzyıl öğreten teknopedagojik becerileri ile anlamlı korelasyon gösteren beceriler sırasıyla; kişisel, eğitsel değişkenleri olmuştur. Buna göre demokratik davranışları arttıkça 21. yüzyıl becerilerinden teknopedagojik becerinin arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretme ile demokratik davranışları arasındaki ilişkiye ait bulgular incelendiğinde 21. yüzyıl becerilerini öğretmede onamacı beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren becerinin pozitif ve orta düzeyde kişisel değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte 21. yüzyıl öğreten onamacı beceri ile anlamlı korelasyon gösteren beceriler sırasıyla; mesleki, eğitsel değişkenleri olmuştur. Buna göre demokratik davranışları arttıkça 21. yüzyıl becerilerinden onamacı becerinin arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretmede esnek öğretim beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren becerinin pozitif orta düzeyde mesleki değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 21. yüzyıl öğreten esnek öğretim becerisi ile anlamlı korelasyon gösteren beceriler sırasıyla; eğitsel, kişisel değişkenleri olmuştur. Buna göre demokratik davranışları arttıkça 21. yüzyıl becerilerinden esnek öğretim becerisinin arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerini öğretmede üretimsel beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren becerinin pozitif orta düzeyde mesleki değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte 21. yüzyıl öğreten üretimsel beceri ile anlamlı korelasyon gösteren beceriler sırasıyla; kişisel, eğitsel değişkenleri olmuştur. Buna göre demokratik davranışları arttıkça 21. yüzyıl becerilerinden üretimsel becerinin arttığı söylenebilir.

Bu sonuçlara göre öğretmenlerin 21. yüzyıl öğretme düzeyleri ile demokratik davranışları arasında pozitif orta düzeyde ilişki olduğu ve

öğretmenlerin demokratik davranışları arttıkça 21. yüzyıl becerilerini öğretme seviyelerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Shechtman (2002) çalışmasında, öğretim başarısı ile demokratik inanç arasında ilişki olduğunu ve daha etkin öğretmenlerin daha demokratik öğretmen olduğu ve öğretmenlerin demokratik inançlarının sınıftaki davranışlarını etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri ile 21. yüzyıl becerilerini öğretme arasındaki ilişkiye ait bulgular incelendiğinde ise; 21. yüzyıl becerilerini öğretmede yönetsel beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren becerinin pozitif ve orta düzeyde öngörülü ve içten olma değişkeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 21. yüzyıl öğreten yönetsel beceri ile anlamlı korelasyon gösteren beceriler sırasıyla; araştırmacı, sorgulayıcı ve etkili öğretim, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sürekli ve amaçlı düşünme, açık fikirlilik, mesleğe bakış değişkenleri olmuştur. Buna göre yansıtıcı düşünme eğilimleri arttıkça 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel becerinin de arttığı söylenebilir.

21. yüzyıl becerilerini öğretmede teknopedagojik beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren becerinin pozitif orta düzeyde öngörülü ve içten olma değişkeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte 21. yüzyıl öğreten teknopedagojik beceri ile anlamlı korelasyon gösteren beceriler sırasıyla; araştırmacı, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim, sürekli ve amaçlı düşünme, açık fikirlilik, mesleğe bakış değişkenleri olmuştur. Bu bulguya ait sonuca göre öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimleri arttıkça 21. yüzyıl becerilerinden teknopedagojik becerinin arttığı söylenebilir. Çelik ve Bindak (2005), öğretmenlerin bilgisayar kullanmaları arttıkça bilgisayara ilişkin tutumlarının da arttığını ve bu durumun, öğretmenlerin teknolojiyi eğitim amaçlı olarak kullanmaya taraftar oldukları sonucunu saptamıştır. Şad, Açıkgül ve Delican (2015), çalışmalarında öğretmen adaylarının teknolojik araçları kullanmalarındaki sıklığın arttıkça Teknolojik Bilgi ve TPAB alt alanlarındaki yeterlilik düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır.

21. yüzyıl becerilerini öğretmede onamacı beceri ile en güçlü korelasyonu gösteren becerinin pozitif orta düzeyde öngörülü ve içten olma değişkeni olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte 21. yüzyıl öğreten onamacı beceri ile

anlamli korelasyon gosteren beceriler sirasiyla; arastirmaci, ogretim sorumlulugu ve bilimsellik, surekli ve amacli dusunme, acik fikirlilik, sorgulayici ve etkili ogretim, meslege bakis degiskenleri olmustur. Buna gore ogretmenlerin yansitici dusunme egilimleri arttikca 21. yuzyil becerilerinden onamacı becerinin de arttigi soylenebilir.

21. yuzyil ogreten becerilerinden esnek ogretim beceri ile en guclu korelasyonu gosteren becerinin pozitif dusuk duzeyde ogretim sorumlulugu ve bilimsellik degiskeni oldugu sonucuna ulasilmistir. Ayrica 21. yuzyil esnek ogretim beceri ile anlamli korelasyon gosteren beceriler sirasiyla; sorgulayici ve etkili ogretim, ongorelu ve icten olma, surekli ve amacli dusunme, arastirmaci, acik fikirlilik, meslege bakis degiskenleri olmustur. Buna gore ogretmenlerin yansitici dusunme egilimleri arttikca 21. yuzyil becerilerinden esnek ogretim becerinin de arttigi soylenebilir.

21. yuzyil becerilerini ogretmede uretimsel beceri ile en guclu korelasyonu gosteren becerinin pozitif orta duzeyde ongorelu ve icten olma degiskeni oldugu sonucuna ulasilmistir. Bununla birlikte 21. yuzyil uretimsel beceri ile anlamli korelasyon gosteren beceriler sirasiyla; sorgulayici ve etkili ogretim, ogretim sorumlulugu ve bilimsellik, arastirmaci, acik fikirlilik, surekli ve amacli dusunme, meslege bakis degiskenleri olmustur. Buna gore ogretmenlerin yansitici dusunme egilimleri arttikca 21. yuzyil becerilerinden uretimsel becerinin de arttigi soylenebilir.

Bu sonuclara gore ogretmenlerin 21. yuzyil becerilerini ogretme ile yansitici dusunme egilimleri arasında pozitif orta duzeyde iliski oldugu, ogretmenlerin yansitici dusunme egilimleri arttikca 21. yuzyil becerilerini ogretme seviyelerinin de arttigi bilgisine ulasilmistir. Adiguzel ve Yuksel (2012) yaptiklari calisma ile ogretmenlerin teknolojik arac gerecleri kullanmada bu becerilere sahip olduklarini fakat esnek ogretim becerisi alt boyutunda ogretimde sinif ortamının disina cikamadiklari, ogretim sorumlulugu ve bilimsellik becerisi alt boyutunda ogrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmadigi, teknolojik destekli derslerde ogrencilerle saglikli iletisim kuramadiklarini sorgulayici ve etkili ogretim becerisi ve uretimsel becerileri alt boyutunda farklı etkinlik ve aktiviteler ile

materyal kullanımının yetersiz kaldığı, teknolojiyi nerede, nasıl kullanmaları gerektiğini bilemediklerini ortaya koymuştur.

Brun ve Hinostroza (2014) çalışmalarında teknoloji kullanımında öğretmenlerin becerilerinin olduğu ancak bunu belli konulara entegre edebildiklerini ortaya koymuştur. Her iki çalışmanın genel sonucunda teknolojinin bireylerin öğrenmesi için tek başına yeterli olmadığı, eğitim sürecinde öğretmenlerin teknolojiyi alanlarındaki bilgilerin yanı sıra pedagojik yaklaşımlarla bunu desteklemeleri gerektiği, teknolojik alanda hazırlanan etkinliklerde öğrencilerin bireysel farklılıklarının da dikkate alınmasının gerektiğini ortaya koymuşlardır. Buckenmeyer (2008), yeterli zaman ile teknoloji kullanımı arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışmasında, zaman kısıtlaması olduğunda öğretmenlerin geleneksel yöntemlere başvuracağını belirtmiştir.

Arslan (2008) ve Şad, Açıkgül ve Delican (2015) çalışmalarında öğretmen adaylarının teknoloji bilgisi konusunda kendilerine güvendiklerini ortaya koymuşlardır. Bu sonuçların ise öğretmenlerin teknolojiyi derslerinde kullanabilmeleri noktasında ümit verici olduğu söylenebilir. Kurbanoğlu ve Akkoyunlu (2002) ise; öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik öz yeterlik algılarının ve bilgi okuryazarlığı becerilerin de yeterli düzeyde olmadığı sonucunu bulmuştur. Bu durumun kaynağının bulunması ile birlikte bilgisayar okuryazarlığı ders saatlerinin artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca Kurbanoğlu ve Akkoyunlu (2002), bilgisayar okuryazarlığı arttıkça bilgisayar öz yeterlik algılarının da artacağı sonucunu bulmuştur. Orhan Göksün (2016), çalışmasında öğretmenlerin kendi öğrenmeleri kadar öğrencilerine öğrettikleri ve öğretmenlik mesleğini yapmaları için kazanmaları gereken becerilerin yanında öğrenen becerilerini de geliştirmelerinin gerektiğini ortaya koymuştur. Tatlı ve Akbulut (2017), çalışmalarında öğretmenlerin teknoloji ve pedagoji becerilerinde temel düzeydeki bilgilerde teknolojinin eğitime entegre edilmesinde etkili ve verimli olamadıkları, sorun yaşadıkları bu konuda hizmet içi eğitim almak istediklerini kendilerini yeterli hissetmelerinin, becerileri öğrenenlere aktarmada daha başarılı oldukları ve teknolojiye hakim oldukça pedagojik unsurlarla da destekleyip öğrenenlere sunacaklarını ortaya koymuşlardır.

6. Çalışmanın altıncı alt problemine ilişkin bulgularda öğretmenlerin demokratik davranışlarının yansıtıcı düşünme eğilimlerini yordama gücü incelenmiştir. Öğretmenlerin demokratik davranışlarının onların yansıtıcı düşünme eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden eğitsel ve kişisel becerilerin, onların yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, araştırmacı becerileri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir. Buna göre yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünmenin anlamlı yordayıcıları; kişisel ve eğitsel beceridir. Toplam bu beceriler sürekli ve amaçlı düşünmenin %19'unu yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; adalete ve eşitliğe olan inançları, hoşgörülü ve hassas olmaları, analiz ve sentez yapabilmeleri, farklı fikirdeki kişilerle çalışabilmeleri onların öğrencilerinin görüşlerine değer vermesini, meslektaşlarına yardımcı olmasını etkilediği söylenebilir. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden öğretim sorumluluğu ve bilimsellik becerisinin anlamlı yordayıcıları da kişisel ve eğitsel beceridir. Toplam bu beceriler öğretim sorumluluğu ve bilimselliğin %50'sini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; adalete ve eşitliğe olan inançları, hoşgörülü ve hassas olmaları, analiz ve sentez yapabilmeleri, farklı fikirdeki kişilerle çalışabilmeleri onların öğretimde neyi, kime, niçin, ne zaman yapacağını bilmesi, öğrencilerinin bireysel gelişmelerini takip etmesi ve onlarla etkili iletişim kurabilmesini etkilediği söylenebilir. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden araştırmacı becerisinin anlamlı yordayıcıları; kişisel ve eğitsel beceridir. Toplam bu beceriler araştırmacı becerisinin %26'sını yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; adalete ve eşitliğe olan inançları, hoşgörülü ve hassas olmaları, analiz ve sentez yapabilmeleri, farklı fikirdeki kişilerle çalışabilmeleri onların araştırmacı ruhuna sahip olmasını etkilediği söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden eğitsel becerinin, onların yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sorgulayıcı ve etkili öğretim ile açık fikirlilik becerileri üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir. Buna göre öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisinin anlamlı yordayıcısı; eğitsel beceridir. Toplam bu beceriler sorgulayıcı ve etkili öğretim becerisinin %79'unu yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; bireysel haklara saygı duyması, adalete ve eşitliğe inanması, iş birlikçi olması,

analiz ve sentez yapması, başkalarına saygılı olması, kendilerini sınıfta ifade edebilmesi onların eleştirel bakış açısına sahip olması, öğrencilerinin hayallerini önemsemesini etkilediği söylenebilir. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden açık fikirlilik becerisinin de anlamlı yordayıcısı; eğitsel beceridir. Toplam bu beceriler açık fikirlilik becerisinin %51'ini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; bireysel haklara saygı duyması, adalete ve eşitliğe inanması, iş birlikçi olması, analiz ve sentez yapması, başkalarına saygılı olması, kendilerini sınıfta ifade edebilmesi onların yapmış oldukları uygulamalarda her türlü tepki, öneri ve soruya açık olması, durumlara farklı açılardan bakabilmesini etkilediği söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden mesleki becerinin, onların yansıtıcı düşünme eğilimlerinden öngörülü ve içten olma becerisi üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden öngörülü ve içten olma becerisinin anlamlı yordayıcıları; mesleki beceridir. Toplam bu beceri öngörülü ve içten olmanın %87'sini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; pozitif bir sınıf atmosferi yaratması, öğrencilerine geri bildirim sunması, meslektaşları ile iş birliği içinde bulunabilmesi onların öğrencilerinin ileriye görmesinde yardımcı olduğu ve öğrencilerini vizyon sahibi yapmasını etkilediği söylenebilir.

Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden eğitsel ve mesleki becerinin, onların yansıtıcı düşünme eğilimlerinden mesleğe bakış becerisi üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir. Buna göre öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinden mesleğe bakış becerisinin anlamlı yordayıcıları; eğitsel ve mesleki beceridir. Toplam bu beceriler mesleğe bakış becerisinin % 13'ünü yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; adalete ve eşitliğe olan inançları, hoşgörülü ve hassas olmaları, pozitif sınıf atmosferi yaratmaları, öğrencilerine karşı adil davranması, dersinde farklı materyal ve aktiviteler kullanması onların öğretmenlik mesleğini sevmelerini etkilediği söylenebilir.

Ayrıca çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. Yüzyıl becerilerini öğretme yordama gücü de incelenmiştir. Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme

eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini öğretme üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. 21. yüzyıl becerilerini öğretme yönetsel değer anlamlı yordayıcıları; öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden kişisel, eğitsel, mesleki beceriler, yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretimdir. Öğretmenlerin demokratik davranışlarından kişisel, eğitsel, mesleki beceriler dolaylı olarak yordarken yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim doğrudan yordamıştır. Toplam bu beceriler yönetsel değer %31'ini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin bireysel haklara saygı duyması, açık fikirli olması, iş birlikçi olması, öğretirken farklı teknik ve aktiviteler kullanması, pozitif sınıf atmosferi oluşturması, öğrencilerinin görüşlerine değer vermesi, öğrencilerinin geleceği görmelerine yardımcı olması, öğretimde neyi, nasıl ve ne zaman yapacağını bilmesi, öğrencilerle etkili iletişim kurması, derslerde yeni materyaller ve kavram haritaları kullanması, eleştirel bakış açısına sahip olması onların sınıf, süreç ve etkinlik yönetimlerini etkilediği söylenebilir.

21. yüzyıl becerilerini öğretmede onamacı değer anlamlı yordayıcıları; öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden kişisel, eğitsel, mesleki beceriler, yansıtıcı düşünme eğilimlerinden öngörülü ve içten olma, açık fikirlilik, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sürekli ve amaçlı düşünme, sorgulayıcı ve etkili öğretim ile 21. yüzyıl becerilerinden yönetseldir. Öğretmenlerin demokratik davranışlarından kişisel, eğitsel, mesleki beceriler ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri dolaylı olarak yordarken; yansıtıcı düşünme eğilimlerinden öngörülü ve içten olma, açıkfikirlilik, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik becerileri ve 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel değer doğrudan yordamıştır. Toplam bu beceriler onamacı değer % 44'ünü yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; adalete ve eşitliğe inanmaları, hoşgörülü olmaları, başkalarına saygılı olmaları, öğrencilere geri bildirim vermeleri, meslektaşlarıyla iş birliği içinde olmaları, adil olmaları, olaylara farklı açılardan bakabilmeleri, eğitsel etkinliklere değer vermeleri, öğrencilerle etkili iletişim kurmaları, öğretimde neyi, nasıl vereceklerini bilmeleri, öğretimleri ile ilgili değerlendirme yapabilmeleri, eleştirel bakış açısına sahip olmaları, sınıf yönetimi, etkinlik yönetimi, süreç yönetimine sahip olması onların öğrencilerin

doğru davranışlarını onaylayıcı yaklaşımlarını öğretim becerisine dönüştürmelerini etkilediği söylenebilir. Adıgüzel ve Yüksel (2012) çalışmalarında, öğretmenlerin onamacı becerilerinin eksik olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bunun nedenini, öğretmenlerin derslerini teknolojik araçlarla sunarken öğrenciler ile yüz yüze iletişimin sağlanamadığını ve bunun da öğrenciler ile iyi iletişim kurma noktasında yetersiz olduklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden kişisel, eğitsel, mesleki beceri ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörölü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretimde yönetsel değerin onların 21. yüzyıl becerilerinden esnek öğretim, üretimsel ve teknopedagojik değeri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir. 21. yüzyıl öğreten becerilerinden esnek öğretim değerin anlamlı yordayıcıları; öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden kişisel, eğitsel ve mesleki beceriler, yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörölü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim ile 21. yüzyıl becerilerinden yönetseldir. Öğretmenlerin demokratik davranışlarından kişisel, eğitsel ve mesleki becerileri ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörölü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri dolaylı olarak yordarken 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel değeri doğrudan yordamıştır. Toplam bu beceriler esnek öğretim değeri %31'ini yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; öz eleştiri yapabilme, kendini sınıfta ifade edebilme, meslektaşlarıyla iş birliği içinde bulunabilme, öğrencilerin bireysel ilerlemesini takip edebilme, öğrencilerin vizyon sahibi olmasında etkili olmasına yardımcı olabilme, bireysel haklara saygı duyabilme, öğrencilerine karşı adil olabilme, farklı fikirdeki kişilerle çalışabilme, açık fikirli olabilme, öğretirken farklı teknik ve aktiviteler kullanabilme, pozitif sınıf atmosferi oluşturabilme, öğrencilerinin görüşlerine değeri verebilmesi, öğrencilerinin geleceği görmelerine yardımcı olabilmesi, öğretimde neyi, nasıl ve ne zaman yapacağını bilebilme, öğrencilerle etkili iletişim kurabilme, derslerde yeni materyaller ve kavram haritaları kullanabilme, eleştirel bakış açısına sahip olabilme, sınıf yönetimi, süreç yönetimi, etkinlik yönetimleri gibi becerilerinin onların öğretimi sınıf ortamından bağımsız hale getirebildiği söylenebilir.

21. yüzyıl becerilerini öğretmede üretimsel değerin anlamlı yordayıcıları; öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden kişisel, eğitsel ve mesleki beceriler, yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim ile 21. yüzyıl becerilerinden yönetseldir. Öğretmenlerin demokratik davranışlarından kişisel, eğitsel ve mesleki becerileri ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri dolaylı olarak yordarken 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel değer doğrudan yordamıştır. Toplam bu beceriler üretimsel değerin % 43'ünü yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; öz eleştiri yapabilme, kendini sınıfta ifade edebilme, meslektaşlarıyla iş birliği içinde bulunabilme, öğrencilerin bireysel ilerlemesini takip edebilme, öğrencilerin vizyon sahibi olmasında etkili olmasına yardımcı olabilme, bireysel haklara saygı duyabilme, öğrencilerine karşı adil olabilme, farklı fikirdeki kişilerle çalışabilme, açık fikirli olabilme, öğretirken farklı teknik ve aktiviteler kullanabilme, pozitif sınıf atmosferi oluşturabilme, öğrencilerinin görüşlerine değer verebilmesi, öğrencilerinin geleceği görmelerine yardımcı olabilmesi, öğretimde neyi, nasıl ve ne zaman yapacağını bilebilme, öğrencilerle etkili iletişim kurabilme, derslerde yeni materyaller ve kavram haritaları kullanabilme, eleştirel bakış açısına sahip olabilme, sınıf yönetimi, süreç yönetimi, etkinlik yönetimleri gibi becerilerinin onların materyal üretmelerini etkilediği söylenebilir. Tatlı ve Akbulut (2017) öğretmen adaylarına yaptıkları çalışmada teknolojik araçların yeterli ve verimli kullanılmadığı ayrıca materyal hazırlamada kendilerini kısmen yeterli gördükleri sonucunu bulmuşlardır. Bu durumun ise öğretmen adaylarının TPAB düzeylerinin yeterli olmadığını saptamışlardır. Öğretmenlerin teknoloji kullanımlarındaki öz güven artışı ile beraber öz yeterlik inançlarının da artması onların teknolojiyi eğitime entegre etme konusunda kendilerini yeterli düzeyde görecekleri söylenebilir. Öğretmenlerin materyal hazırlamaları onların beceri, bilgi ve tutumlarını da artıracaktır.

21. yüzyıl becerilerini öğretmede teknopedagojik değerin anlamlı yordayıcıları; öğretmenlerin demokratik davranışları alt faktörlerinden kişisel, eğitsel ve mesleki beceriler, yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim ile 21. yüzyıl becerilerinden yönetseldir. Öğretmenlerin

demokratik davranışlarından kişisel, eğitsel ve mesleki becerileri ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim becerileri dolaylı olarak yordarken; 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel değer doğrudan yordamıştır. Toplam bu beceriler teknopedagojik değerın %53'ünü yordamıştır. Buna göre öğretmenlerin; öz eleştiri yapabilme, kendini sınıfta ifade edebilme, meslektaşlarıyla iş birliği içinde bulunabilme, öğrencilerin bireysel ilerlemesini takip edebilme, öğrencilerin vizyon sahibi olmasında etkili olmasına yardımcı olabilme, bireysel haklara saygı duyabilme, öğrencilerine karşı adil olabilme, farklı fikirdeki kişilerle çalışabilme, açık fikirli olabilme, öğretirken farklı teknik ve aktiviteler kullanabilme, pozitif sınıf atmosferi oluşturabilme, öğrencilerinin görüşlerine değer verebilmesi, öğrencilerinin geleceği görmelerine yardımcı olabilmesi, öğretimde neyi, nasıl ve ne zaman yapacağını bilebilme, öğrencilerle etkili iletişim kurabilme, derslerde yeni materyaller ve kavram haritaları kullanabilme, eleştirel bakış açısına sahip olabilme, sınıf yönetimi, süreç yönetimi, etkinlik yönetimleri gibi becerilerinin onların teknoloji ve pedagoji becerilerini etkilediği söylenebilir. Adıgüzel ve Yüksel (2012) çalışmalarında, Dilcilerin derslerinde teknolojik araçları en fazla ve farklı öğretim teknolojileri ile kullandıkları ve akıllı tahta, power point sunumu gibi teknolojik araçları derslerinde daha fazla kullandıklarını belirtmişlerdir. Fakat sonuç her ne kadar öğretmenlerin derslerinde teknolojik araçları kullanmaları uygun düzeyde gibi görülse de öğretmenlerin alınan eğitim ve uygulamaların yetersiz olduğunu ve teknolojik araçları derslerinde kullanmalarda eksik olduklarını belirttikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bunun nedeninin ise; fiziki alt yapı ve donanımdan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Adıgüzel ve Yüksel (2012) ile benzer sonuçlara Brun ve Hinostroza (2014) ve Pelgrum ve Plomp (1993) çalışmalarında ulaşmıştır. Bernhardt (2015), öğretmenlerin 21. yüzyıl becerilerine uyum sağlamak için mesleki gelişime ihtiyaç duyduklarını ve bunun için hevesli oldukları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğretmenlerin meslektaşları ile iş birliği içinde çalışmaları, okul dışında öğrenmeye açık olmalarının 21. yüzyıl becerilerine uyumlarını sağlamada etkili olacağını belirtmiştir. Bunker (2012), lise öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerini kullanmada isteksiz olduklarını belirtmiş ve öğretmenlerin mesleklerine yönelik gelişim etkinlikleri düzenlenmesi önerisinde bulunmuştur.

Garba, Byabazaire ve Busthami (2015) çalışmalarında, internet ve bilgisayar kullanımı imkanın sağlandığı fakat bu imkanların 21. yüzyıl becerilerini öğretmede yeterli olmadığı sonucunu bulmuştur. Teknolojik ekipmanları öğretmenin yanında teknolojik bilgi ve becerileri benimsemelerinin gerektiğini belirtmiştir. Şad, Açıkgül ve Delican (2015) ise TPAB algısının en güçlü yordayıcısını pedagojik alan bilgisi olduğu sonucunu bulmuştur.

Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Öğretmenlerin demokratik davranışlarında değişim ve ilerleme, iş birliği içinde çalışma, problem çözme stratejilerini kullanmaları kişisel becerileri, yansıtıcı düşünme eğilimlerinde öğrencilerin ileriye görmelerinde, kendilerini değerlendirmede, meslektaşlarının yapıcı eleştirileri onların öngörülü ve içten olma becerilerini ve 21. yüzyıl becerilerinde öğrencilerin doğru davranışlarını onaylayıcı yaklaşımlarının geliştirilmesi onamacı becerilerinde başarı sağlayabilmeleri için uygun ortamlar hazırlanabilir ve kendilerini bu yönde geliştirmeleri desteklenebilir.

2. Öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretmede cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlerden daha fazla demokratik davranışa sahip oldukları, daha fazla yansıtıcı düşündükleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretmede bu becerileri daha fazla kullandıkları göz önüne alındığında; bu farklılıkların sebepleri belirlenerek bu yönde çözümler getirilebilir ve erkek öğretmenlerin mesleki hizmet içi eğitimler ile bu yönde kendilerini geliştirmeleri sağlanabilir.

3. Öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretmede öğretim basamağı değişkenine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Demokratik davranışlarında, yansıtıcı düşünme eğilimlerinde ve 21. yüzyıl becerilerini öğretmede ilkökul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin, bu becerileri daha fazla kullandıkları göz önüne alındığında; bu farklılıkların sebepleri belirlenerek bu yönde çözümler getirilebilir ve lisede görev yapan öğretmenlerin derslerinde yeni materyaller ve kavram haritası

kullanma, öğretimde neyi, nasıl ve ne zaman kullanmalarını bilme, öğrencileriyle etkili iletişim kurma, öğrencilerinin bireysel ilerlemesini takip etme, pozitif sınıf ortamı yaratma, öğrencilere adil ve açık olma, farklı teknik ve yöntemlerden yararlanma, derslerinde teknolojik araç ve gereçleri daha fazla kullanma gibi becerilerinin geliştirilmesi mesleki hizmet içi eğitimler ile desteklenebilir.

4. Öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretme arasında pozitif ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlere mesleki hizmet içi kurslarla bu alanda yapılan çalışmaların sonuçlarının sunulması onların eğitim için yapacakları faaliyetler açısından faydalı olabilir.

5. Demokratik davranışlar ve yansıtıcı düşünme, 21. yüzyıl becerilerini öğretmede etkili olan özelliklerdir. Öğretmenlerin demokratik davranışları ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinin 21. yüzyıl becerilerini öğretmede oldukça ilişkili olduğu görülmektedir. Demokratik davranışlardan kişisel, eğitsel, mesleki beceri ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülü ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel değer yordayıcısı olmuştur. Bundan dolayı öğretmenlere öğretimde neyi, nasıl ve ne zaman yapacaklarının öğretilmesi, öğrencileri ile iletişimlerinin sağlanabilmesi, meslektaşları ile iş birliği içinde olmaları için derslerde yeterli zaman ve imkan sağlanması, zaman ve sınıf yönetimlerinin başarısı arasındaki ilişkiyi artıracaktır. Zaman ve sınıf yönetiminde yetersiz olan öğretmenlerin geleneksel yöntemlere başvuracak ve yeni teknik ve yaklaşımları kullanmaları azalacaktır.

21. yüzyıl becerilerinden onamacı değer demokratik davranışlardan kişisel, eğitsel, mesleki ile yansıtıcı düşünme eğilimlerinden öngörülü ve içten olma, açık fikirlilik, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sürekli ve amaçlı düşünme, sorgulayıcı ve etkili öğretim ve 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel beceri yordayıcısı olmuştur. Öğretmen ve öğrencilerin süreçte birbiri ile uyumunun sağlanması, öğrencileri ile etkili ve iyi iletişim kurabilmesi, öğretmenlerin sınıfta doğru davranışları onaylayıcı tutumlarının öğretim becerilerine dönüştürülmesi,

öğretmenlerin ders işleniş süreci içinde öğrencilerini onayladığını gösteren tepkilerle motive etmesi başarının artmasına katkı sağlayacaktır.

21. yüzyıl becerilerinden esnek öğretim değerini demokratik davranışlarından kişisel, eğitsel, mesleki beceriler ve yansıtıcı düşünme eğilimlerinden öngörülmesi ve içten olma, açık fikirlilik, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sürekli ve amaçlı düşünme, sorgulayıcı ve etkili öğretim ile 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel beceri yordayıcısı olmuştur. Bundan dolayı öğretmenlerin derslerini sınıf ve okul ortamından bağımsız hale getirebilmek için yeterli imkanlar sağlanıp mevcut durumlar oluşturulması ile dersin konusu ile uygun ortamlarda öğrencilerin öğrenmesi sağlanabilir. Ayrıca donanım, alt yapı sorunlarının da ortadan kaldırılması ile 21. yüzyıl becerilerini öğretmenlerin sınıflarında daha aktif kullanmaları sağlanabilir.

21. yüzyıl becerilerinden üretimsel değerini demokratik davranışlardan kişisel, eğitsel, mesleki beceriler ve yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülmesi ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim ile 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel beceri yordayıcısı olmuştur. Bundan dolayı dersin branşına uygun olarak öğrenciler ve öğretmenlerin iş birliği içerisinde materyal geliştirmelerini pekiştirecek etkinlikler sağlanması onların yeni etkinlik ve materyal üretmelerinde başarı sağlamalarına yardımcı olacaktır.

21. yüzyıl becerilerinden teknopedagojik değerini demokratik davranışlardan kişisel, eğitsel, mesleki ve yansıtıcı düşünme eğilimlerinden sürekli ve amaçlı düşünme, öngörülmesi ve içten olma, öğretim sorumluluğu ve bilimsellik, sorgulayıcı ve etkili öğretim ile 21. yüzyıl becerilerinden yönetsel beceri yordayıcısı olmuştur. Öğretmenlerin bilgisayarla öğretim hakkında yeterli bilgiye sahip olması, yeni becerileri meslektaşları ile iş birliği içinde öğrenmesi, teknolojik bilgi ve becerileri sınıflarında uygulayabilme yeterliliklerinin geliştirilmesi bu becerinin artmasını sağlayacaktır. Bundan dolayı öğretmenlerin teknopedagojik becerilerini etkin olarak kullanabilmesi için mesleki hizmet içi etkinlikler sağlanarak kendi branşları ile özellikle teknolojik araç-gereçler birleştirilerek öğretim sürecinde nasıl kullanacakları öğretiler. Öğretmenlerin yine mesleki

hizmet içi kurslarla 21. yüzyıl becerilerini kullanma düzeylerini artırıcı çalışmalara yer verilerek özellikle öğretmenlerin teknolojiyi sahada kullanmalarına yönelik deneyimler kazandırılabilir.

İleride Yapılacak Çalışmalar İçin Öneriler

1. Bu çalışmada veriler nicel yollarla elde edilmiştir. Diğer araştırmacılar nitel veri araçlarında gözlem ve görüşme araçlarını kullanarak çalışmalarını yürütebilir.

2. Bu çalışmada öğretmenlerin demokratik davranışları, yansıtıcı düşünme eğilimleri ve 21. yüzyıl becerilerini öğretmede cinsiyet, kıdem, öğretim basamağı değişkenleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Diğer çalışmalarda farklı değişkenlerin etkisi de katılarak incelenebilir.

3. Bu çalışma öğretmenler ile yürütülmüştür. Diğer araştırmacılar eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adayları ile çalışmalarını yürütebilir.

4. Bu çalışmada devlet okullarında görev yapan öğretmenler ile çalışılmıştır. Diğer araştırmacılar özel okullarda görev yapan öğretmenler ile çalışarak, çalışmanın sonuçlarını karşılaştırabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Abdullah ve Yüksel İsmail (2012); "Evaluation of Teachers' Instructional Technologies Integration Skills: A Qualitative Need Analysis For New Pedagogical Approaches," *Necatibey Eğitim Fakültesi Dergisi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, Cilt 1, s. 265-286.
- Ahmet, Işık, Çiltaş Alper ve Baş Fatih (2010); "Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmenlik Mesleği," *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 14, Sayı 1, s. 53-62.
- Akbaş, Cem (2018); "Öğretmenlerin Yenilenmiş Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Çerçevesinde Algılanan Yeterlilik Düzeylerinin Belirlenmesi," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Alp, Sibel ve Şahin Taşkın Çiğdem (2008); "Eğitimde Yansıtıcı Düşüncenin Önemi ve Yansıtıcı Düşüncüyü Geliştirme," *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 178, s. 311-320.
- Anagün, Şengül Saime, Atalay Nurhan, Kılıç Zeynep ve Yaşar Serhat (2016); "Öğretmen Adaylarına Yönelik 21. Yüzyıl Becerileri Yeterlilik Algıları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması," *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 40, s. 160-175.
- Arslan, Ali (2008); "Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumları ile Öz Yeterlik Algıları Arasındaki İlişki," *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 7, Sayı 24, s. 101-109.
- Arslan, Mustafa Cüneyt (2012); "İlköğretim Okul Müdürlerinin Demokratik Tutum ve Davranışlarının Öğretmen Motivasyonu ve Öğrenci Başarısına Etkisi," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Arslan, Şeyda (2019); "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Öz Yeterlik İnancı Kaynakları ve Öz Yeterlik İnançlarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına Etkisi," Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Aşkın Kurt, Adile ve Orhan Göksün Derya (2014); "Öğretmen Adaylarının 21. yy. Öğrenen Becerileri Kullanımları ve 21. yy. Öğreten Becerileri Kullanımları Arasındaki İlişki," *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Cilt 42, Sayı 190, s. 107-130.
- Aydeniz, Mehmet (2017); "Eğitim Sistemimiz ve 21. yüzyıl Hayalimiz: 2045 Hedeflerine İlerlerken, Türkiye için STEM odaklı Ekonomik Bir Yol Haritası," University of Tennessee, Knoxville.

- Ball, Deborah L. ve Cohen David K. (1999); “*Developing Practice, Developing Practitioners*,” In G. Sykes and L. Darling- Hammond (Eds.), *Teaching as the Learning Profession: Handbook of Policy and Practice*, Jossey Bass, San Francisco, s. 3-32
- Bernhardt, Philip E. (2015); “21st Century Learning: Professional Development in Practice,” *The Qualitative Report*, Cilt 20, Sayı 1, s. 1-19.
- Bozkurt Bulut, Nergüz (2003); “İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi*, 15-18 Ekim, Antalya.
- Bozkurt, Şeyma Büşra ve Çakır Hasan (2016); “Ortaokul Öğrencilerinin 21. Yüzyıl Öğrenme Beceri Düzeylerinin Cinsiyet ve Sınıf Seviyesine Göre İncelenmesi,” *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 39, s. 69-82.
- Brun, Mario ve Hinostroza J. Enrique (2014); “Learning to Become a Teacher in The 21st Century: ICT İntegration in Initial Teacher Education in Chile,” *Institute of ICT in Education*, Cilt 17, Sayı 3, s. 222-238.
- Buckenmeyer, Janet (2008); “Revisiting Teacher Adoption of Technology: Research Implications And Recommendations For Successful Full Technology İntegration,” *College Teaching Methods & Styles Journal*, Cilt 4, Sayı 6, s. 7-10.
- Bunker, H. Diane (2012); “*Teachers Orientation to Teaching and Their Perceived Readiness for 21st Century Learners*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University Of Texas, Arlington.
- Büyükdüvenci, Sabri (1990); “Demokrasi, Eğitim ve Türkiye,” *Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 23, Sayı 2, s. 583-597.
- Büyükkaragöz, Savaş ve Çivi Cuma (1999); *Genel Öğretim Metotları*, Öz Eğitim Yayınları, Konya.
- Büyükkaragöz, Savaş ve Kesici Şahin (1996); “Öğretmenlerin Hoşgörü ve Demokratik Tutumları,” *Ege Eğitim Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, s. 353-365.
- Büyüköztürk, Şener, Çakmak Kılıç, Ebru Akgün, Özcan Erkan, Karadeniz Şirin ve Demirel Funda (2017); *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara.
- Çelik, Halil Coşkun ve Recep Bindak (2005); “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi,” *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 10, s. 27-38.
- Demirtaş, Hasan (2004); “Demokratik Sınıf Yönetimi ve Üniversite Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarının Sınıf İçi Tutum ve Davranışlarına İlişkin Görüşleri,” *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.

- Dewey, John (2004); *Demokrasi ve Eğitim*, (Çev.: T. Göbekçin), Yeryüzü Yayınevi, Ankara.
- Doğan Dolapçioğlu, Sevda (2012); ‘‘Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Düzeylerinin Değerlendirilmesi,’’ Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Duban, Nil ve Yelken Tuğba (2010); ‘‘Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ve Yansıtıcı Öğretmen Özellikleriyle İlgili Görüşleri,’’ *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, s. 343-360.
- Dursun, Fevzi ve Saracaloğlu Asuman Seda (2010); ‘‘Bilişim Teknolojileri Öğretmen Yeterliklerinin Değerlendirilmesi,’’ *Journal of Turkish Studies*, Cilt 12, Sayı 23, s. 89-120.
- Elkatmış, Metin ve Toptaş, Veli (2015); ‘‘Sınıf Öğretmeni Adaylarının Demokratik Tutumlarının İncelenmesi,’’ *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt XII, Sayı I, s. 128-144.
- Ergin, Akif ve Birol Cem (2000); *Eğitimde İletişim*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ergüven, Sevgi (2011); ‘‘Öğretmenlerin Yansıtıcı Düşünme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi,’’ Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Ersöz, Yasemin ve Duruhan Kemal (2015); ‘‘Okul Ortamında Demokrasi Yaşantıları,’’ *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, s. 13-26.
- Ersözlü, Zehra Nur (2008); ‘‘Yansıtıcı Düşünmeyi Geliştirici Etkinliklerin İlköğretim 5. sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi,’’ Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Eryılmaz, Selami ve Ulusoy Çelebi (2015); ‘‘21. Yüzyıl Becerileri Işığında Fatih Projesi Değerlendirmesi,’’ *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 35, Sayı 2, s. 209-229.
- Garba, Sani Alhaji ve Byabazaire Yusuf Busthami (2015); ‘‘Toward the Use of 21st Century Teaching-Learning Approaches: The Trend of Development in Malaysian Schools Within The Context of AsiaPacific,’’ *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, Cilt 10, Sayı 4, s. 72-79.
- Gelen, İsmail (2017); ‘‘P21- Program ve Öğretimde 21. Yüzyıl Beceri Çerçevesi (ABD Uygulamaları),’’ *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, s. 15-29.
- Genç, Salih Zeki (2006); ‘‘Demokratik Kazanımların Gerçekleştirilmesinde İlköğretim Öğretmenlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi,’’ *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 171, s. 43-54.

- Genç, Salih Zeki ve Temel Kalafat (2007); “Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları ile Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi,” *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 10, s. 10-22.
- Griffith, B. A ve Frieden G. (2000); “Facilitating Reflective Thinking in Counselor Education,” *Counselor Education and Supervision*, Cilt 40, Sayı 2, s. 82-94.
- Güçlü, N. (1998); “Sınıfta Etkili Öğrenci-Öğretmen İletişiminin Kurulması,” *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 2, s. 61-64.
- Gürültü, Ercan, Aslan Mehmet ve Alcı Bülent (2018); “İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterliliklerinin 21. Yüzyıl Becerileri Işığında İncelenmesi,” *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 6, Sayı 71, s. 543-560.
- Gürültü, Ercan, Aslan Mehmet ve Alcı Bülent (2019); “Ortaöğretim Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerileri Kullanım Yeterlilikleri,” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Advance online publication. doi: 10.16986/HUJE.2019051590
- Gürses, Ahmet, Bayrak Ramis, Yalçın Mehmet, Açıkyıldız Metin ve Doğar Çetin (2005); “Öğretmenlik Uygulamalarında Mikroöğretim Yönteminin Etkililiğinin İncelenmesi,” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, s. 1-10.
- Haladyna, Thomes M. (1997); *Writing Test Item to Evaluate Higher Order Thinking*, USA: Allyn and Bacon.
- İflazoğlu, Ayten ve Erinç Çaydaş (2004); “Öğrencileri ile Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Demokratik Tutumları ile Otoriteryen Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi,” *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz, Malatya, s. 1-16.
- Jay, Joelle K ve Johnson Kerri L. (2002); “Capturing Complexity: A Typology of Reflective Practice for Teacher Education,” *Teaching and Teacher Education*, Cilt 18, s. 73-85.
- Johnson, L., Adams S., ve Cummins M. (2012); *NMC Horizon Report: 2012 Higher Education Edition*, Austin, TX: The New Media Consortium.
- Kaf Hasırcı, Özlem ve Sadık Fatma (2011); “Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi,” *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 20, Sayı 2, s. 195-210.
- Kalkay, İbrahim (2013); “6.-7. Ve 8. Sınıf Öğretim Programlarının Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Kazandırma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

- Karacaoğlu, Ömer Cem (2008); “*Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Öğretmen Yeterlilikleri*,” Yayınlanmamış Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karadüz, Adnan (2010); “Dil Becerileri ve Eleştirel Düşünme,” *Journal of Turkish Studies*, Cilt 5, Sayı 3, s. 1567-1593.
- Karaman, Kemal, Karataş Adem ve Özgür Adem (2014); “Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri ile Eleştirel Düşünme Eğilimleri Üzerine Bir Çalışma,” *14-XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 5-7 Şubat Mersin, s. 179-187.
- Karaman, M. Kemal (2016); “Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri ve Eleştirel Düşünme Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma” *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, s. 327-349.
- Karasar, Niyazi (2016); *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Kay, Robin H. (2016); “Evaluating Strategies Used To Incorporate Technology Into Preservice Education: A Review Of the Literature,” *Journal of Research on Technology in Education*, Cilt 38, Sayı 4, s. 383-408.
- Kayabaşı, Yücel (2011); “Öğretmen Adaylarının Davranışlarının Demokratik Sınıf Ortamı Açısından Değerlendirilmesi,” *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 31, Sayı 2, s. 525-549.
- Kerimgil, Seda (2008); “*Yapılandırmacı Öğrenmeye Dayalı Bir Öğretim Programının Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme ve Demokratik Tutumlarına Etkisi*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- KeskinKılıç Yumuşak, Güngör (2015); “Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları,” *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, s. 466-481.
- Keskinkılıç, Güngör (2010); “*İlköğretim 7. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinde Uygulanan Yansıtıcı Düşünmeye Dayalı Etkinliklerin Bilimsel Süreç Becerilerinin Gelişimine ve Başarıya Etkisi*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kıpık, Mehmet (2015); “*Kimya Programlarının Yürütülmesinde Öğretmen Yeterliliklerinin ve Alt Yapı Sorunlarının Belirlenmesi*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kim, T. ve Yoon H. (2008); *Study of Developing Core Competencies of Adolescent and Promotion Project*, I. Seoul: National Youth Policy Institute.
- Korkmaz, H. Eylem (2013); “*Okullarda Demokratik Eğitim Ortamının Gerçekleşmesine YÖNELİK Öğretmen Alguları*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kozikoğlu, İşhak ve Nebi Altunova (2018); “Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Becerilerine İlişkin Öz-yeterlik Algularının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Yordama Gücü,” *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt 8, Sayı 3, s. 522-531.
- Köğce, Davut, Özpınar İlknur, Mandacı Seher ve Aydoğan Yenmez Arzu (2014); “Öğretim Elemanlarının 21. Yüzyıl Öğrenen Standartları ve Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Görüşleri,” *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, s. 185-213.
- Kurbanoğlu, Serap ve Buket Akkoyunlu (2002); “Öğretmen Adaylarına Uygulanan Bilgi Okuryazarlığı Programının Etkililiği ve Bilgi Okuryazarlığı Becerileri ile Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Arasındaki İlişki,” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, s. 98-105.
- Kurnaz, Ayşe (2011); “İlköğretim Öğretmenlerinin Yaratıcılık Düzeyleri ve Demokratik Tutumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Kuş, Z. (2012); “İlköğretim Öğrencilerinin Demokrasi Algularının Çeşitli Değerışkenler Açısından İncelenmesi,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuuk, Özlem (2019); “Eğitim 4.0 Yaklaşımı ve 21. Yüzyıl Becerileri,” *Eğitimde Güncel Konular ve Yeni Yaklaşımlar*, (Ed.: Ali Arslan), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, s. 3-22.
- Langer, Arthur M. (2002); “Reflecting on Practice: Using Learning Journals in Higher and Continuing Education,” *Teaching in Higher Education*, Cilt 7, sayı 3, s. 337- 351.
- Levin, Benjamin (1998); “The Educational Requirement for Democracy,” *Curriculum Inquiry*, Cilt 28, Sayı 1, s. 57-59.
- Merdan, Tülin (2008); “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğrencilere Demokratik Davranış Kazandırma Yeterlilikleri,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006); *TEDP-Temel Eğitime Destek Projesi: Öğretmen Eğitimi Bileşeni, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikler*, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2017); *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri*, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Mojgan, Afshari, Kamariah Abu Bakar, Wong Su, Luan Bahaman, Abu Samah ve Foo Say Fooi (2009); “Factors Affecting Teachers’ Use of Information and Communication Technology,” *Internatiol Journal of Instruction*, Cilt 2, Sayı 1, s. 78-104.

- Oğuz, Aytunga (2011); “Öğretmen Adaylarının Demokratik Değerleri ile Öğretme ve Öğrenme Anlayışları,” *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 22, s. 139-160.
- Oliver, Ron ve Towers Stephen (2000); “Benchmarking ICT Literacy in Tertiary Learning Settings,” *Learning to Choose: Choosing to Learn. Proceedings of the 17th Annual ASCILITE Conferences*. s. 381-390.
- Orhan Göksün, Derya (2016); “Öğretmen Adaylarının 21. yy. Öğrenen Becerileri ve 21. yy. Öğreten Becerileri Arasındaki İlişki,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Özcan, Mustafa (2013); “Okulda Üniversite: Türkiye’de Öğretmen Eğitimini Yeniden Yapılandırmak İçin Bir Model Önerisi,” İstanbul, TUSİAD. Erişim Adresi: <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/7344-okulda-universite-turkiyede-ogretmen-egitimini-yeniden-yapilandirmak-icin-bir-model-onerisi>, (Erişim Tarihi: 17.03. 2020).
- Özkan, Metin ve Arslantaş İsmail, H. (2013); “Etkili Öğretmen Üzerine Sıralama Yöntemiyle Bir Ölçekleme Çalışması,” *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, s. 311-330.
- Partnership for 21st Century Learning (2015); “P21 Framework Definitions,” <https://www.battelleforkids.org/networks/p21>, (Erişim Tarihi: 11.03.2020).
- Pelgrum, Willem J. ve Plomp Tjeerd (1993); “The WorldWide Use of Computers: A Description of Main Trends,” *Computers Education*, Cilt 20, Sayı 4, s. 323-332.
- Schweisfurth, Michele (2002); “Democracy and Teacher Education: Negotiating Practice in The Gambia,” *Comparative Education*, Cilt 38, Sayı 3, s. 303-314.
- Semerci, Çetin (2007); “Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeğinin Geliştirilmesi,” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, Cilt 7, Sayı 3, s. 1351-1377.
- Senemoğlu, Nuray (2001); *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Shechtman, Zipora (2002); “Validation of The Democratic Teacher Belief Scale (DTBS),” *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, Cilt 9, Sayı 3, s. 363-377.
- Sıvacı, Sadık Yüksel (2017); “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Becerileri ile Zeka Alan Profilleri Arasındaki İlişki,” *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 42, s. 254-271.
- Subba, Dipty (2014); “Democratic Values and Democratic Approach in Teaching: A Perspective,” *American Journal of Education Research*, Cilt 2, sayı 12A, s. 37-40.

- Şad, Nihat Süleyman, Açıkgül Kübra ve Delican Kenan (2015); “Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgilerine (TPAB) İlişkin Yeterlilik Algıları,” *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, s. 204-235.
- Şahin Yüksel, Fulya (1998); “Grupla iletişim Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin iletişim Beceri Düzeylerine Etkisi,” *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Cilt 22, Sayı 110, s. 12-19.
- Şişman, Mehmet (2009); “Öğretmen Yeterlilikleri: Modern Bir Söylem ve Retorik,” *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 10, Sayı 3, s. 63-82.
- Taçman, Müge (2006), “İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Demokratik Tutumları,” *Cypriot Journal of Educational Sciences*, Cilt 1, Sayı 1, s. 30-46.
- Tatlı, Zeynep ve Akbulut, Hava İpek (2017); “Öğretmen Adaylarının Alanda Teknoloji Kullanımına Yönelik Yeterlilikleri,” *Ege Eğitim Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, s. 31-55.
- Thorpe, Karran (2004); “Reflective Learning Journals: From Concept to Practice,” *Reflective Practice*, Cilt 5, Sayı 3, s. 327-343.
- Tileği, Hasan (2014); “İlkokul ve Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Algılarına Göre Öğretmen Yeterlilikleri,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Tok, Şükran (2008), “Yansıtıcı Düşünmeyi Geliştirici Etkinliklerin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına, Performanslarına ve Yansıtılmalarına Etkisi,” *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Cilt 33, Sayı 149, s. 104-117.
- Topper, Tuğba (2007), “İlköğretim İkinci Kademedeki Demokrasi Eğitimi: İkinci Kademe Öğretmenlerinin Demokratik Tutum ve Davranışları Sergileme Düzeyleri (Kars İli Örneği),” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Trilling, Bernie ve Fadel Charles (2009); *21 St Century Skills: Learning For Life in Our Times*, Francisco Jossey-Bass.
- Tutkun, Tugay ve Genç Salih Zeki (2013); “Öğretmen Adaylarının Demokratik Algı ve Tutumlarına Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması,” *The Journal of Academic Social Science Studies*, Cilt 6, Sayı 7, s. 1127-1138.
- Türk Eğitim Derneği (2009); *Öğretmen Yeterlilikleri*, Adım Okan Matbaacılık Basım Yayın, Ankara.
- Ünlü, Mesut (2016); “Ortaokul Ders Programlarının; Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerilerinin Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi,” *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 41, s. 373-380.

- Ünver, Gülsen (2003); *Yansıtıcı Düşünme*, PegemA Yayınları, Ankara.
- Ünver, Gülsen, (2007); “Yansıtıcı Düşünme,” *Eğitimde Yeni Yönelimler*, (Ed.: Özcan Demirel), Pegem A Yayınları, Ankara, s. 137-148.
- Üstün, Gülnihal (2011); “*Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ile Demokratik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Varod, Vered Silver, Alkalai Yoram Eshet ve Geri Nitza (2019); “Tracing Research Trends of 21 St- Century Learning Skills,” *British Journal Of Educational Tecnology*, Cilt 50, Sayı 6, s. 3099-3118.
- Wagner, Tony (2008); *The Global Achievement Gap: Why Even Our Best Schools Don't Teach the Survival Skills Our Children Need-and What We Can Do About It*, Basic Books.
- Walker, Robert J. (2008); “Twelve Characteristics of an Effective Teacher,” *Educational Horizons*, Cilt 87, Sayı 1, s.61-68.
- Wang, Jing-Ru ve Wen Lin Sheau (2007); “Examining Reflective Thinking: A Study of Changes in Methods Students' Conceptions and Understandings of Inquiry Teaching,” *International Journal of Science Mathematics Education*, Sayı 6, s. 459-479.
- World Bank (2005); “*Learning to Teach in the Knowledge Society*,” <http://documents.worldbank.org/curated/en/748131468339060098/Vietna%20m-Learning-to-teach-in-a-knowledge-society>, (Erişim Tarihi: 02.12.2019).
- Yalçın Durmuş, Gülcan ve Demirtaş Hasan (2009); “Genel Lise Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Gösterdikleri Davranışların Demokratikliğine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri,” *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 28, s. 121-138.
- Yalçın, Gülcan (2007); “*Ortaöğretim Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Gösterdikleri Davranışların Demokratikliğine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Yalçın, Seher (2018); “21. Yüzyıl Becerileri ve Bu Becerilerin Ölçülmesinde Kullanılan Araçlar ve Yaklaşımlar,” *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt 51, Sayı 1, s. 183-201.
- Yeşil, Rüştü (2002); *Okul ve Ailede İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Yetim, Azmi A. ve Göktaş, Zekeriya (2004); “Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri,” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, s. 541-550.

Yıldırım, Tahsin (2012); “*Coğrafya Öğretiminde Yansıtıcı Düşünmeye Dayalı Öğretimin Öğrenci Başarısına, Tutum ve Kalıcılığına Etkisi,*” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Yorulmaz, Murat (2006); “*İlköğretim I. Kademesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünmeye İlişkin Görüş ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Diyarbakır Örneği),*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Yurtseven, Reyhan (2003); “*Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Demokratik Tutumları,*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

EKLER

Ek 1: Öğretmen Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği

Değerli Öğretmen Arkadaşlarım;

Aşağıdaki maddeleri inceleyerek kendinize en uygun seçeneği işaretleyip ve veri toplama aracının tüm bölümlerini eksiksiz olarak işaretleyiniz. Vereceğiniz yanıtlar, tamamen bilimsel amaçla kullanılacak ve araştırmacılar dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Bu nedenle isim yazmanıza gerek yoktur. Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

TUBA DEMİR
Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyet : Kadın () Erkek ()
Görev Yaptığınız Öğretim Basamağı : ilkokul () Ortaokul () Lise ()
Branşınız :
Kıdem Yılı : 1-5 () 6-10 () 11-15 () 16-20 () 20 ve üstü ()

1- Hiç Katılmıyorum	2- Çoğunlukla Katılmıyorum	3- Kısmen Katılıyorum
4- Çoğunlukla Katılıyorum	5- Tamamen Katılıyorum	

ÖĞRETMEN YANSITICI DÜŞÜNME EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ

MADDELER	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. Öğrencilerimin görüşlerine değer vermem.					
2. Kendimi öğretim hedeflerimin ışığında eleştirel düşünürüm.					
3. Öğretimle ilgili diğer öğretmenlere yardımcı olurum.					
4. Kendi öğretimimin etkililiğini değerlendirmem.					
5. Sınıfta tartışmayı teşvik eder yönetirim.					
6. Kitaptaki etkinliklerle yetinir, yenilerini oluşturmam.					
7. Konu anlatırken bazı noktaları eksik bırakıp öğrencilerin bulmasını sağlarım.					
8. Öğretim kazanımlarını (hedef- davranışları) gözden geçirmem.					
9. Öğretim uygulamalarıyla ilgili soru, tepki ve önerilere açık değilim.					
10. Öğretme- öğrenme sürecindeki olaylara çok yönlü bakamam.					
11. Öğrencilerimin bireysel gereksinimlerinden sorumlu değilim.					
12. Öğrencilerimin eğitsel etkinliklerine önem vermem.					
13. Öğrencilerimin duygusal (duyuşsal) davranışlarından sorumlu değilim.					
14. Yeni materyalleri ve etkinlikleri tanıtmam.					
15. Dersin teorik kısımlarını kavram haritasıyla anlatmam.					
16. Öğrencilerin hayallerine değer vermem.					
17. İş birliği ile öğrenmeye önem vermem.					
18. Eleştirel bakış açısına sahip değilim.					
19. Öğretimde kime, neyi, ne zaman, niçin ve nasıl yapacağımı bilirim.					

20. Öğrencilerimle etkili iletişim kurmaya çalışmam.					
21. Öğrencilerime uygun öğrenme materyali sunarım.					
22. Öğrencilerin beklentilerini dikkate almam.					
23. Yeni bir konuyu ustaca tanıtır ve anlatırım.					
24. Öğretim ortamına ilişkin yaptığım değişikliklerin sonuçlarını düşünürüm.					
25. Öğretime ilişkin problemleri algılar, tanımlar, geneller ve mesleki anlayışlarımı değiştirmek ve geliştirmek için kullanırım.					
26. Araştırma ruhuna sahip değilim.					
27. Öğretimimi objektif bir şekilde değerlendirebilirim.					
28. Öğretmen olarak kendimi geliştirmeye açık değilim.					
29. Öğretme sanatının iyi yönleriyle ilgilenirim.					
30. Öğrencilerimin (sınıfın ötesini) geleceği görmesine yardımcı olurum.					
31. Öğretmen olarak kendimi değerlendirmede dürüst değilim.					
32. Öğretim uygulamalarımla ilgili diğer arkadaşlarımla görüş alış verişinde bulunurum					
33. Kendimi öğrencilerimin yerine koyup düşünebilirim.					
34. Öğretmenliği sevmiyorum					
35. Öğretimimle ilgili diğer öğretmenlerin eleştirilerinden yapıcı bir şekilde yararlanırım.					

Ek 2: Öğretmenlerin Demokratik Algı ve Tutum Ölçeği

ÖĞRETMENLERİN DEMOKRATİK ALGI VE TUTUMLARINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

1- Hiç Katılmıyorum	2- Çoğunlukla Katılmıyorum	3- Kısmen Katılıyorum
4- Çoğunlukla Katılıyorum	5- Tamamen Katılıyorum	

(1) (2) (3) (4) (5)

1.	Zayıf ve güçlü olduğum yönleri bilirim.					
2.	Görev ve sorumluluklarımı yerine getiririm					
3.	Değişime ve gelişime açığumdur					
4.	Sorunlara çözüm stratejileri geliştirebilirim					
5.	Adalet ve eşitliğe inanırım					
6.	Kişisel haklara saygı duyarım					
7.	Hoşgörülü ve duyarlıyım					
8.	Farklı fikirlere saygı duyarım					
9.	Farklı cins, köken, ırk, din ve milliyetlerden olan kişilerle çalışmaya açığumdur					
10.	Grup/Takım çalışmasına gönüllü olarak katılırım					
11.	İşbirliğine açığumdur					
12.	Öğretim elemanı veya arkadaşlarıma geri dönüt verirken saygılı davranırım					
13.	Sınıf içi ve dışında istek ve/veya şikâyetlerimi belirtirken saygılıyım					
14.	Sınıfta değişik aktivite, yöntem ve tekniklerin kullanılmasına açığumdur					
15.	Sınıf içinde öğretim elemanına ve arkadaşlarıma saygı duyarım					
16.	Farklı fikirdeki arkadaşlarımla çalışabilirim					
17.	Öğretim elemanlarından gelebilecek eleştirilere açığumdur					
18.	Sınıf arkadaşlarından gelebilecek eleştirilere açığumdur					
19.	Farklı cins, köken, ırk, din ve milliyetlerden olan arkadaşlarımla çalışmaya açığumdur					
20.	Çalışmalarım için araştırma, analiz ve sentez yaparım					
21.	Çalışmalarımı zamanında ve etkin olarak yerine getiririm					
22.	Sınıf içindeki aktivitelere katılırım					
23.	Öğrencilerimin haklarına saygılı olurum					
24.	Öğrencilerime eşit ve adil davranırım					
25.	Öğrenci velileriyle iletişime açığumdur					
26.	Meslektaşlarımla iş birliğine açığumdur					

27.	Öğrencilerine yazılı ya da sözlü geri dönüt veririm					
28.	Araştırma becerilerini etkin bir şekilde kullanırım					
29.	Sınıfta öğrencilerinin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri ortamlar hazırlarım					
30.	Sınıf içinde çıkabilecek sorunlara çözüm bulmaya çalışırım					
31.	Mesleki bilgi ve becerilerimi sorgularım					
32.	Sınıf içinde farklı yöntem, teknik ve aktiviteleri kullanmaya açığım					
33.	Mesleki eleştirilere açığım					
34.	Farklı cins, köken, ırk, din ve milliyetlerden olan öğrencilerle çalışmaya açığım					
35.	Öğretmen arkadaşlarım ve yöneticilerle uyumlu çalışırım					
36.	Mesleki değişim ve gelişime açığım					

Ek 3: 21. Yüzyıl Öğreten Becerileri Kullanım Ölçeği

21.YY ÖĞRETEN BECERİLERİ KULLANIM ÖLÇEĞİ

	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Genellikle	Her zaman
1. Öğrencilerime saygılı davranırım					
2. Sınıf dışında eğitsel etkinlikler düzenlerim					
3. Sınıf dışında sosyal etkinlikler düzenlerim					
4. Öğrencilerimin bireysel farklılıklara saygı duymalarını sağlarım					
5. Mesleki gelişim etkinliklerine katılırım					
6. Öğrencilerime yeni teknolojiler hakkında bilgi veririm					
7. Öğrendiklerimi dijital araçları kullanarak paylaşıyorum.					
8. Mesleki görev ve sorumluluklarım ile ilgili güncel gelişmeleri takip ederim					
9. Öğrenci gelişim dosyalarını takip ederim					
10. Öğrencilerime yeni fikirler üretmeleri için fırsatlar yaratırım.					
11. Ders sürecimi planlarken uzmanlardan destek alırım					
12. Öğrencilerimin ödevlerine yapıcı dönütler veririm					
13. Öğrencilerime çalışma yaprakları hazırlarım					
14. Derslerim için özgün materyaller hazırlarım					
15. Öğrencilerimin öğrenme süreçlerine ilişkin kayıtlar tutarım					
16. Sınıf kurallarını öğrencilerimle birlikte oluştururum					
17. Öğrencilerimin öz değerlendirme becerilerinin gelişmesine destek olurum					
18. Öğrencilerimin olumlu davranışlarını pekiştiririm					
19. Ders anlatırken teknik terimler kullanırım					
20. Öğrencilerimin neden-sonuç ilişkileri kumaları için çabalarım					
21. Ders içi etkinliklerimde karşılaşılabilecek sorunlara karşı alternatif planlar yaparım					
22. Öğrencilerimin ders kazanımlarına en kısa yoldan ulaşmalarını sağlarım					
23. Ders sürecinde öğrencilerimi ikaz ederim					
24. Öğrenmelerini pekiştirmeleri için öğrencilerim arasında eğitsel yarışmalar düzenlerim					
25. Meslektaşlarımdan deneyimlerinden yararlanırım					
26. Öğretim etkinliklerini teknoloji ile zenginleştiririm					
27. Meslektaşlarımla derslerinde teknoloji kullanmaya özendiririm					

Ek 4: Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Dilekçesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 17/05/2019-17261

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 45865702-605.01-E.9130573
Konu : Tez Çalışması İzni (Tuğba DEMİR)

09.05.2019

BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 29/04/2019 tarihli ve 46148110/302.08.01/6543 sayılı yazınız.

Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Müdürlüğü'nün 29/04/2019 tarihli ve 46148110/302.08.01/6543 sayılı yazısı ile Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Tuğba DEMİR'in gerçekleştirdiği "Öğretmenlerin Demokratik Davranışları İle Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerini Öğretme Düzeylerine Etkisi" konulu tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla İlimiz merkezine bağlı bulunan Ereğli ilçesindeki İlk ve Ortaokul ve Lise kurumlarında 2019-2020 öğretim yılı güz döneminde (15 Eylül 2019-31 Ocak 2019) tarihleri arasında Araştırma Çalışmasını uygulamak istediği Müdürlüğümüze bildirilmiş olup, Valilik Makamından alınan 08/05/2019 tarihli ve 45865702-605.01-E.9054316 sayılı Olur ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve ilgililere bilgi verilmesi hususunda gereğini arz / rica ederim.

Murat KAPICI
Millî Eğitim Müdürü V.

Ek :
1- Valilik Oluru (1 sayfa)

Dağıtım :
Gereği:
B.E.Ü Rektörlüğü'ne
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Bilgi:
Ereğli Kaymakamlığına (İlçe MEM)

09.05.2019
Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
Hayrettin KÜÇÜK
Bilgisayar İşletmen

Adres: Valilik Binası Kat:3 Oda No:323
Mekez/Zonguldak
Elektronik Ağ:
e-posta:

Bilgi için: N.NAS ÇAKIR

Tel: 0 (372) 280 67 44
Faks: 0 (372) 280 67 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7b42-c2ed-3fe0-bf0a-7eaa koda ile teyit edilebilir.

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 45865702-605.01-E.9054316
Konu : Tez Çalışması İzni (Tuğba DEMİR)

08/05/2019

VALİLİK MAKAMINA

Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Müdürlüğü'nün 29/04/2019 tarihli ve 46148110/302.08.01/6543 sayılı yazısı ile Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Tuğba DEMİR'in gerçekleştirdiği "Öğretmenlerin Demokratik Davranışları İle Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerini Öğretme Düzeylerine Etkisi" konulu tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla İlimiz merkezine bağlı bulunan Ereğli ilçesindeki İlk ve Ortaokul ve Lise kurumlarında 2019-2020 öğretim yılı güz döneminde (15 Eylül 2019-31 Ocak 2019) tarihleri arasında Araştırma Çalışmasını uygulamak istediği Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

Millî Eğitim Müdürlüğünde toplanan komisyonumuzca, Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Müdürlüğü'nün 29/04/2019 tarihli ve 46148110/302.08.01/6543 sayılı yazısı ile Sosyal Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Tuğba DEMİR'in gerçekleştirdiği "Öğretmenlerin Demokratik Davranışları İle Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerini Öğretme Düzeylerine Etkisi" konulu tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla İlimiz merkezine bağlı bulunan Ereğli ilçesindeki İlk ve Ortaokul ve Lise kurumlarında 2019-2020 öğretim yılı güz döneminde (15 Eylül 2019-31 Ocak 2019) tarihleri arasında Araştırma Çalışmasını uygulanmasında sakınca olmadığına karar verilmiş olup, söz konusu çalışmanın "22/08/2017 tarihli ve 12607291 sayılı "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama (2017/25 nolu) Genelgesi doğrultusunda" Okul Müdürlükleri'nin uygun gördüğü tarih ve saatlerde, Okul Müdürlükleri'nin Koordinesinde ve gönüllülük esasına göre yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'larınıza arz ederim.

Murat KAPICI
Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
08/05/2019

Dr.Nevzat TAŞDAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

08.05.2019
Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı İle Aynıdır.
Fatma SEVGİN
VHKİ

Adres: Valilik Binası Kat:3 Oda No:323
Mekez/Zonguldak
Elektronik Ağ:
e-posta:

Bilgi için: N.NAS ÇAKIR

Tel: 0 (372) 280 67 44
Faks: 0 (372) 280 67 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden b622-0612-39d9-a844-9e67 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 5: Bülent Ecevit Üniversitesi Etik Kurulu İzni

Kayıt Tarihi: 22.02.2019

Protokol No: 541

29/03/2019

T.C

BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARARI

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Anket
BAŞLIK:	Öğretmenlerin Demokratik Davranışları İle Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin 21. Yüzyıl Becerilerini Öğretme Düzeylerine Etkisi
SORUMLU ARAŞTIRMACI:	Ali ARSLAN
KARAR:	Uygun

ETİK KURUL ÜYELERİ

1- Prof. Dr. Hamza ÇEŞTEPE (Başkan)

2- Doç. Dr. Ayça DEMİR (Başkan Yrd.)

3- Prof. Dr. Mehmet Ali KURÇER

4- Doç. Dr. Hasan MEYDAN

5- Doç. Dr. Ertuğrul YILDIRIM

6- Dr. Öğr. Üyesi Elif KARAHAN

İMZA

İZİNLİ

29.05.2014 tarih ve 2014/08-13 sayılı Senato Kararı ile kabul edilmiştir.

ÖZ GEÇMİŞ

Tuba Demir, 1989 yılında Samsun'un Vezirköprü İlçesinde doğdu. İlk, orta, lise 1 ve 2 öğrenimini Antalya, lise 3 öğrenimini Aydın'da tamamladı. 2008 yılında lisans eğitimine Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde başlayarak 2012 yılında bu bölümden mezun oldu. 2017 yılında Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında başladığı yüksek lisans eğitimini 2020 yılında başarıyla tamamladı.

